

JMKR

ISSN: 2822-1397 (ONLINE)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567

VOL.2 NO.1 JANUARY - APRIL 2024

วารสาร มจร โกศัยปริทรรศน์ (Journal of MCU KOSAI Review)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567

ISSN: 2822-1397 (Online)

Vol. 2 No. 1 January – April 2024

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการผลิตงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้า บทความต่าง ๆ ด้านพุทธศาสตร์ ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านพุทธศาสตร์ ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่
3. เพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการ การบูรณาการ การเผยแพร่ผลงาน องค์กรความรู้ของนักวิชาการของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่น ๆ

ข้อกำหนดของบทความที่ตีพิมพ์

บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไป โดยเป็นการประเมินในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

กำหนดเผยแพร่

วารสาร มจร โกศัยปริทรรศน์กำหนดเวลาในการออกวารสารปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

ลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

111 หมู่ 5 ตำบลแม่คำมี อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000

โทร 054-646585

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระธรรมวชิรบัณฑิต,ศ.ดร.

พระราชเชมามากร,รศ.ดร.

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์,ดร.

นายสุขุม กัณกา

ผศ.ดร.ธาดา เจริญกุล

ผศ.สุพจน์ แก้วไพฑูริย์

อธิการบดี

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาเขตแพร่

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปวิทยาเขตแพร่

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการวิทยาเขตแพร่

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตวิทยาเขตแพร่

หัวหน้าบรรณาธิการ (Chief Editor)

ผศ.ปัญญา สุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor)

พระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ดา ฉันทโก,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.บุญยวีร์ มงคลพิพัฒน์พร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหามหวิรินทร์ ปริสุตโต,ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ดร.สมบัติ กัณบุตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ดร.สุทธิกานต์ สิทธิกุล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผศ.ดร.กุลิสรา จิตรชญาวิช

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ดร.ประวิทย์ ธงชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

การจัดการ

ผศ.ปัญญา สุนันทา

พระครูสังฆรักษ์ศักดิ์ดา ฉันทโก,ดร.

ดร.บุญยวีร์ มงคลพิพัฒน์พร

ดร.นพรัตน์ รัตนวงศ์

นางสาวพัฒน์นรี อัฐวงศ์

นายธีรวัฒน์ จันทจำรัส

ประสานงาน

พระศักดิ์ธัช สั้วโร,ดร.

พระอนุสรณ์ กิตติวัฒน์,ดร.

พระสมพงษ์ มหาปญโญ

ผศ.สุพจน์ แก้วไพฑูรย์

นายอภิชา สุขจีน

กฎหมาย

นายสุชุม กัณกา

นางสาวสุพิชญา กัณกา

ออกแบบปก

ผศ.ปัญญา สุนันตา

ดร.บุญยวีร์ มงคลพิพัฒน์พร

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร โภคทรัพย์ปริทรรศน์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อส่งเสริมทักษะทางวิชาการ และเผยแพร่ผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาองค์ความรู้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยที่ฉบับนี้มีนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้ส่งบทความเพื่อเผยแพร่ในวารสารซึ่งบรรณาธิการได้มีการคัดเลือกบทความและได้ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย จำนวน 2 ท่าน ได้ทำการกลั่นกรอง ตรวจสอบเพื่อความถูกต้องในด้านเนื้อหาเพื่อให้มีความครอบคลุมตามหลักของวิชาการและหลักทางด้านภาษาทุกบทความ

ทั้งนี้ในฉบับนี้มีบทความที่ผ่านการคัดสรรและให้ตีพิมพ์ในวารสารจำนวน 9 บทความ ประกอบด้วย

- 1) การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- 2) ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- 3) วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- 4) การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
- 5) การพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- 6) ปัญหาการสอนและทักษะการพูดของครูยุคใหม่
- 7) การบริหารจัดการกับการบูรณาการตามหลักโลกธรรมของนักการเมือง
- 8) ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์การภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และ
- 9) ทักษะการอ่านภาษาไทยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านของนักเรียนในสังคม

คุณค่าด้านวิชาการของบทความในวารสารฉบับนี้ จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้า นำไปใช้อ้างอิงในงานวิจัยและงานวิชาการ ในนามของกองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความสนใจ และทีมทำงานวารสารที่ได้ทำงานด้วยความทุ่มเท เสียสละ ทั้งกำลังกายและกำลังใจร่วมกันจนสามารถจัดพิมพ์หนังสือวารสารฉบับนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อยเป็นอย่างดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา สุนันตา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ก
การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ ของตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	1-16
PARTICIPATORY COMMUNITY INFORMATION MANAGEMENT FOR CREATIVE SPACE DEVELOPMENT OF NAM CHAM SUB-DISTRICT, MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE	
สมบัติ กันบุตร, วินิจ ผาเจริญ, พระครูปริยัติวารากร <i>Sombat Kanbut, Winit Phacharoen, Phrakru Pariyattiwarakorn</i>	
ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	17-26
AN ANALYTICAL STUDY OF THE FIVE KESĀ SCRIPTURE OF WAT RONGFONG RONGFONG SUB-DISTRICT MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE	
นายอิทธิเชษฐ ใจงาม, พรหมเรศ แก้วโมลา, พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ <i>Lttichet Jaingarm, Phromres Kaewmola, Phra Maha Sittichai Chayasitthi</i>	
วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.....	27-43
AN ANALYSIS OF THE BUDDHIST PROPHECY AFFECTING THE PEOPLE'S WAY OF LIFE IN BAN TIN SUB-DISTRICT, MUEANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE	
พระสมบัตินนตจิตโต (เป็งวงค์), พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์, เกรียงศักดิ์ ฟองคำ <i>Phra Sombat Santacito (pengwong), Phrakru Soontorndhammanithat, Kriengsak Fongkam</i>	
การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่.....	44-57
THE PROMOTING OF DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE IN ELECTIONS OF PEOPLE IN WIANG THONG SUB-DISTRICT, SUNG MEN DISTRICT, PHRAE PROVINCE	
สุชาวดี วังคำ, สมจิต ขอนวงศ์, สายัณห์ อินนันใจ <i>Sukhawadee Wangkham, Somjit Khonwong, Sayan Innanjai</i>	
การพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	58-66

FOOD CURRICULUM DEVELOPMENT TO SUPPORT COMMUNITY HEALTH TOURISM IN
MAE YOM SUBDISTRICT MUEANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

จุฬารภรณ์ ดวงตาดำ, ปาริฉัตร กุลเกลี้ยง

Chulaporn Duangtadum, Parichat Koonkleang

ปัญหาการสอนและทักษะการพูดของครูยุคใหม่ 67-76

TEACHING PROBLEMS AND SPEAKING SKILLS OF MODERN TEACHERS

दनัย ทองบุญมา, เกศแก้ว คงคล้าย, นัชพล คงพันธ์

Danai Tongboonma, Katekaw Kongklay, Natchaphon Kongpan

การบริหารจัดการกับการบูรณาการตามหลักโลกธรรมของนักการเมือง 77-86

MANAGEMENT AND INTEGRATION ACCORDING TO THE SECULAR PRINCIPLES OF
POLITICIANS

วินัย หริ์มเทศ: *Winai Rimtes*

ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์การภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี 87-96

LEADERSHIP AND ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT UNDER THE ERA OF TECHNOLOGICAL
CHANGE

พระครูอรุณปิยกิจ, พระครูอุทัยสุตกิจ, พระสุรินทร์ สุรินโท, ชลิต วงษ์สกุล

Phrakhru ArunPiyakit Phrakhru UthaiSutakit PhraSurin Surintho, chalet wongsul

ทักษะการอ่านภาษาไทยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านของนักเรียนในสังคม 97-103

THAI READING SKILLS AND FACTORS AFFECTING THE LEARNING OF READING SKILLS OF
STUDENTS IN SOCIETY

พัชรพงษ์ เต็มยวน, ยสินธร นุ่มนึ่ง, พระมหาณัฐวัฒน์ เหมืองอู่

Patcharapong Termyua1, Yasinthorn Numnim, Phramaha Nattawat Muang-aun

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ 105

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ 121

การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์
ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
PARTICIPATORY COMMUNITY INFORMATION MANAGEMENT FOR
CREATIVE SPACE DEVELOPMENT OF NAM CHAM SUB-DISTRICT,
MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สมบัติ กันบุตร¹, พระครูปริยัติวารากร²

Sombat Kanbut¹, Phrakru Pariyattiwarakorn²

มหาวิทยาลัยแม่โจ้¹, วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

Maejo University¹, Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²

Mail: sombat_kan@yahoo.com

(Received: May 18, 2023; Revised: June 6, 2023; Accepted: June 6, 2023)

บทคัดย่อ

บทความเป็นการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าจากการวิจัย “การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 2) เพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method research) ทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีศึกษาข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) สวนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์มี

กระบวนการสัมมนาเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนาที่มีประเด็น ดังนี้ 1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ เป็นการดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้ 1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล 2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

คำสำคัญ: การจัดการข้อมูล, ข้อมูลชุมชน, การพัฒนาพื้นที่, การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์

Abstract

This article to present the under research “Participatory Community Information Management for Creative Space Development of Nam Cham Sub-district, Muang Phrae District, Phrae Province”. And the research research study has the following objectives: 1) to study participatory community data management for spatial development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province. 2) To develop a participatory community data management system for spatial development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province; and 3) to analyze the participatory community information system for area development of Nam Cham Subdistrict. Muang Phrae District, Phrae Province, is a mixed method research, both qualitative research and action research.

The research Finding

1. The study of participatory community data management for the development of creative spaces has processes through various organizations such as educational organizations. Sports and Tourism Office Religious Organization local organization which work in conjunction with especially in Nam Cham sub-district Muang Phrae District, Phrae Province. Tourist attractions that have studied information through a participatory process include 1) Phae Mueang Phi Forest Park. This is an area under the responsibility of the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. Data has been collected online, which can be searched from the resources of the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation pages. Learning about agricultural product processing consists of 1) the narrow rice making group and 2) the rice making group. by integrating the development of a learning center for processing agricultural products received assistance from government agencies

2. Participatory community information management system development for creative area development There is a group seminar process to develop a participatory community information management system for creative area development. The results of the group seminar consisted of the following issues: 1) Collecting basic community data 2) Participation in the development of community data management 3) Participation in the use of data for community area development.

3. Participatory community information system analysis for creative space development is carried out at the village level by collecting data from observations. (Observation) in which the researchers analyzed the management of community information systems for creative space development as follows: 1) collecting and storing data; 2) utilizing the data for creative space development.

Keyword: community information management, community information, area development, community creative area

บทนำ

ในปัจจุบันศักยภาพของเมืองและท้องถิ่นในทุกประเทศทั่วโลกเป็นหน่วยพื้นที่ที่ใช้เปรียบเทียบในการวัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพราะพื้นที่เมืองและท้องถิ่นเป็นที่รวมของประชากรกลุ่มทักษะที่หลากหลาย มีพื้นที่ค้าขายและมีพื้นที่ส่งเสริมการทำกิจกรรม มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิต และมีองค์ประกอบในการบริหารจัดการเมืองและท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเป็นกลไกพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาจากความรู้และทักษะของท้องถิ่นผสมผสานกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมรับจ้างผลิตสู่การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมถึงการพัฒนารัฐกิจสร้างสรรค์การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์หรือการพัฒนา “เมืองสร้างสรรค์” เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป

การพัฒนาประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและกลายเป็นจุดเปลี่ยนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นต้นมา ภายใต้แนวคิด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ซึ่งเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อสร้างความสมดุล ดังนั้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถจัดการตนเองเกี่ยวกับความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครอง ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักหลักการมีส่วนร่วมจึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนายั่งยืน สะท้อนความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในรูปแบบการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนกับชุมชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรร่วมบนฐาน

การเรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องมีการเชื่อมโยงอย่างบูรณาการทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนของทรัพยากรของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นได้ทั้งวิธีการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้วย โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบและติดตามผล และการรับผลประโยชน์ฯลฯ ทั้งนี้ ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเพราะช่วยสร้างรายได้สร้างการจ้างงานให้กับประเทศ ด้วยว่าประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีทรัพยากรหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงจึงกลายเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางให้นักเดินทางอยากเข้ามาท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีล้นมีข้อจำกัด และยากที่จะอนุรักษ์ให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ไว้คู่ชุมชนตลอดจนใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้หากปราศจากความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับมิติการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวโดยใช้ฐานทรัพยากรท้องถิ่นแล้ว รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นและร่วมเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในชุมชน เป็นสัญลักษณ์ซึ่ง “ชุดความรู้” ของพื้นที่เพื่อให้คนภายนอกได้มีโอกาสสัมผัสวิถีธรรมชาติ “การเป็นของแท้” เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม และเป็นการท่องเที่ยวที่คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากที่สุด (ชัยณรงค์ ศรีรักษ์, 2561) โดยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based Tourism : CBT) ผลทำให้ชุมชนหรือเมืองที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (destination) เป็นแหล่งหรือสถานที่ที่นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นหรือเจ้าบ้านที่จำเป็นต้องมีการร่วมมือกันทำให้สถานที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากการประกอบสร้างความหมายขึ้นมาใหม่ (meaning construction) ที่โดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557)

พื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีความเป็นอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ในหลากหลายมิติ เนื่องด้วยขีดความสามารถของชุมชนที่มีพื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรกรรมจึงมีผลทำให้การจัดเก็บรวบรวม และการจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดเป็นฐานเพื่อการสืบค้นไม่เกิดเป็นลักษณะสามารถสืบค้นได้อีกทั้งความร่วมมือของคนในพื้นที่ที่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการรวบรวมและการจัดเก็บข้อมูลทำให้การเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและส่วนงานอื่น ๆ ที่มีความต้องการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คณะวิจัยจึงเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเกิดแนวคิดเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนโดยการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการจัดการข้อมูลที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของ

ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3. เพื่อวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล

การจัดการข้อมูล คือ การบริหาร การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูลให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีประโยชน์ที่พร้อมจะสมารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในทันทีที่การจัดการข้อมูลจะเกิดประโยชน์สูงสุดหรือประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อผู้ใช้ข้อมูลสามารถใช้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นกลางมากที่สุด (วรินพร แก้วสว่าง, 2565) เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาช่วยในการตัดสินใจหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ต่อไป ในปัจจุบันนี้ข้อมูลต่างๆ ได้ถูกจัดการไว้อย่างเป็นระเบียบ โดยเก็บไว้ในสิ่งที่เรียกว่า แฟ้ม (File)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม (สุธี วรประดิษฐ์, 2553) ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล (Vroom and Deci, 1970) เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยสรุปมีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. การกำหนดกิจกรรม
4. การดำเนินกิจกรรม
5. การประเมินผลกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่ม (Keith, 1970) ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน ส่งผลให้การดำเนินงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานหรือโครงการเกิดประสิทธิผล (Reeder, 1972)

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุก

ภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ (กรมประชาสัมพันธ์, 2553) ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2 การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3 การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

4 ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5 การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์

คำว่า “พื้นที่สร้างสรรค์” หมายถึง เป็นพื้นที่ที่สร้างประสบการณ์ สร้างโอกาสในการพัฒนารอบด้านตามวัย และตอบสนองความต้องการของเด็ก เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534 : 2) โดยการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว ชุมชน และหมายถึง สถานที่ หรือโอกาส ที่เด็ก ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันดำเนินการอย่างอิสระ และมีความสุข จนมีผลให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็ก จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร พบว่า คำว่า พื้นที่สร้างสรรค์ ที่ถูกนิยามโดยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กนั้น เป็นการให้นิยามความหมายคำว่า พื้นที่สร้างสรรค์ ร่วมกับแผนงาน สื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) นั้นมีความหมายเดียวกันดังที่กล่าวไป อีกทั้ง โครงการรณรงค์พื้นที่สร้างสรรค์เพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน “พื้นที่นี้ ดีจัง” ได้สรุปนิยามพื้นที่สร้างสรรค์ หรือ พื้นที่นี้ ดีจัง จากการประชุมระดมสมองของเครือข่ายและได้ให้นิยามร่วมกันว่า “เล่น เรียนรู้ริเริ่ม ร่วมทำ แบ่งปัน” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญ และร่วมผลักดันให้เกิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก (ดิเรก ฤกษ์ห่วย, 2543 : 282)

4. กรอบแนวคิดพื้นที่สร้างสรรค์

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชนและโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.), 2552) ดังนี้

1) พื้นที่ทางกายภาพ หมายถึง พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในบ้าน ในโรงเรียน และในชุมชน ต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัย มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเล่น ทำกิจกรรมตามวัยของเด็ก อย่างอิสระ และสร้างสรรค์

2) พื้นที่ทางความคิด หมายถึง การเปิดเวทีให้เด็กได้แสดงออก แสดงความสามารถมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ และจัดกระบวนการกิจกรรมของตนเอง โดยสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเด็ก ส่งเสริม ให้ค้นพบศักยภาพและคุณค่าของตนเอง

3) พื้นที่ทางสังคม หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิมีส่วนร่วมในการแบ่งปันหรือจัดสรร ทรัพยากรในสังคม มีส่วนในการกำหนดทิศทาง บริการ หรือสวัสดิการสำหรับเด็ก

4) พื้นที่ทางสื่อ หมายถึง สื่อจำเป็นเป็นบริบททางสังคมที่เป็นสาธารณะทุกคนสามารถรับและ เข้าถึงได้ สื่อสาธารณะทุกประเภทจึงมีหน้าที่ต้องแบ่งปันพื้นที่ให้กับเด็กอย่างพอเพียงที่ผ่านมามีสื่อตกอยู่ภายใต้ กลไกธุรกิจแบบทุนนิยม ผลที่ตามมาคือขาดแคลน สื่อดีมีคุณภาพสำหรับเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยมีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ เชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อ การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) การลงพื้นที่ชุมชนเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำชุมชนและปราชญ์ ท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วิเคราะห์และวิพากษ์เนื้อหาและกิจกรรมที่ชุมชน ดำเนินการ จำนวน 8 คน

2) ประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เห็นกระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบล น้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study)

เพื่อคัดเลือกศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจงเพื่อดำเนินการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อ การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยกำหนดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สาธารณะสำหรับการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ พบว่า การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่อว่า วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบและเผยแพร่ทั่วไป ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและปรากฏในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ที่มีหลักฐานการดำเนินการได้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการดำเนินการ การศึกษาค้นคว้า การท่องเที่ยว ซึ่งมีส่วนทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์อย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดมีความน่าสนใจ เกิดแรงดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดทำข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ จึงทำให้การค้นคว้าและศึกษาข้อมูลในส่วนในพื้นที่มีหลากหลายและครอบคลุม เช่น เว็บไซต์ไปด้วยกัน ได้มีการลงข้อมูลเกี่ยวกับวนอุทยานแพะเมืองผี 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำชำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จำนวน 5 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ เช่น สหกรณ์จังหวัดแพร่ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ พัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ เป็นต้น ที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาสินค้า รวมทั้งการตลาดสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

การวิจัยนี้ มีกระบวนการสัมมนากลุ่มเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนากลุ่มมีประเด็น ดังนี้

1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน

การพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การจัดเก็บข้อมูลของชุมชนเป็นการดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างง่ายด้วยการสังเกตการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะของชุมชน ซึ่งอาจได้ข้อมูลมาจากการเข้าไปถึงกลุ่มคนที่ถือว่าเป็นปราชญ์ชุมชน หรือคนที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี โดยการที่เข้าไปสังเกตการณ์นั้นเป็นกระบวนการที่มีการศึกษา ปรัชญาหรือกันในระดับผู้นำชุมชน มีเป้าหมายชัดเจนจากการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการกำหนดกรอบสำหรับศึกษาและเก็บข้อมูล เช่น การกำหนดผู้ที่จะให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละด้านหรือแต่ละประเด็นย่อย โดยพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้มีการมอบหมายให้แต่ละคนที่มีความรับผิดชอบได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามประเด็น โดยเกิดการสัมภาษณ์ การสอบถาม การเรียนรู้ การจัดบันทึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับข้อมูลที่ใช้ประกอบด้านอื่น ๆ ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกับชาวบ้านที่จะให้ข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนเบื้องต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูล ทีมนักวิจัยได้สร้างความเข้าใจด้วยการเกริ่นอธิบายเหตุและผลความจำเป็นให้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์เพื่อการใช้งานได้ ซึ่งภายหลังจากการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ แนวคิด และหลักการในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ทีมวิจัยศึกษาทั้ง 2 ประเด็น คือ วนอุทยานแพะเมืองผี และศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้มีการตรวจสอบข้อมูลด้วยกระบวนการประชุมเรียงเรียงในลำดับต้น เพื่อหาข้อสรุป แนวทางของความถูกต้องของเนื้อหาให้กระชับและชัดเจน มีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหลังจากนั้นกระบวนการตรวจสอบด้วยการเข้าหาผู้ให้ข้อมูลและ

ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างถูกต้องซึ่งเป็นการทวนข้อมูลเพื่อการนำไปใช้จริง โดยข้อมูลของวนอุทยานแพะเมืองผีที่มีประเด็นด้าน 1) ข้อมูลทั่วไปของวนอุทยานแพะเมืองผี เกิดจากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นดิน และหินทรายถูกกัดเซาะตามธรรมชาติเป็นรูปร่างลักษณะต่างๆ แพะแปลว่า ป่าละเมาะ เมืองผีแปลว่า เจียบเหงา ได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2524 มีเนื้อที่ 167 ไร่ เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามด้านธรณีวิทยา หน้าผา เสาดิน และเส้นทางศึกษาธรรมชาติวนอุทยานแพะเมืองผี จัดทำเส้นทางศึกษา ธรรมชาติไว้บริการนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาสภาพป่า ลักษณะทางธรณีวิทยา เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่วนอุทยานมากยิ่งขึ้น ในส่วนของการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำขำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการดำเนินการโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน หลังจากที่มีวิสัยได้วิเคราะห์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สามารถดำเนินการได้และมีความต่อเนื่อง จำนวน 2 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น จึงเกิดการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการข้างต้นจนถึงมีการรวบรวมเกิดเป็นรูปแบบของการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลชุมชนเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

การนำข้อมูลที่ได้รับการสังเคราะห์มาใช้เพื่อพัฒนา โดยจากการศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบข้อมูลไว้ 3 ประเด็น คือ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งจะได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังนี้ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี แพะเมืองผี ภาษาพื้นเมือง “แพะ” แปลว่า ป่าละเมาะหรือป่าโปร่ง “เมืองผี” หมายถึง ความรู้สึกที่ดูเจียบ ว่างเวงเหมือนเมืองผี เมื่อรวมกันจึงแปลว่า ป่าละเมาะที่เจียบว่างเวงเหมือนเมืองผี แพะเมืองผี เป็นเนินที่พังยุบลงไปเป็นแอ่งคล้ายแอ่งกระทะหงาย มีความกว้างประมาณ 30 เมตร ยาว ประมาณ 100 เมตร ขอบแอ่งด้านทิศตะวันตกเป็นหน้าผาที่มีต้นไม้เตี้ย ๆ ปกคลุม มีความสูงไม่แน่นอน คือ สูงตั้งแต่ 6-14 เมตร หน้าผามีความลาดชันลดระดับลงมาทางด้านตะวันออกเข้าสู่ภายในแอ่ง โดยลดระดับลงมาอยู่ที่ความสูง 2-3 เมตร ภายในแอ่งมีโคกหรือเนินสูงๆ ต่ำ ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เกิดจากการพังทะลายที่ไม่สม่ำเสมอของชั้นตะกอน ทำให้เนินที่เหลือมีลักษณะเป็นแท่งคล้ายเสา เป็นโคกรูปร่างคล้ายจอมปลวก คล้ายดอกเห็ด หรือบางเนินคล้ายสะพานโค้งดูแปลกประหลาด ธรณีวิทยาของแพะเมืองผี ประกอบด้วยตะกอนที่ยังไม่แข็งตัวเป็นหิน 2 ชนิด คือ 1) ตะกอนชั้นล่าง เป็นตะกอนเม็ดเล็กละเอียด 2) ตะกอนชั้นบน เป็นตะกอนเม็ดหยาบ

2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นการแข่งขันในตลาดชั้นที่หลายๆ ครั้ง ทำให้เกิดมูลค่าหรือราคาของสินค้าทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงทางราคา หรืออาจมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ ที่จะส่งผลให้ราคาของสินค้ามีการขยับขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งสองแห่งที่มีการดำเนินการ คือ 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น ได้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรด้วยกระบวนการทำให้แห้ง คือ การลดความชื้นของอาหารจนถึงระดับที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ได้ทำให้เก็บอาหาร

ได้นาน การทำแห้งอาหารโดยทั่วไปจะอาศัยความร้อน เพื่อระเหยน้ำออกจากอาหาร การทำให้แห้งโดยใช้ความร้อน คือ 1) การทำแห้งโดยตากแดด เป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรไปตากแดดโดยตรง มีความสะดวกและสิ้นค่าใช้จ่ายน้อย โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดความร้อนที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การตากแห้งโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์แบบดั้งเดิม เช่น การตากเนื้อสัตว์ ปลา ผักและผลไม้วิธีนี้ไม่สามารถควบคุมระดับความร้อน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เนื่องจากอาจมีการปนเปื้อนฝุ่นละออง จุลินทรีย์ หรือมีแมลงมาตอม ได้จึงมีการสร้างเป็นตู้อบโดยใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ และ 2) การทำแห้งโดยใช้ตู้อบลมร้อน วิธีการนี้เป็นการนำวิธีการแรกมาปรับปรุง โดยใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเพื่อให้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากแห้งตามที่ต้องการ และมีความชื้นสม่ำเสมอ ผลิตภัณฑ์ที่ตากแห้งโดยวิธีนี้สะอาด ลดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ได้ดีกว่าการตากแดด วิธีการทำให้แห้งด้วยความร้อนโดยใช้ตู้อบขนาดใหญ่ที่มีลมร้อนเป่าผ่านทำให้น้ำระเหยไปกับลมร้อนโดยทางช่องระบายลมภายในตู้อบ

อภิปรายผล

การนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. การศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีกระบวนการผ่านองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรด้านการศึกษา สำนักงานกีฬาและท่องเที่ยว องค์กรด้านศาสนา องค์กรท้องถิ่น (วรินพร แก้วสว่าง, 2565) ซึ่งมีการทำงานเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่เขตตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่อว่า วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบและเผยแพร่ทั่วไป ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและปรากฏในพื้นที่ตำบลน้ำชำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่มีหลักฐานการดำเนินการได้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการดำเนินการศึกษาค้นคว้า การท่องเที่ยว (ปาริชาติ วลัยเสถียร, 2549 : 176-177) ซึ่งมีส่วนทำให้ชุมชนมีเอกลักษณ์อย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดมีความน่าสนใจ เกิดแรงดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป (Delbecq, A.L. & Andrew, H.V., 1977 : 466-492.) โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดทำข้อมูลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) วนอุทยานแพะเมืองผี ซึ่งเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของเพจของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ จึงทำให้การค้นคว้าและศึกษาข้อมูลในส่วนในพื้นที่มีหลากหลายและครอบคลุม เช่น เว็บไซต์ไปด้วยกัน ได้มีการลงข้อมูลเกี่ยวกับวนอุทยานแพะเมืองผี 2) การรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำชำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จำนวน 5 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น โดยการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานจากภาครัฐ เช่น สหกรณ์จังหวัดแพร่ สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ พัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ เป็นต้น ที่เป็นหน่วยงานส่งเสริม

และพัฒนาสินค้า รวมทั้งการตลาดสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ กระบวนการสัมมนากลุ่มเพื่อพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ โดยผลของการสัมมนากลุ่มมีประเด็น (วชิรวิชร งามละม่อม, 2558) ดังนี้ 1) ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน (Oakley, A., 1984) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชน (นคร สำเภาทิพย์, 2543) 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนักวิจัยได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายและได้มีการลงพื้นที่สอบถาม เก็บข้อมูล จัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล จากนั้นมีการนำผลการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

3. การวิเคราะห์ระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจัดเก็บข้อมูลของชุมชนเป็นการดำเนินการในระดับของหมู่บ้านโดยเกิดจากการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ทั้งจากการสังเกตการณ์ (Observation) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างง่ายด้วยการสังเกตการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะของชุมชน ซึ่งอาจได้ข้อมูลมาจากการเข้าไปถึงกลุ่มคนที่ถือว่าเป็นประชาชนชุมชนหรือคนที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนเป็นอย่างดี โดยการที่เข้าไปสังเกตการณ์นั้นเป็นกระบวนการที่มีการศึกษา ปรัชญาหรือกันในระดับผู้นำชุมชน มีเป้าหมายชัดเจนจากการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการกำหนดกรอบสำหรับศึกษาและเก็บข้อมูล เช่น การกำหนดผู้ที่จะให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละด้านหรือแต่ละประเด็นย่อย โดยพื้นที่ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้มีการมอบหมายให้แต่ละคนที่มีความรับผิดชอบได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามประเด็น โดยเกิดการสัมภาษณ์ การสอบถาม การเรียนรู้ การจัดบันทึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำฐานข้อมูลหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับข้อมูลที่ใช้ประกอบด้านอื่น ๆ ซึ่งนักวิจัยได้วิเคราะห์การจัดการระบบข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1) การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

กระบวนการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเน้นกระบวนการสร้างความเข้าใจและเข้าถึงกับชาวบ้าน

ที่จะให้ข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนเบื้องต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นจัดเก็บข้อมูล ที่นักวิจัยได้สร้างความเข้าใจด้วยการเกริ่นอธิบายเหตุและผลความจำเป็นให้ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์เพื่อการใช้งานได้ ซึ่งภายหลังจากการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ แนวคิด และหลักการ (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2534 : 2) ในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ทีมวิจัยศึกษาทั้ง 2 ประเด็น คือ วนอุทยานแพะเมืองผี และศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้มีการตรวจสอบข้อมูลด้วยกระบวนการประชุมเรียงเรียงในลำดับต้น เพื่อหาข้อสรุป แนวทางของความถูกต้องของเนื้อหาให้กระชับและชัดเจน มีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งหลังจากนั้นกระบวนการตรวจสอบด้วยการเข้าหาผู้ให้ข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลอย่างถูกต้องซึ่งเป็นการทวนข้อมูลเพื่อนำไปใช้จริง (ดิเรก ฤกษ์หรั่ง, 2543 : 282) โดยข้อมูลของวนอุทยานแพะเมืองผีที่มีประเด็นด้าน 1) ข้อมูลทั่วไปของวนอุทยานแพะเมืองผี เกิดจากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นดิน และหินทรายถูกกัดเซาะตามธรรมชาติเป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ แพะแปลว่า ป่าละเมาะ เมืองผีแปลว่า เงียบเหงา ได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นวนอุทยาน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2524 มีเนื้อที่ 167 ไร่ เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามด้าน ธรณีวิทยา หน้าผา เสาหิน และเส้นทางศึกษาธรรมชาติวนอุทยานแพะเมืองผี จัดทำเส้นทางศึกษา ธรรมชาติไว้บริการนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาสภาพป่า ลักษณะทางธรณีวิทยา เพื่อเป็นการส่งเสริม ให้เกิดความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพพื้นที่วนอุทยานมากยิ่งขึ้น ในส่วนของการรวมกลุ่มด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งในพื้นที่ตำบลน้ำขำมีศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร มีการดำเนินการโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน หลังจากทีมวิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พบว่ากลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สามารถดำเนินการได้และมีความต่อเนื่อง จำนวน 2 กลุ่มหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต่น จึงเกิดการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการข้างต้นจนถึงมีการรวบรวมเกิดเป็นรูปแบบของการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลชุมชนเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

2) การนำข้อมูลไปใช้ให้เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์

การนำข้อมูลที่ได้รับการสังเคราะห์มาใช้เพื่อพัฒนา (นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร, 2560 : 5) โดยจากการศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบข้อมูลไว้ 3 ประเด็น คือ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาเชิงพื้นที่สร้างสรรค์ ดังนี้ 1) วนอุทยานแพะเมืองผี แพะเมืองผี ภาษาพื้นเมือง “แพะ” แปลว่า ป่าละเมาะหรือป่าโปร่ง “เมืองผี” หมายถึง ความรู้สึกที่ดูเงียบ วังเวงเหมือนเมืองผี เมื่อรวมกันจึงแปลว่า ป่าละเมาะที่เงียบวังเวงเหมือนเมืองผี แพะเมืองผี เป็นเนินที่พังยุบลงไปเป็นแอ่ง คล้ายแอ่งกระทะหงาย มีความกว้างประมาณ 30 เมตร ยาว ประมาณ 100 เมตร ขอบแอ่งด้านทิศตะวันตกเป็นหน้าผาที่มีต้นไม้เตี้ย ๆ ปกคลุม มีความสูงไม่แน่นอน คือ สูงตั้งแต่ 6-14 เมตร หน้าผามีความลาดชันลดระดับลงมาทางด้านตะวันออกเข้าสู่ภายในแอ่ง โดยลดระดับลงมาอยู่ที่ความสูง 2-3 เมตร ภายในแอ่งมีโคกหรือเนินสูงๆ ต่ำ ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เกิดจากการพังทลายที่ไม่สม่ำเสมอของชั้นตะกอน ทำให้เนินที่เหลือมีลักษณะเป็นแท่งคล้ายเสา เป็นโคกรูปทรงคล้ายจอมปลวก

คล้ายดอกเห็ด หรือบางเนินคล้ายสะพานโค้ง ดูแปลกประหลาด ธรณีวิทยาของแพะเมืองผี ประกอบด้วย ตะกอนที่ยังไม่แข็งตัวเป็นหิน 2 ชนิด คือ 1) ตะกอนชั้นล่าง เป็นตะกอนเม็ดเล็กละเอียด 2) ตะกอนชั้นบน เป็นตะกอนเม็ดหยาบ 2) ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นการแข่งในตลาดชั้นที่หลายๆ ครั้ง ทำให้เกิดมูลค่าหรือราคาของสินค้าทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงทางราคา หรืออาจมาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่เป็นปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ ที่จะส่งผลให้ราคาของสินค้ามีการขยับขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งสองแห่งที่มีการดำเนินการ คือ 1) กลุ่มทำข้าวแคบ และ 2) กลุ่มทำข้าวแต๋น ได้ดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรด้วยกระบวนการทำให้แห้ง คือ การลดความชื้นของอาหารจนถึงระดับที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์ได้ ทำให้เก็บอาหารได้นาน การทำแห้งอาหารโดยทั่วไปจะอาศัยความร้อน เพื่อระเหยน้ำออกจากอาหาร การทำให้แห้งโดยใช้ความร้อน คือ 1) การทำแห้งโดยตากแดด เป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรไปตากแดดโดยตรง มีความสะดวกและสิ้นค่าใช้จ่ายน้อย โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งกำเนิดความร้อนที่ได้มาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การตากแห้งโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์แบบดั้งเดิม เช่น การตากเนื้อสัตว์ ปลา ผักและผลไม้ วิธีนี้ไม่สามารถควบคุมระดับความร้อน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เนื่องจากอาจมีการปนเปื้อนฝุ่นละออง จุลินทรีย์หรือมีแมลงมาตอม ได้จึงมีการสร้างเป็นตู้อบโดยใช้ความร้อนจากแสงอาทิตย์ และ 2) การทำแห้งโดยใช้ตู้อบลมร้อน วิธีการนี้เป็นการนำวิธีการแรกมาปรับปรุง โดยใช้อุปกรณ์เข้าช่วยเพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากแห้งตามที่ต้องการ และมีความชื้นสม่ำเสมอ ผลิตภัณฑ์ที่ตากแห้งโดยวิธีนี้สะอาด ลดการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ได้ดีกว่าการตากแดด วิธีการทำให้แห้งด้วยความร้อนโดยใช้ตู้อบขนาดใหญ่ที่มีลมร้อนเป่าผ่านทำให้น้ำระเหยไปกับลมร้อนโดยทางช่องระบายลมภายในตู้อบ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการข้อมูลชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 นักวิจัยได้ศึกษาและเสนอองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การเข้าถึงข้อมูลชุมชน Data Access of Community

การจัดการข้อมูลชุมชน สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอันดับต้นๆ คือ การเข้าถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้สำหรับการพัฒนาพื้นที่อย่างถูกต้อง ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาต้องมีจัดการเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดเก็บอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการนำออกมาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. การร่วมมือของชุมชน Cooperation of Community

การจัดการข้อมูลของชุมชนเป็นการจัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งการจะได้มาซึ่งข้อมูลต้องเกิดจากความร่วมมือของประชาชนในชุมชนเพื่อการจัดเก็บข้อมูลนั้นมีความถูกต้อง แม่นยำและนำไปใช้ได้เหมาะสม เพราะประชาชนในพื้นที่ย่อมรับรู้ รับทราบข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชุมชนอย่างตลอด จึงถือว่าทำให้ความร่วมมือในการจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูลเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการให้ความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชน

3. การพัฒนาชุมชน Development of Community

การจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์นั้นต้องเกิดจากกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลที่ผ่านมาผ่านกระบวนการมาประยุกต์ใช้ เป็นสิ่งที่ชุมชนควรดำเนินการ ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่ชุมชนจากฐานข้อมูลอันมาจากชุมชน โดยข้อมูลนั้นย่อมเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่เป็นวงกว้าง รวมทั้งการปรับปรุงประยุกต์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ เป็นสิ่งที่ดีที่สุด

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน Participation of Community

การจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชนเป็นแนวทางเพื่อให้ชุมชนได้เกิดแรงผลักดันในการดำเนินการ ซึ่งส่วนหนึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด รวมทั้งประชาชนต้องได้รับการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นอย่างสะดวกและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และต่อยอดในการพัฒนาพื้นที่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) ควรส่งเสริมการจัดการข้อมูลในระบบที่เป็นออนไลน์ เพื่อให้ง่ายแก่การสืบค้นสำหรับผู้สนใจ
- 2) ควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุง พัฒนาให้เกิดความทันสมัยและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงไปของสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ควรส่งเสริมให้การนำข้อมูลเพื่อนำไปยกระดับข้อมูลชุมชนให้เกิดการพัฒนาขึ้นในชุมชน
- 2) ควรส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาประยุกต์สำหรับการพัฒนาการจัดการเก็บข้อมูลและการนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2553). *คู่มือปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประชาสัมพันธ์.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2543). *ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม. เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นคร สำเภาทิพย์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทนีย์ กมลศิริพิชัยพร. (2560). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. เอกสารประกอบการสอน วิชา 2681602 ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี*.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2549). *กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.). (2552). *แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) เล่น...เพื่อสร้างโลกที่เป็นสุข : แนวทางจัดสภาพแวดล้อมการเล่นสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร : แผนงานสื่อสร้างสุข ภาวะเยาวชน (สสย.)
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบลิ๊อค.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2558). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. ปทุมธานี : สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM.
- วรินพร แก้วสว่าง. (2565). *การจัดการข้อมูล*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/newteamacc2559/kar-cadkar-khxml> (22 มีนาคม 2565)
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด. สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด*.
- Davis. Keith. (1972). *Human Behavior at Work: Human relation and Organization Behavior*. Fourth edition. New York : McGraw-Hill Co.
- Delbecq. A.L. & Andrew. H.V. (1977). *A Group Process Model for Problem Identification and Program Planning*. Applied Behavioral Sciences.
- Oakley. A. (1984). *The Captured Womb: A History of the Medical Care of Pregnant Women*. Basil Blackwell. London : Oxford.
- Vroom. V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York : John Willey & son.
- William W. Reeder. (1974). *Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State*. New York : Cornell University.

ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

AN ANALYTICAL STUDY OF THE FIVE *KESĀ* SCRIPTURE
OF WAT RONGFONG RONG FONG SUB-DISTRICT
MUANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

นายอิทธิเชษฐ์ ใจงาม¹, พรหมเรศ แก้วโมลา², พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ³

Lttichet Jaingarm¹, Phromres Kaewmola², Phra Maha Sittichai Chayasitthi³

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²

วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³

Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹,

Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,

Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³

Mail: lltichet1976@gmail.com

(Received: August 29, 2023; Revised: September 20, 2023; Accepted: September 30, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหา เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 2. เพื่อปริวรรต และตรวจชำระคัมภีร์ เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 3. เพื่อวิเคราะห์คตินิยมคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการการศึกษา พบว่า

1. คัมภีร์เกสา 5 เส้น เป็นคัมภีร์ที่จารึกไว้ที่วัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สาระสำคัญคัมภีร์ไบเบิล มีการจารพระไตรปิฎกลงบนใบลานครั้งแรก ในการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 5 เมื่อพุทธศักราช 433 ณ มหาวิหารในลังกาประเทศ

2. จากการปริวรรตคัมภีร์ไบเบิลเรื่องเกสา 5 เส้นนี้ พบว่า สามเณรกัตต เป็นผู้ตั้งขึ้นมาในเดือน 11 ออก 2 คำ ส่วนจุลศักราชไม่ได้บันทึกไว้ ซึ่งลักษณะตัวอักษรเป็นตัวอักษรมลลันนาและเป็นภาษาไทยล้านนาเพื่อรักษาสืบไป

3. คตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์เกสา 5 ผู้วิจัยได้ค้นพบสาระสำคัญของคตินิยม 5 เรื่อง ดังนี้ คือ 1. การ

สร้างพระเจดีย์เพื่อบรรจุเกสาของสัมมาสัมพุทธเจ้า 2. หลักศรัทธา 3. การสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า 4. บุญกิริยาวัตถุ 3 และ 5. ทศปิระชาธรรม 10 คติธรรมเหล่านี้ล้วนมีจุดประสงค์ที่สอนให้คนได้ปฏิบัติตนในหลักคุณงามความดีและเพื่อสร้างทาน ศีล ภาวนา เพื่อจรรลงพระพุทธานุภาพให้ครบ 5,000 วัสสา สืบต่อไป

คำสำคัญ: คัมภีร์เกสา 5 เส้น, การปริวรรตคัมภีร์, การตรวจชำระคัมภีร์, คติธรรม, วัดร่องพอง

Abstract

This research article has the objectives of 1. to study the history and content of the Five *kesā* Scripture of Wat Rong Fong, Rong Fong Sub-district, Mueang Phrae District, Phrae Province 2. to review and purify the Five *kesā* Scripture of Wat Rong Fong, Rong Fong Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province and 3. to analyze the Five *kesā* Scripture of Wat Rong Fong, Rong Fong Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province. The research Finding;

1. The Scripture of the Five *kesā* Scripture inscribed at Wat Rong Fong, Rong Fong Sub-district, Mueang Phrae District, Phrae Province. The Tipitaka was engraved on palm leaves for the first time. In the fifth council of the Tripitaka in the year 433 at the cathedral in Lanka country.

2. According to the review of the Five *kesā* Scripture, it was found that *Sāmaṇera Katta* who wrote them in the 11 lunar month, while the Chulasakraj did not record them. Which characterizes characters in Lanna Dhamma language and is in Thai Lanna language to preserve and continue.

3. The morale appearing in the Five *kesā* Scripture, the researcher has discovered the essence of morality in 5 matters as follows: 1. the construction of the pagoda to contain the Buddha's hair, 2. *Saddhā* : the principle of faith, 3. the creation of the prestige of the Buddha, 4. *Puññakiriya*-vatthu 3, and 5. *Rājadhamma* : virtues or duties of the king. All these teachings have the purpose of teaching people to practice one's virtue and to create *Dāna* (Giving), *Sīla* (precepts), and *Bhāvanā* (meditation) in order to lead the Buddha. Religion to complete the 5,000 *Vassā* (years).

Keywords: the Five *kesā* Scripture, The Scripture review, Purify the Scripture, Morale, Wat Rong fong.

บทนำ

คัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกวัฒนธรรมลายลักษณ์อักษรที่บรรพชนไทยสร้างสรรค์ขึ้นด้วยความศรัทธาอย่างสูงในพระพุทธานุภาพเป็นเอกสารโบราณที่จารด้วยเหล็กแหลมลงบนใบของต้นลาน ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติเรียก

กันโดยทั่วไปว่า “หนังสือใบลาน” แต่เนื่องจากคนไทยนิยมจารเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาลงบนใบลาน จึงเรียกหนังสือใบลานว่า “คัมภีร์ใบลาน” ซึ่งการจารจารึกคัมภีร์พระไตรปิฎกลงบนใบลานเป็นครั้งแรกของประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2020 ตรงกับสมัยพระเจ้าติโลกราช กษัตริย์แห่งนครพิงค์เชียงใหม่อาณาจักรล้านนา พระเจ้าติโลกราชทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจึงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และทรงอุปถัมภ์ให้มีการสังคายนาตรวจชำระและจารจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลาน ณ วัดโพธารามมหาวิหาร (วัดเจ็ดยอด) เมืองเชียงใหม่ พระไตรปิฎกฉบับที่สอบชำระในสมัยของพระองค์นี้ ถือเป็นคัมภีร์ที่เป็นหลักฐานสำคัญชิ้นหนึ่งของพระพุทธศาสนาในล้านนาที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน (สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น, 2559)

ชาวล้านนาจึงนิยมสร้างคัมภีร์และผ้าห่อถวายวัดเป็นพุทธบูชาหรือเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บุพการีหรือผู้ที่ตายไปแล้ว นอกจากนั้นยังได้จารเรื่องเกี่ยวกับคติโลกเก็บไว้ในบ้านตนอีกด้วย สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิตความศรัทธาและความเชื่อของคนใน ท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนาน คัมภีร์ใบลานและหนังสือเก่าแก่ประเภทต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นของมีค่า อย่างมหาศาล เป็นมรดกทางวรรณกรรม ศาสนธรรม วิทยาศาสตร์อักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ศิลปะและประวัติศาสตร์ ซึ่งปู่อายุตายายของพวกเราได้สืบทอดและถ่ายทอดกันมาจนถึงรุ่นเราอัน ควรแก่การสืบค้น ปกป้องรักษาคุณค่าและสืบทอดกันไปอย่างจริงจัง และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย จากอดีตจนถึงปัจจุบันใบลาน ยังคงเป็นเอกสารที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเอกสารบันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ของยุคสมัย เพราะยุคสมัยที่มีการจารใบลานเรื่องนั้น ๆ ย่อมสะท้อนให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่, 2559) ทำให้คัมภีร์ใบลานตามวัดต่าง ๆ มีเป็นจำนวนมากและยังไม่ได้มีการรวบรวมคัมภีร์ที่ดีหรืออาจจะยังไม่เห็นความสำคัญจึงทำให้เกิดการชำรุดเสียหายของคัมภีร์ทำให้ข้อมูลขั้นต้นขาดความสมบูรณ์ก็จะส่งผลให้ผลงานที่ออกมาขาดความสมบูรณ์ไป และการปริวรรตคัมภีร์ที่มีเนื้อหาที่ไม่สมบูรณ์จึงทำได้ยาก ซึ่งปัญหาเหล่านี้จึงเป็นภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะบรรดาความรู้ ความคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารเหล่านี้จะไม่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง แต่ระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีหน่วยงาน องค์กรและบุคคลรวมทั้งสถาบันการศึกษาได้สนใจเรื่องนี้ และมีความพยายามในการศึกษาค้นคว้า รวบรวม และปริวรรต แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาโดยรวม นอกจากนี้องค์กรทางวัฒนธรรมที่ทำงานด้านนี้ก็ทำงานในด้านลักษณะเอกสารเป็นส่วนมาก เกี่ยวกับอักษรโบราณ และเอกสารใบลานไม่ได้นำมาใช้ในระดับการศึกษาต้น ๆ จึงสมควรที่จะมีการศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่องทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง (พระมหาสหัส จูตสาโร และคณะ, 2556)

การจารคัมภีร์ใบลานเรื่องเกสา 5 เส้น ในพระพุทธศาสนาล้านนาคือ สามเณรภัตต วัดร่องฟอง เป็นผู้จารขึ้นมาเมื่อมีความจารึกเป็นล้านนาล้านนาว่า ในเดือน 11 ออก 2 คำ ซึ่งอยู่หน้าสุดท้ายของคัมภีร์ที่ทำการปริวรรตส่วน ปี จ.ศ. ไม่ได้บันทึกไว้ซึ่งลักษณะตัวอักษรเป็นตัวธัมม์ล้านนา และเป็นอักษรภาษาล้านนา ซึ่งยังไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการนำมาปริวรรต ตรวจชำระเป็นภาษาไทยมาก่อน จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์เกสา 5 เส้น ในพระพุทธศาสนาล้านนา ฉบับวัดร่องฟอง ซึ่งเป็นคัมภีร์ใบลานภาษาล้านนาทำการตรวจชำระและวิเคราะห์คติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์เกสา 5 เส้น แก่ผู้มีความสนใจในคัมภีร์เรื่องนี้และสืบทอดคัมภีร์ใบลานของชาวล้านนาให้คงคู่อยู่กับพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหาและคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อปริวรรต และตรวจชำระคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. คติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลาน

เมื่อราวปี พ.ศ. 400 เศษ จึงมีการจารึกคัมภีร์พระไตรปิฎก บาลีเป็นลายลักษณ์อักษรลงบนแผ่นใบลานเป็นครั้งแรก ณ อาโลกเจตสถาน ในประเทศศรีลังกา จากนั้นธรรมเนียมการจารจารึกพระไตรปิฎกลงบนแผ่นลานก็เผยแพร่มายังดินแดนสุวรรณภูมิแต่เนื่องจาก พระไตรปิฎกเป็นภาษาบาลีที่ทรงจำกันมากกว่า 400 ปี เป็นภาษาที่มีแต่เสียง ไม่มีรูปอักษร เป็นของตนเองแต่ละอาณาจักรจึงใช้อักษรของตนจารึกพระไตรปิฎกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ปัจจุบันเรามี คัมภีร์ใบลานแบ่งประเภทออกเป็น 4 สายจาริตใหญ่ ๆ ที่ยังหลงเหลืออยู่ คือ 1. จาริตศรีลังกาจารึกด้วยอักษรสิงหล 2. จาริตพม่าจารึกด้วยอักษรพม่า 3. จาริตไทยจารึกด้วยอักษรขอม 4. จาริตล้านนาจารึกด้วยอักษรธรรม

แม้รูปลักษณะภายนอกของคัมภีร์ใบลานทั้ง 4 สาย จาริตหลักจะคล้ายคลึงกัน คือ มีแผ่นใบลาน ที่จารเนื้อหาพระไตรปิฎกที่รวมกันเข้าเป็นมัด แล้วประกบหน้าหลังด้วยไม้เนื้อแข็ง ที่เรียกว่า “ไม้ประกบ” แต่หากศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละสายจาริต จะเห็นความแตกต่าง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สืบทอดมาตลอดหลายร้อยปี และจากการศึกษารวบรวมคัมภีร์ใบลานของ โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ ที่เน้นการสำรวจในประเทศไทย ศรีลังกา และเมียนมาร์ พบว่า โดยภาพรวมเนื้อหาในใบลานจะจารพระธรรมคำสอน 84,000 พระธรรมขันธ์เหมือนกันแต่ลักษณะ การแบ่งเนื้อหาในแต่ละมัดของแต่ละสายจาริตนั้นแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นภาพได้ชัดเจน โดยการเปรียบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับพิมพ์อาทิ คัมภีร์ที่มณฑลแห่งพระสุตตันตปิฎกฉบับพิมพ์ ประกอบด้วยพระไตรปิฎก 3 เล่ม คือ สีสันจวรรค มหาวรรค และปาฎีกาวรรค เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคัมภีร์พระไตรปิฎกใบลานที่พบในประเทศไทยซึ่งจารด้วยอักษรขอมและธรรมจะพบว่า คัมภีร์ใบลาน หนึ่งมัดครอบคลุมเนื้อหาคัมภีร์เพียง 1 เล่มเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากคัมภีร์พระไตรปิฎกใบลานที่พบในประเทศศรีลังกาและประเทศเมียนมาร์ ที่มีเนื้อหาครอบคลุมคัมภีร์ที่มณฑลครบทั้ง 3 เล่ม คือ สีสันจวรรค มหาวรรคและปาฎีกาวรรค รวมอยู่ในมัดเดียวกัน ดังนั้นคัมภีร์ 2 สายจาริตหลังนี้จึงมี ขนาดมัดคัมภีร์ใหญ่กว่าจาริตไทยและล้านนา (สมชาย ลำดวน, 2564)

การแบ่งประเภทคัมภีร์ไบเบิล มีการแบ่งตามขนาดและเนื้อหาที่บันทึกในคัมภีร์ไบเบิลโดยสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้ 1) ลานยาว หรือเรียกหนังสือผูก ลานผูก คือ คัมภีร์ไบเบิลขนาดยาว มีความยาวโดยประมาณ 40 - 20 เซนติเมตร ความกว้าง โดยประมาณ 4 - 7 เซนติเมตร ใช้บันทึกเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ และ 2) ลานสั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียกว่าหนังสือก้อม ลานก้อม มีความยาวโดยประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร ความกว้างโดยประมาณ 4 - 7 เซนติเมตร ส่วนมากจะบันทึกเรื่องราวเนื้อหาทาง โลก เช่น ประเพณี พิธีกรรม โหราศาสตร์ ตำรายา คทาอาคม เป็นต้น หอสมุดแห่งชาติได้แบ่งตามประเภทคัมภีร์ไบเบิล โดยแบ่งประเภทตามผู้สร้างคัมภีร์ไบเบิล เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) คัมภีร์ไบเบิลฉบับหลวง คือ คัมภีร์ไบเบิลที่เกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์ไทยในลักษณะต่าง ๆ เช่น พระมหากษัตริย์ทรงรับสั่งให้สำรวจและนำมาเก็บรักษา รวบรวมไว้ที่หอหลวงภายในพระบรมราชวัง พระมหากษัตริย์ทรงรับสั่งให้ปริวรรตถ่ายถอด คัดลอก แปลจากคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจ แสวงหา เก็บรวบรวม พระมหากษัตริย์ได้สร้างขึ้นและ พระราชทานให้ตามพระอารามและสถานที่สำคัญ เนื่องจากคัมภีร์ไบเบิลฉบับหลวงเป็นคัมภีร์ไบเบิล ของพระมหากษัตริย์คัมภีร์ไบเบิลจึงถูกสร้างด้วยความประณีตเป็นพิเศษ มีการตกแต่งลวดลายต่าง ๆ อย่างสวยงาม เช่น ตกแต่งคัมภีร์ลงรักปิดทองทึบ ใบปกเขียนลายรดน้ำบนพื้นแดง หรือ ใบปกเขียน ลายรดน้ำรูปเทพชุมนุม เป็นต้น ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของคัมภีร์ไบเบิลฉบับหลวง คือ ในแต่ละฉบับจะมีรูปสัญลักษณ์ประจำรัชกาลที่สร้างปรากฏอยู่ที่ใบรองปก รูปสัญลักษณ์ดังกล่าวจะเขียน อยู่ภายในรูปวงรีด้วยเส้นทองบนพื้นรักดำ ประจำอยู่ที่ริมซ้ายและขวาของลานตรงกลางมีตัวอักษร เส้นจารบอกชื่อคัมภีร์ไบเบิล

2) คัมภีร์ไบเบิลฉบับราษฎร์หรือฉบับเชลยศักดิ์ เป็นคัมภีร์ไบเบิลที่พระสงฆ์ สามเณรหรือราษฎรทั่วไปสร้างขึ้น มีฉบับลานดิบ ฉบับรักทึบ ฉบับล่องรัก ฉบับล่องชาด และฉบับทองทึบ (สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, 2560)

หนังสือไบเบิลเป็นหนังสือที่บันทึกลายลักษณ์อักษรด้วยวิธีการหนังสือลงบนใบลานต้นตาล แล้วเจาะรูร้อยหูด้วยสายสนองมัดรวมกันเป็นผูก นิยมเรียกว่า คัมภีร์ไบเบิล ที่เรียกชื่อว่า คัมภีร์ไบเบิล เพราะเนื้อเรื่องที่จารลงบนใบลาน ส่วนใหญ่เป็นพระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาทิ พระไตรปิฎก เป็นต้น นอกจากนั้นยังใช้บันทึกเรื่องราวอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วย สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเรื่องอันเป็นบทนิพนธ์ของอดีตชนกมีด้วยเหตุที่พระธรรมเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดของพระพุทธศาสนาเมื่อจดจารลงใบลานก็ทำให้คัมภีร์ไบเบิลเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเก็บรักษาไว้อย่างดีในอันที่ควร และต้องทะนุถนอมเป็นพิเศษ ดุจเดียวกับพุทธรูป (ภฤชณพร สอนแสง, 2557)

แนวคิดเกี่ยวกับการปริวรรตคัมภีร์

การรกรศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์ศัพท์รูปเทศนี้ทำให้ทราบถึงรายละเอียดของระเบียบวินัยของพระสงฆ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปกครองและจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของคนไทย คัมภีร์ศัพท์รูปเทศยังเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ศรัทธาโดยตรง เพราะมีการปริวรรตนำมาเผยแพร่สู่สาธารณชนจากอักษรธรรมล้านนาเป็นอักษรไทยอย่างถูกต้องตามพุทธประสงค์เหมาะแก่บุคคลและสังคม การให้ข้อมูลทางคัมภีร์ศัพท์รูปเทศของวัดสูงเม่น ซึ่งผ่านการปริวรรต ตรวจสอบชำระ แปลและจัดพิมพ์รูปเล่มเพื่อบริการข้อมูลแก่สังคม นักเรียน นิสิต

นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้ศึกษาคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ช่วยขยายความพระไตรปิฎก ซึ่งยังขาดแคลนข้อมูลที่เป็นอักษรไทยอยู่มากเพราะมีบุคลากรที่จะทำการปริวรรตยังมีน้อย เมื่อวิกฤตของสังคมเกิดขึ้น ทำให้ผู้คนขาดหลักปฏิบัติขาดข้อมูลที่ถูกต้อง อาจเกิดการตีความคำสอนพุทธศาสนาไปในทางที่ผิด ดังนั้นการศึกษาปริวรรตคัมภีร์สุพรรณภูมินี้ จึงถือได้ว่าทำหน้าที่ช่วยจรโลงการศึกษาด้านพุทธะวงนะอีกทางหนึ่ง ทั้งยังช่วยสร้างบุคลากรของพระพุทธศาสนาให้มีคุณภาพฝ่ายคัมภีร์พุทธศาสนา เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยหลักวินัยแก่ผู้มีความสนใจ (พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ, 2560)

การปริวรรตคัมภีร์เรื่องตำนานพระธาตุตะไค้เจ้าหรืออัมมเกสา 8 เส้น ฉบับโบราณ วัดร่องฟองเมืองแพร่ เป็นเรื่องราวการถ่ายทอดพุทธประวัติโดยนำเสนอเป็นสำนวนล้านนาเมืองแพร่ ได้ปริวรรตตรวจชำระคำศัพท์สำนวน และอธิบายให้คงเค้าเดิมของอรรถรสวรรณกรรมท้องถิ่น อาจมีเนื้อหาบางตอนไม่ชัดเจนเนื่องจากการใช้ภาษาแบบดั้งเดิมเข้าใจยาก และเหตุที่นำเรื่องดังกล่าวมาปริวรรตเพราะตำนานพระธาตุเจดีย์ในล้านนาส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงเรื่องพระเกสา จะมีการกล่าวถึงพระพุทธเจ้าทรงประทานให้เจ้าเมือง หรือผู้กล้าในท้องถิ่นนั้น (พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ, 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์ เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งผู้รจนาคัมภีร์เกสา 5 เส้น
2. ศึกษาคัมภีร์โบราณและเอกสารเปรียบเทียบจากหนังสือพระเจ้าเลียบโลก ฉบับวัดพระธาตุศรีจอมทอง วรวิหาร และเอกสารชั้นรอง ได้แก่ คัมภีร์อรรถกา รวมทั้งคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งที่เป็นภาษาบาลีและทั้งที่เป็นภาษาไทยเพื่อเทียบเคียงเนื้อหาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกับคัมภีร์ภาษาเกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. ปริวรรตเป็นอักษรไทย พร้อมทั้งตรวจชำระโดยเทียบเคียงเนื้อหาจากพระเจ้าเลียบโลก จากนั้นผู้วิจัยนำเนื้อหาวิเคราะห์หาคติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การจารคัมภีร์โบราณเรื่องเกสา 5 เส้น นี้ สามเณรภัตเป็นผู้แต่งขึ้นมาในเดือน 11 ออก 2 คำ จ.ศ. ไม่ได้บันทึกไว้ซึ่งลักษณะตัวอักษรเป็นตัวอัมมล้านนา และเป็นภาษาไทยล้านนา ต้นเรื่อง ไม่ปรากฏนามคาถา และเริ่มต้นตั้งแต่ นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธะ เป็นบทเริ่มต้น ตอนกลาง ได้พรรณนาความกล่าวถึงพระพุทธองค์พร้อมด้วยพระอานนท์ พระอินทร์และพระยาโศกเสด็จออกจากเมืองกุสินารา เทศนาสั่ง

สอนประชาชนไปถึงสถานที่หนึ่ง พระองค์ทำนายว่า ที่นี้ต่อไปพระพุทธศาสนาจะรุ่งเรืองตราบ 5,000 วัสสา พระพุทธองค์ประทานเกศาธาตุแก่พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากหลังจากนั้นพระอานนท์ได้มอบเกศาธาตุให้กับพระญาณาคหลังจากที่พระญาณาคได้รับเอาพระเกศา 5 เส้น ก็นำมาบรรจุไว้ที่พระพุทธเจ้าทรงนั่งอยู่เส้นหนึ่ง และก็เอามาบรรจุไว้ในทิศทั้ง 4 คือ ทิศใต้ ทิศเหนือ ทิศตะวันตก ทิศตะวันออก และเมื่อถึง พ.ศ.218 พระเจ้าอโศกมหาราชสถาปนาพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองในเมืองปาฏลีบุตรแล้วเผยแพร่ไปทั่วชมพูทวีป เพื่อหมายพระพุทธศาสนามีที่ตั้งเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไป

2. การปริวรรต และตรวจชำระคัมภีร์เกศา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟองอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จากการปริวรรตคัมภีร์ใบลานเรื่องเกศา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟองอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เล่าถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นครูแก่คนและเทวดาทั้งหลาย เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่ทรงยังพุทธกิจให้บริบูรณ์ยังมีกาลสมัยครั้งหนึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จเห็นวิเศษคุณแห่งสถานที่นั้น มีพระประสงค์ใคร่จะแสดงให้ปรากฏต่อไปจึงแยมพระสรวลอยู่ซึ่งพระอานนท์ก็ได้ทูลถามพระพุทธองค์ว่าพระพุทธองค์ทรงแยมพระสรวลด้วยเรื่องอะไร พระพุทธองค์จึงบอกกล่าวแก่พระอานนท์ว่าสถานที่แห่งนี้จะเป็นที่กำหนดอายุแห่งพระพุทธศาสนา เป็นอดีต ปัจจุบัน อนาคตจนกระทั่งสิ้นพระพุทธศาสนาตั้งไว้ 5,000 พรรษา เมื่อได้ทรงทราบแล้วพระอานนท์จึงได้ทูลขอพระธาตุซึ่งพระพุทธองค์ก็ได้ทูลเสียดได้เกศา 5 เส้น และมอบให้พระอานนท์หลังจากนั้นพระอานนท์จึงได้มอบเกศาทั้ง 5 เส้น ให้กับพญานาคตนหนึ่งซึ่งเข้ามาอุปัฏฐากรับใช้ พระพุทธเจ้าและพญานาคตนนี้มีหน้าที่ในการดูแลรักษาอ่างน้ำแห่งนี้ เมื่อพระตถาคตปรินิพพานไปแล้วได้ 218 พรรษา ก็จะมีพระราชาองค์หนึ่งซึ่งมีนามว่า “พระเจ้าอโศกราช” เสวยราชย์ในเมืองปาฏลีบุตรเป็นผู้เดชาภาพแผ่ไปในชมพูทวีปจะมาแบ่งพระเกศาธาตุของพระพุทธองค์มาประดิษฐานก่อนเป็นมหาเจดีย์ 5 หลัง ให้เป็นที่บรรจุพระเกศาธาตุทั้ง 5 องค์ ไว้ให้เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายได้สักการบูชาตลอดจนถึงพระอินทร์ พระพรหม ครุฑ นาค ยักษ์ คนธรรพ์และไอศวรรทั้งหลายจักเป็นที่กำหนดหมายยังอายุแห่งพระพุทธศาสนา 5,000 พรรษา เจดีย์ทั้ง 5 หลังนี้แบ่งไว้ดังนี้ เจดีย์หลังที่ 1 เป็นบูรพนิมิตแห่งพระพุทธศาสนาพันปีที่ 1 หลังที่ 2 เป็นอายุแห่งพระพุทธศาสนาพันปีที่ 2 หลังที่ 3 เป็นพันวัสสาที่ 3 หลังที่ 4 เป็นพันวัสสาที่ 4 หลังที่ 5 เป็นอายุแห่งพระพุทธศาสนาพันปีที่ 5 เมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงเลยไปได้ 1,000 พรรษาบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ 1 ก็จะจมลงไปในวังน้ำเย็นซึ่งที่อยู่ของพญานาค ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงเลยไปได้ 2,000 พรรษา ก็จะจมลงไปในน้ำ ในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาล่วงเลยไปได้ 3,000 ปี บริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ 3 ก็จะจมลงไปในเมื่ออายุพระพุทธศาสนาได้ 4,000 พรรษา เจดีย์หลังที่ 4 ก็จะจมลงไปในเมื่อพระพุทธเจ้าศาสนาครบ 5,000 พรรษาบริบูรณ์ เจดีย์หลังที่ 5 ก็จะจมลงไป

3. คติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์เกศา 5 เส้น ฉบับวัดร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ทำให้ทราบว่า

(1) ตจปญจกรรมฐาน หมายถึงการพิจารณาถึงร่างกายที่ประกอบไปด้วยผม ขน เล็บ ฟัน และหนัง เป นของปฏิกุลไมนาหลงไหล ไมนายึดถือควรเจริญสมถกรรมฐานที่ นำไปสู่วิปสนากรรมฐาน เพราะกรรมฐานเป นอุบายที่จะละความยึดมั่นถือมั่นในร่างกายลงได้

(2) การสร้างพระธาตุหรือเจดีย์ 4 การสร้างเจดีย์ในอดีตนอกจากเพื่อใช้ที่บูชาและเป็นที่บรรจุศาสนวัตถุที่สำคัญและเป็นเครื่องระลึก ถึงพระบรมศาสดาแล้ว เพื่อส่งเสริมการศึกษาปฏิบัติธรรมด้วย การบูชาพระเจดีย์ก็ต้องทำตามอย่างของคนในอดีต คือ ทำทั้งอามิสบูชาและปฏิบัติบูชาจึงจะสามารถธำรง สืบต่อพระพุทธศาสนาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

(3) หลักศรัทธา 4 เป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะถ้าหากบุคคลใดมีศรัทธาอันประกอบไปด้วยปัญญา มีเหตุมีผล ก็อาจสามารถที่จะทำให้บุคคลนั้น ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง มีความเข้าใจและการยอมรับ นับถือ เชื่อมมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ต้องมีเหตุผลใดมาสนับสนุนหรือพิสูจน์ ทั้งนี้บางอย่างอาจมีหลักฐานอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาใช้พิสูจน์ให้เห็นจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้

(4) การสร้างบารมีของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บารมีถือเป็นกระบวนการในการสร้างสมคุณงามความดีในระดับต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นบันไดสำหรับให้ทุกคนก้าวขึ้นไปสู่จุดสูงสุดของชีวิต นับตั้งแต่ทานบารมี เป็นต้นไปจนถึงอุpekขาปรมัตถบารมี ซึ่งเป็นแนวทาง หรือเป็นเส้นทางที่จะนำไปสู่บุคคลได้สั่งสมอบรมตนให้มีจิตใจที่สูงส่ง เปรียบไปด้วยบุญกุศลอันจะนำตนไปสู่พระนิพพานได้ในที่สุด

(5) บุญกิริยาวัตถุ 3 การศึกษา เป็นการสั่งสมบุญด้วยการให้ (ทานมัย) คือ การให้ของแก่คนที่ควรให้ การสั่งสอนให้รู้จักบาปบุญ เป็นการทำนุบำรุงพุทธศาสนา เป็นการชำระล้างจิตใจ ทำให้สังคมเป็นสุข การทำด้วยการรักษาศีล (ศีลมัย) คือ การรักษาศีลเป็นความประพฤติที่พึงงามทำให้อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้อย่างสงบสุข ส่งผลให้เกิดสันติสุขทั้งตนเองและสังคม ทำให้เป็นที่นับถือในหมู่สังคมด้วย การทำบุญด้วยการภาวนา (ภาวนามัย) คือ การฝึกจิตใจให้สงบ ไม่คิดฟุ้งซ่าน ทำให้เกิดปัญญาตามมา มองเห็นถึงสถานการณ์ความเป็นจริง สามารถรับมือได้กับทุกเหตุการณ์ เป็นตัวช่วยส่งเสริมสุขภาพจิต ส่งผลถึงการทำงานที่ดีขึ้น และนำไปสู่เสรีภาพที่แท้จริง

(6) ทศพิธราชธรรม 10 การนำองค์ความรู้ตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ มาประยุกต์ใช้กับการปกครองของไทยในปัจจุบันและน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร หลักความเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาวิเคราะห์บริบทของการปกครองของไทยในปัจจุบัน จึงเกิดแนวทางในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครอง ได้แก่ 1. ความเข้าใจ โดยพื้นฐานแห่งความเข้าใจผู้ปกครองต้องมีศีล เป็นผู้ปกครองที่คงไว้ความดีงาม จริยวัตร ในการบริหารจัดการหรือการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา 2. ความเข้าถึง ทราบถึงความต้องการผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทราบถึงเป้าหมายของงานนั้น ๆ โดยพื้นฐานแห่งความเข้าถึงนี้ผู้ปกครองต้องเป็นที่เคารพนับถือและสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3. การพัฒนา การส่งเสริม สนับสนุน สร้างสมรรถนะในการบริหารจัดการหรือการปกครอง เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าสร้างผลสัมฤทธิ์และสร้างความสุขให้แก่คน ชุมชนและสังคม

อภิปรายผล

คติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์เกสา 5 เส้น ฉบับวัดร่องพอง ตำบลร่องพอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ 1. เรื่อง ตจปัญกฎกรรมฐาน ได้พูดถึงในเรื่อง เกสา โลมา นขา หันตา ตโจ ซึ่งให้พิจารณาอยู่เนืองๆว่า

ร่างกายมีความสลายเป็นธรรมดาของสังขารร่างกายมนุษย์เมื่อถึงเวลา 2. การสร้างเจดีย์เพื่อเป็นสถานที่บรรจุเกศา ซึ่งเป็นความศรัทธาของพญานาคที่ได้ปกป้องรักษาพระพุทธรูปเจ้าและมีความเชื่อในเรื่องการบำเพ็ญบารมีของพระพุทธรูปเจ้าให้สำเร็จมรรคผลนิพพานและการประกาศพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างหลักศรัทธาความเชื่อมั่นของพระอริยบุคคลและความเชื่อในหลักการปฏิบัติก้าวไปข้างหน้าให้เห็นความเจริญและให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป 3. การสร้างศรัทธาและความเชื่อ คือความเชื่อมั่นของพระพุทธรูปเจ้าอันบำเพ็ญสั่งสมบารมีหรือให้เชื่อในอริยบุคคลที่เข้าถึงการบรรลุธรรมเป็นที่ประจักษ์เชื่อมั่นในความหนักแน่นสนิทแน่วได้ปฏิบัติก้าวไปข้างหน้าในการเห็นจริงและมีความเชื่อความเข้าใจการยอมรับนับถือ เชื่อมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ต้องมีเหตุผลใดมาสนับสนุนสามพิสุจน์ได้ 4. การสร้างบารมีของพระพุทธรูปเจ้าซึ่งบารมีที่พระพุทธรูปองค์ได้ทรงสร้างนั้นมีอยู่ 3 ชั้น เรียกว่า บารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมีให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นบันไดบารมี ซึ่งเป็นแนวทาง หรือเป็นเส้นทางจะนำให้บุคคลได้สั่งสมบารมีให้มีจิตใจที่สูงส่งเปรียบด้วยบุญกุศล 5. บุญกิริยาวัตถุ 3 ผู้คนในสมัยพระพุทธกาลเป็นผู้ที่มีภาระให้ทานรักษาศีลและเจริญวิปัสสนากรรมฐานอยู่เป็นประจำและเพื่อให้ผู้คนที่ช่วยเหลือกันและเพื่อมุ่งเน้นถึงการสร้างบารมี 6. ทศพิราชธรรม 10 คือ ธรรมของพระพุทธรูปเจ้าทรงได้บำเพ็ญเพียรในยุคที่พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ท่านได้ให้ทาน ดังนั้นการนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้กับการปกครองในปัจจุบันนำมาวิเคราะห์บริบทคือความเข้าใจ ความเข้าถึง และการพัฒนา นี่คือหัวใจหลักของทศพิราชธรรม 10 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การตรวจชำระและศึกษาหลักธรรมในคัมภีร์สี่ขาทาฉบับพระครูประโชติสิริวัฒน์” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์สี่ขาทา พบว่า มีหลักการธรรม 6 ที่ว่าด้วยการเคารพนับน้อมพระพุทธรูปเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ในศีล ในความไม่ประมาท และมีใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนมนุษย์ หลักโพฆณงค์ 7 มี สติ ธรรมวิจยะ วิริยะ ปิติ ปัสสัทธิ สมาธิ และอุเบกขา หลักการสร้างบารมีของพระโพธิสัตว์หรือเรียกว่า บารมี 30 ทัด มีทานบารมี สีลบารมี เนชัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี โดยแบ่งระดับของบารมีออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น เรียกว่าบารมี ระดับกลาง เรียกว่า อุปบารมี และระดับสูง เรียกว่า ปรมัตถบารมี และหลักเมตตาภาวนา 3 ที่กล่าวถึงการแผ่เมตตาแบบเจาะจง การแผ่เมตตาแบบไม่เจาะจง และการแผ่เมตตาไปในทิศทั้ง 10 (พระมหาณัฐพล พลธิโก (กาตสนุก), 2564)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) คณะพระภิกษุ-สามเณรตลอดจนพุทธศาสนิกชนควรศึกษาองค์ความรู้ที่เป็นคติธรรม ภูมิปัญญาที่ปรากฏในคัมภีร์ไบลานล้านนา
- 2) ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุน การปริวรรต การแปลคัมภีร์ไบลานล้านนามากขึ้น
- 3) เจ้าคณะผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการเรียนรู้ศึกษาคัมภีร์ไบลานเพิ่มมากขึ้น
- 4) ควรตีพิมพ์ และการปริวรรตคัมภีร์ไบลานล้านนา เพิ่มมากขึ้นและเผยแพร่องค์ความรู้สู่พุทธศาสนิกชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ให้มีการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาล้านนาเพื่อศึกษาหาความรู้ในคัมภีร์ใบลานล้านนาให้มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่น
- 2) ควรปริวรรตและคดัดธรรมองค์ความรู้ของแต่ละคัมภีร์ที่มีความสำคัญเพื่อให้เป็นองค์ความรู้อันทรงคุณค่าทางพระพุทธศาสนา เพื่อการศึกษามิปัญญาท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ยกย่องเชิดชูทางด้านภาษาล้านนา
- 4) วัดเป็นผู้ดูแลรักษาคัมภีร์ใบลานเจ้าอาวาสควรส่งเสริมให้พระภิกษุ – สามเณรได้นำคัมภีร์ใบลานมาศึกษา เพื่อเป็นการสืบทอดอนุรักษ์การใช้คัมภีร์ใบลานล้านนา

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพร สอนแสง. (2557). *อักษรขอม/ใบลาน/การศึกษาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร 2557.
- พระมหาณัฐพล พลธานีโก (กาศสนุก). (2564). การตรวจชำระและศึกษาหลักธรรมในคัมภีร์สี่ขาทา ฉบับพระครูประโชติสิริวิวัฒน์. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.
- พระมหาสหัส ฐิตสาโร และคณะ. (2556). คัมภีร์ใบลาน การสืบค้น การอนุรักษ์การถ่ายทอดภูมิปัญญา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *รายงานการวิจัย*. ศิลปวัฒนธรรมและกิจการพิเศษ: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- พระมหาสิทธิชัย ขยสิทธิ. (2563). การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์สัพพัญญูของพระพุทธศาสนาในล้านนา. *ดุขฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- พระมหาสิทธิชัย ขยสิทธิ. (2563). *ตำนานพระธาตุตะไค้เจ้า (เกศา 8 เส้น) ฉบับใบลาน วัดร่องฟอง*. แพร่: ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2563.
- สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น. (2559). *เมืองคัมภีร์ธัมมโบริถน มรดกธัมม มรดกโลก วัดสูงเม่น*. แพร่: ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2559.
- สมชาย ลำดวน. (2564). *วัฒนธรรมใบลาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม, 2564.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่. (2559). *การอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน*. แพร่: ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์, 2559.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. (2560). *คัมภีร์ใบลานฉบับหลวงในสมัยรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักหอสมุดแห่งชาติ, 2560.

วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน
ในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
AN ANALYSIS OF THE BUDDHIST PROPHECY AFFECTING THE PEOPLE'S
WAY OF LIFE IN BAN TIN SUB-DISTRICT, MUEANG PHRAE DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

พระสมบัตินันตจิตโต (เป็งวงค์)¹, พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์², เกรียงศักดิ์ ฟองคำ³
Phra Sombat Santacito (pengwong)¹, Phrakru Soontorndhammanithat², Kriengsak Fongkam³
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³
Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹,
Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,
Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³
Email: Sombat.San@hotmail.com

(Received: September 3, 2023; Revised: September 30, 2023; Accepted: October 2, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท 2) เพื่อศึกษาพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาภาคเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interviews) ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 15 รูป/คน และทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

1. ในคัมภีร์อรุทธกถา ได้กล่าวถึงความฝัน 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศลโดยมี เนื้อหาใจความสำคัญเกี่ยวกับการทำนายในอนาคตหลังจาก 2,500 ปีไปแล้ว จะมีคำทำนายเกี่ยวกับผู้ปกครองเป็นหลักที่ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมจริยธรรม ปกครองหรือบริหารบ้านเมืองด้วยความอยุติธรรม ผู้นำหลงอยู่ในอำนาจ ดำเนินการบริหารประเทศด้วยความไม่สุจริต และความเสื่อมโทรมของสังคม โดยเฉพาะมนุษย์ที่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีศีลธรรม ขาดจรรยาบรรณในการทำงาน และรวมไปพระสงฆ์ที่ไม่ครองตนตามพระธรรมวินัย จนเกิดความไม่ปกติของบ้านเมือง สังคมขาดความเรียบร้อย จนไม่สามารถทำงานเพื่อเลี้ยงชีพได้

2. พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อน จากพุทธทำนายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน มีผลกระทบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา คือหลักขรรยาวาสธรรม 4 มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ได้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

3. จากความฝัน (สุบิน) ของพระเจ้าปเสนทิโกศล สามารถวิเคราะห์สะท้อนถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดต่อคนหมู่มากเป็นสังคมจึงแบ่งสภาพของปรากฏการณ์ในสังคมไทย สังคมโลก สามารถวิเคราะห์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เช่น คนขาดความรู้ประสบการณ์ แต่ได้รับแต่งตั้งให้ปกครอง บ้านเมืองเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันผู้มีอำนาจ รับสินบน ปกครองคนอย่างไม่ชอบธรรม และยิ่งไปสอดคล้องกับ วัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตีมนมลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่ คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพฤติต่อกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

คำสำคัญ: พุทธทำนาย, ประชาชน, บ้านถิ่น, ไทลื้อ

Abstract

This research the objectives are 1) to study the history of Buddhist predictions that appear in Theravada scriptures. 2) to study Buddhist predictions that are consistent with the lives of people in Ban Thin sub-district. Mueang Phrae District, Phrae Province and 3) to analyze Buddhist predictions that are consistent with the lives of the people in Ban Thin Subdistrict. Mueang Phrae District, Phrae Province, uses qualitative research methods (Qualitative Research) by studying documents. and in-depth interviews (In-depth-interviews) 15 people in the area and analyzed according to the objectives.

1. In the Commentary Mentioned the 16 dreams of King Pasenadi Kosala. The main content of future predictions after 2,500 years has been mainly predictions about rulers that are not based on morality or ethics. Rule or administer the country with injustice. Leaders are obsessed with power. Run the country dishonestly and the decay of society Especially human

beings who do not have morality, ethics, morality, or work ethic. and includes monks who do not live according to the Dhamma and Vinaya until there was disorder in the country Society lacks order. Until unable to work for a living

2. Buddhist predictions are consistent with the lives of the people in Ban Thin sub-district. Mueang Phrae District, Phrae Province, resulting in a sluggish economy. People will suffer. From the Buddhist predictions mentioned above Affect the economy The people of Phrae Province have therefore embraced the principles of Buddhist teachings to develop the economy in the community. There is a clear impact on society in the cases of various problems appearing in the media. rivalry corruption These problems are faced by the people in Ban Thin Subdistrict. Mueang Phrae District, Phrae Province has adopted the principles and teachings of Buddhism. namely, the 4 principles of Secular Dhamma as a guideline for conduct and to encourage youth and society to adopt the principles of good citizenship as a guideline for living in a household.

3. From the dream of King Pasenadi Kosala Able to analyze and reflect events that will occur to a large group of people as a society, thus dividing the conditions of phenomena in Thai society and world society. Able to analyze political, social, and economic aspects such as people lacking knowledge and experience. but was appointed to rule the country increased. At the same time, those in power accepted bribes and ruled the people unjustly. and also goes in line with Cultural traditions of the people in Ban Thin Subdistrict Mueang Phrae District, Phrae Province, especially the culture of gratitude to ancestors which is consistent with the Buddhist prediction that Mother cow drinks milk from her calf The Lord Buddha predicted that In the future, children will not be able to take care of adults. Elderly people who cannot provide for themselves will have to beg for children to provide for themselves. This conflicts with the traditional Thai culture where Buddhism teaches to be grateful to one's parents, especially the Buddha's teaching about the 6 directions, the roles and responsibilities that society must perform towards one another, even though in Buddhist predictions this will have an impact. society widely But because of the teachings of Buddhism, every child must have gratitude to their parents and teachers by connecting with the good cultural traditions of Thailand.

Keywords: Buddhist Prediction, Laypeople, Baan Thin, Tai-Lue

บทนำ

การพยากรณ์หรือการทำนายนั้นเป็นเรื่องของการคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเอาไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เป็นเครื่องชี้นำ ของการทำนายนั้นมียุทธศาสตร์หลาย เช่น ความฝัน อุบัติเหตุ หรือการดวงชะตาตามศาสตร์แขนงที่หลากหลาย โดยอาศัยความเชื่อของแต่ละบุคคล บางครั้งการทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าก็เกิดผลเป็นจริงในภายหลังจนกลายเป็นเหตุที่น่าอัศจรรย์ ราวจะว่ามองเห็นอนาคต แต่บางครั้งการทำนายเหตุการณ์เอาไว้ล่วงหน้าก็ไม่เป็นจริงตามที่ทำนายไว้ ดังที่เคยปรากฏมาแล้วหลายเหตุการณ์

พุทธทำนาย หรือ พุทธพยากรณ์ เป็นคำทำนายที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตามปรากฏในมหาสุบินชาดกว่า เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ ณ วัดพระเชตุวันมหาวิหาร ทรงปรารภมหาสุบิน 16 ข้อ เหตุว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลได้เสด็จเข้าสู่นิทรารมย์ในยามราตรี ในปัจฉิมยามทอดพระเนตรเห็นพระสุบินนิมิตอันใหญ่หลวง 16 ประการ ทรงตระหนกพระทัยตื่นพระบรรทม ทรงพระดำริว่า เพราะเราเห็นสุบินนิมิตเหล่านี้ จักมีอะไรแก่เราบ้างหนอเป็นผู้อันความสะดุ้งต่อมรณภัยคุกคามแล้ว ทรงประทับเหนือพระแท่นที่ไสยาสน์นั้นแล จนล่วงราตรีกาล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 32)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือพระพุทธศาสนาอยู่จำนวนมากโดยคิดเป็นร้อยละ 93 ของประชากรทั้งประเทศและได้มีการนับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลาอันยาวนาน สังคมไทยจึงเป็นสังคมพุทธ พฤติกรรมและวิถีชีวิตของคนไทย ได้อาศัยคำสอนทางพระพุทธศาสนาช่วยขัดเกลา และเป็นเบ้าหล่อหลอม กิจกรรมสำคัญของรัฐก็ดี ของชุมชนก็ดี มักจะมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เพื่อเน้นย้ำความสำคัญและส่งเสริมคุณค่าทางจิตใจ กล่าวได้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยผูกพันอิงอาศัยพระพุทธศาสนา โดยตลอด ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ผังลึกในจิตใจ และวิถีชีวิตของคนไทย เป็นเครื่องหล่อหลอม กลั่นกรองนิสัยใจคอของคนไทย ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ที่เรียกว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539 : 3-4) นอกจากนี้ชนชาติไทยยังเป็นคนที่มีจิตใจ โอบอ้อมอารี มีจิตเมตตาสาเหตุที่ทำให้ชนชาติไทยมีเอกลักษณ์ ก็เพราะพระพุทธศาสนาได้เข้ามาในประเทศไทย เป็นเหตุให้วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดเวลายาวนาน จนเกิดการปรับตัวเข้าหากันและผสมผสานกับความเชื่อและข้อปฏิบัติสายอื่น ๆ ที่มีมาในหมู่ชนชาวไทย ถึงขั้นที่ทำให้เกิดมีระบบความเชื่อ และความประพฤติปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาที่เป็นแบบของคนไทยโดยเฉพาะ อันมีรูปลักษณะ และเนื้อหาของตนเอง ที่เน้นเด่นบางแง่บางด้านเป็นพิเศษ แยกออกได้จากพระพุทธศาสนาเป็นอย่าง ๆ ไป ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นพระพุทธศาสนาแบบไทย หรือ พระพุทธศาสนาของชาวไทย” ทำให้นักปราชญ์ชาวไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539 : 4) ได้ตีความหลักพุทธธรรมให้สอดคล้องกับสังคมชาวไทยสืบต่อมา

ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองแพร่ไปทางทิศตะวันออกเฉียงประมาณ 7 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เขตการปกครอง ตำบลบ้านถิ่น มี 11 หมู่บ้าน ประชากร ตำบลบ้านถิ่นมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 6,468 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,455 ครัวเรือน (เทศบาลตำบลบ้านถิ่น, 2566) ข้อมูลทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชนตำบลบ้านถิ่นประกอบด้วยกลุ่มชน 2 กลุ่มคือ ไตลื้อ และไทล่านา อาชีพหลักของชาวตำบลบ้านถิ่น ได้แก่ อาชีพการทำนา และการปลูกพืชผลทางการเกษตร อาชีพรอง ได้แก่ อาชีพค้าขาย อาหารประจำถิ่น ได้แก่ การทำนาข้าว

เหนียว ผลิตจากข้าว เช่น ข้าวแค้น, ผลผลิตจากถั่วเหลือง เช่น ถั่วเนา, ถั่วเนาแผ่น, ผลผลิตจากหน่อไม้ เช่น หน่อโอ้, เมียง, ยำวันหมาน้อย เป็นต้น ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม หมู่บ้านไต้ลื้อ ด้วยลักษณะเฉพาะของชาวตำบลบ้านถิ่นส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตร อาชีพรองคือการค้าขาย ตลอดถึงการอยู่ร่วมกันของชุมชนทั้ง 11 หมู่บ้านเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีศิลปะ วัฒนธรรม อารยะธรรมสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษอันยาวนาน มีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกายไต้ลื้อ ผู้หญิงนุ่งซิ่นแท้ มีผ้าขาวโปกหัว ผู้ชายนุ่งผ้าต้อย ภาษาพูดไต้ลื้อ พื้นที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรม ของชุมชน ประกอบด้วย 1.วัด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดถิ่นใน วัดถิ่นนอก วัดพระธาตุถิ่นแลนหลวง วัดโป่งศรี 2.โรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านถิ่น(ถิ่นวิทยาคาร) และโรงเรียนถิ่นโสภาวิทยา 3.ศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 9 แห่ง 4.พื้นที่ป่าชุมชน 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 2 ประมาณ 1,250 ไร่ 5.สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น ดอยปังหลวง ห้วยปู่เคียนซึ่งเป็นที่อาศัยของหมาป่า ตาดพระงามมีหินงอกหินย้อยธรรมชาติงดงาม ผาเสื่อผืน เป็นต้น 6. สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของชุมชน ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อพญาแก้ว ศาลเจ้าพ่อท้าวชัย ความเชื่อ แต่เดิมนั้นราษฎรชาวบ้านถิ่นนับถือผีเป็นใหญ่ คือมีผีตี ผีปู่ย่า ผีอีแก้ว ผีย่าหม่อง ผีโพง ผีสือ ผีกะ ผีครู ผีเสี้ยววัด ผีเสี้ยวนา ในป่าก็มี ผีโป๊กกะโหล้ง ผีตามอย การนับถือผีบรรพบุรุษ ซึ่งยังปรากฏให้เห็น ในส่วนของความเชื่อในเรื่องของพุทธทำนายของประชาชนในตำบลบ้านถิ่นนั้น ส่วนใหญ่จะได้รับการสืบทอดมาจากการที่พระสงฆ์นำมาเทศน์บรรยายตามโอกาสต่าง ๆ และได้รับการสืบทอดมาจากคำสอนของบรรพบุรุษที่เล่าสืบทอดกันมา ซึ่งจะเป็นลักษณะของการทำนายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตามที่ปรากฏในพุทธทำนาย ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวแล้วจะส่งผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรม ดังนั้นชาวตำบลบ้านถิ่นซึ่งมีการอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองมาเป็นอย่างดีแล้ว ได้มีการสืบทอดอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เห็นคุณค่าในความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและให้รู้ถึงหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

การทำนายในพระพุทธศาสนาประกอบด้วยเหตุและผลเสมอ จึงเป็นเรื่องที่มีหลักการและเหตุผลในประเทศไทยมีหลักพุทธทำนายหลายตำราที่จะนำมาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ ตามความเชื่อของปราชญ์ท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค ที่จะถ่ายทอดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน พุทธทำนายส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่เป็นการคาดเดาอย่างมีหลักการเกี่ยวกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับ บุคคลบ้านเมือง ภัยธรรมชาติ เช่น เรื่อง ภัยพิบัติของโลก ปัญหา สังคมและเหตุการณ์บ้านเมือง ซึ่งนักปราชญ์ด้านพระพุทธศาสนา ได้รวบรวมไว้ในคัมภีร์ หรือธรรมเทศนาพุทธทำนายต่าง ๆ เพื่อเก็บรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา ถือเป็น คติเตือนใจ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป เป็นการแสดงออกให้เห็นว่าพื้นฐานของคนไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตั้งอยู่ในหลักธรรม และปฏิบัติตนให้เป็นตามหลักของพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อหาข้อสรุปว่า พุทธทำนายและหลักธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ อย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคล ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท
2. เพื่อศึกษาพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อวิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา และชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราวิชาการ หนังสือเอกสาร บทความ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงษ์สุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบ เนื้อหา และลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทยพบว่า วรรณกรรมกลุ่มนี้มีรูปแบบคำประพันธ์ที่หลากหลาย มีลักษณะการใช้ตามแบบแผนของฉันทลักษณ์ตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งที่แต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทโคลง (กะโลง, ครรโลง) คำว ร่าย กาพย์ กลอนอ่าน (โคลงสาร) กลอน ลิลิต ฉันทน์ ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย สามารถแบ่งได้ เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ วรรณกรรมพุทธทำนาย กลุ่มความฝัน 16 ประการ วรรณกรรมพุทธทำนายกลุ่มคำพยากรณ์ และวรรณกรรมพุทธทำนายกลุ่มตำนานเมือง-พระธาตุ-พระบาท จากการศึกษารูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย ทำให้ทราบว่าพุทธทำนายในสังคมไทยมีความหลากหลายทางด้านรูปแบบและเนื้อหาที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น สามารถสรุปลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเด่นด้านรูปแบบ ได้แก่ ลักษณะเด่นด้านคำประพันธ์ และลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาท้องถิ่น ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เนื้อหาเกี่ยวกับการสั่งสอน เนื้อหาเกี่ยวกับการสะท้อนสภาพสังคม เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา (ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2564 : 2616-2629)

วาสนา กาญจนะคูหะ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วรรณกรรมพยากรณ์” ผลการศึกษาพบว่า ตามปกติบทบาทหลักและสำคัญที่สุดของวรรณกรรมคือการทำหน้าที่เป็นเครื่องทำให้ผู้อ่านสำราญอารมณ์จากความไพเราะสละสลวยของการใช้ภาษา และวรรณกรรมยังมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไปอีก กล่าวคือ วรรณกรรมมีบทบาทสำคัญในการบันทึกองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการที่ต่างกันไปตามความประสงค์ของผู้แต่ง เช่น การบันทึกสภาพสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ ค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญา ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม นอกจากนี้วรรณกรรมยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เช่น เพื่อใช้สอนใจ เพื่อสื่อสาร เพื่อการพยากรณ์ทำนายทายทัก เป็นต้น

วรรณกรรมกับการพยากรณ์ได้ทำหน้าที่ในการสะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ไว้ อันจะเห็นได้จากหลักฐานทางวรรณกรรมกับการพยากรณ์ของไทยซึ่งมีความคล้ายคลึงกับวรรณกรรมกับการพยากรณ์ของชาติอื่น ๆ ในประเทศเพื่อนบ้านของไทยดังกล่าวมาแล้ว

ทั้งนี้ในสังคมปัจจุบัน การพยากรณ์ การทำนายหรือคาดการณ์โดยอาศัยหลักวิชาหรือการบอกเหตุการณ์หรือความเป็นไปที่จะเกิดในเบื้องหน้า ก็ยังคงปรากฏในสถานภาพการทั่วไปในปัจจุบันที่ยังคงเห็นอยู่ทั่วไปคือ การพยากรณ์โชคชะตาตามสื่อต่าง ๆ ทั้งรายการพยากรณ์ทางโทรทัศน์ คอลัมน์การทำนายในหนังสือพิมพ์และนิตยสารทั่วไป ทั้งในส่วนที่เป็นการพยากรณ์ทำนายทายทักโดยเฉพาะบุคคลหรือการพยากรณ์ทำนายภาพสังคมโดยส่วนรวมอันมีลักษณะที่สอดคล้องกับวรรณกรรมพยากรณ์นั่นเอง (วาสนา กาญจนะคุหะ และคณะ, 2562 : 1-9)

ธนบัตร ใจอินทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศล ฉบับหอสมุดแห่งชาติ: ความสัมพันธ์กับเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยาคลายคลึงกับเนื้อหาของอรรถกถามหาสุบินชาดก กล่าวคือ ผู้แต่งได้นำเนื้อหาความฝันและคำทำนายบางประการมาเพิ่มเติมในเนื้อหาของเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา และไม่ได้เรียงตามลำดับข้อตามที่ปรากฏในอรรถกถาดังกล่าว โดยนำความฝันมาเพียงบางประการ หรือนำคำทำนายสั้น ๆ มาใช้เท่านั้น ขณะเดียวกันก็มุ่งนำเสนอแนวคิดที่สัมพันธ์กันคือ อนาคตของสังคมที่เลวร้ายนั้นเกิดจากการละทิ้งศีลธรรมของคนในสังคมเองเป็นการทำนายอนาคตเพื่อให้ตระหนักถึงความทุกข์ ความเดือดร้อนนานาประการ โดยมนุษย์สามารถหลุดพ้นหรือหนีรอดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความแพร่หลายของอรรถกถามหาสุบินชาดกที่มีการผลิตซ้ำ หรือนำมาสร้างสรรค์ต่อยอดเป็นพุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศลหลากหลายสำนวน รวมถึงวรรณคดีเรื่องอื่นในสังคมไทย (ธนบัตร ใจอินทร์, 2563 : 38-53)

พระปลัดอาทิตย์ อิทธิโชโต (ก้อนแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา” ผลการศึกษาพบว่า โหราศาสตร์ มีผลกระทบต่อชาวพุทธล้านนาทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ คือ ทำให้เกิดความสบายใจช่วยลดความกังวล ช่วยส่งเสริมให้ชาวล้านนาหันเข้ามาศรัทธาในพระพุทธศาสนา กันมากขึ้น ทำให้ชาวล้านนาเชื่อในเรื่องของกรรมและผลของการกระทำ ส่วนผลกระทบในเชิงลบก็ทำให้ผู้เชื่อนั้นเกิดความประมาท เกิดความมกมายอย่างไม่มีเหตุผล เป็นต้น และยังพบว่า พุทธศาสนิกชนมีความนิยมในการใช้โหราศาสตร์ เพื่อตรวจดวงชะตา ดูแนวโน้มของชีวิต เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและเกิดความสบาย ต้องการทราบเหตุการณ์ล่วงหน้า ผู้ที่เชื่อเกี่ยวกับเรื่องโหราศาสตร์ส่วนใหญ่ นั้น เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ในฐานะพุทธศาสนิกชนจึงควรมีหลักการใช้โหราศาสตร์อย่างเหมาะสม โดยใช้ให้เหมาะสมต่อความจำเป็นและโอกาส ไม่ควรหลงมกมาย และไม่ยึดเป็นที่พึ่งยึดเหนี่ยวอย่างจริงจัง สำหรับโหราจารย์ผู้ให้คำแนะนำโหราศาสตร์ก็ควรที่จะมีจริยธรรมในการพยากรณ์หรือทำนาย ควรพยากรณ์ตามหลักวิชาที่ได้ร่ำเรียนมาอย่างถ่องแท้ ไม่พยากรณ์หลอกลวงเพื่อหวังผลประโยชน์ ยึดหลักธรรมเป็นหลัก ที่สำคัญควรสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย การประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้าช่วยแก้ไขยามดวงตก จักรราศีเคลื่อน เช่น ทำบุญตักบาตรฟังธรรม สวดมนต์ เป็นต้น ก็สามารถส่งเสริมและสนับสนุนกันได้อย่างเหมาะสม (พระปลัดอาทิตย์ อิทธิโชโต (ก้อนแก้ว), 2562 : 117-120)

พัชรี แก้วผลึก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องฤกษ์ตามคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยที่มีผลต่อพุทธศาสนิกชน” ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อเรื่องฤกษ์ที่ปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยนั้นมีการศึกษากัน

มายาวนานตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระยาสิทธิ ทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยาตร์และทรงสนับสนุนให้มี การศึกษาวิชาโหราศาสตร์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชาย จะเห็นได้จาก พระมหากษัตริย์ในสมัยต่อๆ มาจากราชวงศ์พระร่วงเจ้าก็ยังคงศึกษาและยึดถือในเรื่องฤกษ์จะเห็นได้จากพระ ฤกษ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกใช้ให้เหมาะกับพระราชกรณียกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดผลดีป้องกันผลเสียให้กับ บ้านเมืองและบุคคล ในสังคมปัจจุบันยังมีความเชื่อเรื่องการขอฤกษ์เพื่อประกอบกิจการมงคลต่างๆ เพราะวิถี ชีวิตของคนไทยยังยึดถือตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้ความเชื่อเรื่องการ ใช้ฤกษ์ยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยมุ่งหวังให้มีความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และ ก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อสถาบันครอบครัว และต่อสังคมโดยรวมอีกด้วย (พัชรี แก้วผลึก, 2561 : 122)

สรุปได้ว่า พุทธทำนายที่พระพุทธเจ้าทรงทำนายความฝันของพระเจ้าปเสนทิโกศล ทั้ง 16 ประการ และพระพุทธองค์ทรงมีพุทธปฏิภาณทำนายว่า ผลของพระสุบินจะไม่เกิดแก่พระเจ้าปเสนทิโกศลโดยตรง แต่จะ เกิดขึ้นในอนาคตกาลอันห่างไกลออกไปเบื้องหน้า จากพุทธทำนายดังกล่าวได้มีอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาใน ด้านความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่ได้นำมาศึกษาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพุทธทำนาย และเป็นที่น่า อัศจรรย์ ที่เหตุการณ์หลาย ๆ อย่างนั้นได้เกิดขึ้นจริงตามที่พระพุทธองค์ทรงทำนายไว้ ในส่วนของการดำเนิน ชีวิตของชาวบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้นำเอาหลักความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายหรือการ พยากรณ์เข้ามาใช้โดยถือเอาสิ่งบอกเหตุบางอย่างเพื่อคาดคะเนอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง เช่น การทำนายความฝัน การทำนายจากการดูเส้นลายมือ และการทำนายจากวันเดือนปีเกิด ซึ่งบางครั้งก็เป็น จริงตามที่ทำนาย และหลาย ๆ ครั้งก็ไม่เป็นจริงตามที่ทำนายไว้ ความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายหรือการพยากรณ์ ได้มีอิทธิพลและวิวัฒนาการโดยการนำมาทำเป็นตำราพยากรณ์ต่าง ๆ เช่นตำราทำนายฝัน ตำราเรื่องการดู ฤกษ์ยาม ดังมีการศึกษาค้นพบว่าประเทศไทยมีการการศึกษาเรื่องการทำนายหรือการพยากรณ์มาอย่าง ยาวนานตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ซึ่งพระยาสิทธิ ทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยาตร์และทรงสนับสนุน ให้มี การศึกษาวิชาโหราศาสตร์สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชาย จะเห็นได้ จากพระมหากษัตริย์ในสมัยต่อๆ มาจากราชวงศ์พระร่วงเจ้าก็ยังคงศึกษาและยึดถือในเรื่องฤกษ์ และความเชื่อ เรื่องการทำนายหรือการพยากรณ์ก็ยังได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรไว้ คือ ตัวแปรของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับพุทธทำนาย พุทธพยากรณ์ และพระไตรปิฎก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย และเอกสารทาง พระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชน ประชาชนชาวบ้าน และพระสงฆ์ ในเขตตำบลบ้าน ถิ่น อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

- 1) ชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา

2) ชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราวิชาการ หนังสือเอกสาร บทความ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ

2) นำข้อมูลจากภาคเอกสารมาเรียบเรียงและวิเคราะห์เพื่อนำไปเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่องพุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

3.3 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่ ข้อมูลที่ได้มาตอบโจทย์ของการวิจัยแล้วหรือไม่หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกันผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท

ในคัมภีร์อรุทธกถา ได้กล่าวถึงความฝัน 16 ประการของพระเจ้าปเสนทิโกศล โดยมี เนื้อหาใจความว่า ความฝันข้อที่ 1 โคล่าสั้น 4 ตัวมีอาการเกรี้ยวกราดวิ่งมาจากทิศทั้ง 4 ทะยานเข้า หากันดุจะชนกันกลางพระลานหลวงพอเข้าใกล้กันก็ถอยหนีกลับไปเสียหาชนกันไม่ พุทธทำนาย เมื่อถึงสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศและประชาชนไม่ตั้งอยู่ใน ธรรม โลกจะวิปริตแปรปรวนไปต่าง ๆ ฝนฟ้าจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารจะเหี่ยวแห้ง ข้าวยากหมากแพง (เกิดทุพภิกขภัย) ฝนฟ้าไม่ตกมีแต่ร้องคำราม เหมือนว่าจะตกแต่แล้วก็ไม่ตกลง หายจางไปเหมือนโคล่าสั้นทั้ง 4 ตัวนั้นตั้งท่าจะชนกันแต่แล้วถอยกลับหนีไม่ชนกัน

ความฝันข้อที่ 2 ต้นไม้ทั้งหลาย คือ ต้นไม้ต้นเล็กๆ ที่เพิ่งจะโผล่ขึ้นพ้นจากดินไม่นาน ได้แก่ศึบหนึ่งบ้างและแคศอกหนึ่งบ้างเท่านั้นก็ผลิดอกออกผลไปตามๆ กันเหมือนไม้ใหญ่ ฉะนั้น พุทธทำนาย ความฝันนี้จะไม่เกิดขึ้นแก่พระองค์ แต่ว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตกาล สมัยที่โลก เสื่อมจากศีลธรรมมนุษย์มีอายุน้อยเด็กหญิงจะ

ตั้งครรภ์และมีบุตรทั้งที่อยู่วัยยังไม่เจริญพันธุ์เต็มที่ เหมือนต้นไม้ทั้งหลาย เมื่อกอออกมาได้เพียงคืบหนึ่ง หรือศอกหนึ่งก็มีดอกมีผล

ฉะนั้น ความฝันข้อที่ 3 แม้โคทั้งหลาย คือ แม้โคตัวโตๆ กลับอ่อนวอนขอตีมนมของลูกโค ตัวทั้งที่เพิ่งเกิดในวันนั้นนั่นเอง พุทธทำนาย เมื่อถึงในสมัยที่คนไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันดีงามคนจะละทิ้งการอ่อนน้อม ถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ คือบรรดาลูก ๆ จะไม่เคารพยำเกรงในพ่อแม่ต่างมุ่งหาแต่ทรัพย์สมบัติอยากจะให้ ของใช้ของกิน แก่พ่อแม่ก็ให้ไม่ยอมยกให้ก็ไม่ให้พ่อแม่ผู้แก่เฒ่าจึงต้องจ้อเด็กเลี้ยงชีวิตเหมือนแม้โค ทั้งหลายต่างพากันดูคตินมของลูกโคที่เพิ่งออกมาจากท้อง

ความฝันข้อที่ 4 โคทั้งหลาย คือ ผูงชนไม่พากันเทียมโคใหญ่ที่เคยพาแอกไปซึ่ง สมบูรณ์ด้วยร่างกาย และเรี่ยวแรงเข้าในระเบียบแห่งแอกกลับไปเทียมโครุ่นๆ ที่กำลังฝึกงานเข้าใน แอกและไถโครุ่นๆ เหล่านั้นไม่อาจพาแอกและไถไปได้ก็พากันสลัดทิ้งหรือยื่นเฉยเสีย เกรียนทั้งหลาย ก็ไปไม่ได้ พุทธทำนาย ชนชั้นปกครอง หรือผู้ปกครอง (รัฐบาล) ของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม ปลอดเสนา อำมาตย์ผู้รู้จักหน้าที่การงานออกนำเด็กหนุ่มเข้ามาแทนที่เหมือนคนทั้งหลายปล่อยโคหนุ่มที่เป็นงาน ไปแล้วจับลูกโคที่ยังไม่เคยเทียมไถมาใช้งานจึงเป็นเหตุให้ไถนาไม่สำเร็จ ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 5 ม้า คือ ม้ามีปากสองปาก มองเห็นหญ้าที่คนเลี้ยงนำมาให้ถึงกับปาก อ้าน้ำตาไหล เพราะความทิวโหย คนเลี้ยงม้าสองคนยืนยื่นหญ้าส่งป้อนให้พร้อมๆ กันแทบไม่ทันกินไม่ รู้จักอิมจนน่าอ่อนใจ พุทธทำนาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของประเทศเป็นคนโง่เขลาไม่ตั้งอยู่ในธรรม จักแต่งตั้ง บุคคลที่โง่เล คนที่ไม่ยุติธรรมเป็นผู้พิพากษาพากันรับสินบนทั้งทางโจทก์และทางจำเลย เมื่อได้รับ สินบนแล้วก็ตัดสินหรือวินิจฉัยคดี ความตามความชอบใจของตน ผู้พิพากษาได้รับสินบนจากคู่ความทั้ง 2 ฝ่าย จึงเหมือนกับม้ากินหญ้าด้วยปากทั้ง 2 ปาก

ความฝันข้อที่ 6 ภาตทอง คือ สุนัขขึ้นนั่งภาชนะทองคำ ซึ่งมีราคาตั้งแสนอย่าง สำราญใจ ทำให้ขัตถ์นัยน์ตา ไม่น่าดู และยังมีท่าที่เย่อหยิ่งเหมือนดังตนเป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่ พุทธทำนาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม จักไม่ยกย่องให้ยศและ ตำแหน่งแก่คนที่ถึงพร้อมด้วยชาติ คือตระกูลสูง แต่จักให้ยศและตำแหน่งแก่คนตระกูลต่ำเมื่อเป็น เช่นนี้ คนตระกูลสูงต้องตกยาก คนตระกูลต่ำ ๆ ได้เป็นใหญ่ ดังนั้น คนตระกูลสูงไม่สามารถเลี้ยงชีวิต ได้จึงยกธิดาของตนให้แก่คนตระกูลต่ำ ด้วยหวังจะอาศัยเขาเลี้ยงชีวิต การที่ธิดาของคนตระกูลสูงอยู่ ร่วมกับคนตระกูลต่ำๆ เหมือนกับภาตทองคำรองเยี่ยวสุนัขจึงจอก

ความฝันข้อที่ 7 สุนัขจิ้งจอก คือ บุรุษพันเชือกหนึ่งนั่งอยู่บนตั่งปลายเชือกที่พันแล้ว ข้างหนึ่งห้อยย้อย ลอดลงจากช่องพื้นบ้านถึงข้างล่าง สุนัขที่นอนใต้ถุนบ้านกลับกัดกินเชือกนั้น พันได้ ยาวเท่าไรก็กัดกินสิ้น ยิ่งพันยิ่งสั้นไม่มีโอกาสหย่อนยานพาดถึงพื้นดินได้เลย พุทธทำนาย ผู้หญิงทั้งหลายจะพากันทำเจ้าชู้ผู้ชายทำตัวเป็นขี้เหล้าเมายา คลั่งคลั่น เครื่องประดับ ไม่สนใจการบ้านการเรือน ยกยอทรัพย์สมบัติที่สามีหามาได้ด้วย ความลำบากไปซื้อ สุราเลี้ยงชายชู้เหมือนสุนัขจิ้งจอกหิวโซตัวหนึ่งนอนอยู่ใต้ตั่งกัดกินเชือกที่เขาพันโดยที่เขาไม่รู้เลย

ความฝันข้อที่ 8 หม้อน้ำ คือ มีตุ่มน้ำใบใหญ่มีน้ำเต็มใบหนึ่งตั้งอยู่ที่ประตูเมือง และมีตุ่มใบเล็กๆ จำนวนมากตั้งเรียงรายอยู่รอบๆ ตุ่มใบใหญ่นั้น ประชาชนทุกหมู่เหล่าตักน้ำมาจากทิศทาง ต่าง ๆ แล้ว เทใส่ตุ่ม

ใบใหญ่ที่มีน้ำเต็มอยู่นั้น จนน้ำไหลล้นแล้วล้นอีก เจ็งนองไปทั่วบริเวณนั้น แต่ ไม่มีใครสักคนที่จะสนใจตุ่มใบเล็กที่ว่างเปล่าใบอื่น ๆ เลย พุทธทำนาย เมื่อโลกเสื่อมถอยจากศีลธรรมชนชั้นปกครองจะตกยากแม้แต่ชนชั้นปกครองผู้ยิ่งใหญ่ มีเงินเพียงแสนเดียวเท่านั้นจึงสั่งให้ชาวชนบทปลูกข้าวส่งเข้ามาใส่ยุ้งฉางของหลวง ชาวชนบทไม่ เหลียวแลยุ้งฉางที่ว่างเปล่าของตนเองเลยเหมือนการตักน้ำใส่ตุ่มที่เต็มอยู่แล้วโดยไม่เหลียวแลตุ่มน้ำที่เปล่าๆ บ้างเลย

ความฝันข้อที่ 9 สระโบกขรณี คือ สระโบกขรณีแห่งหนึ่ง ดาตาศไปด้วยบัวเบญจพรรณ มีทำขึ้นลงรอบด้าน บรรดาสัตว์ต่าง ๆ พากันลงดื่มกินน้ำในสระนั้นโดยรอบเท่านั้น น้ำที่อยู่โดยรอบ สระซึ่งสัตว์ทั้งหลาย พากันเหยียบย่ำนั้นกลับเป็นน้ำใสไม่ขุ่นมัวเลยแต่น้ำที่อยู่ตรงกลางสระกลับขุ่นมัว ไม่ใส ฉะนั้น พุทธทำนาย ในสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครอง (รัฐบาล) ของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรมลู่ อำนาจอคติ 4 มีฉันทาคติเป็นต้นหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตน ไม่มีความเมตตากรุณาต่อประชาชน เกือบอาชีพการมากเกินไปจนเกินกำลังของประชาชนที่จะมาจ่ายให้ได้ประชาชนจึงทิ้งเมืองหลวงอพยพ ไปอยู่ที่ชนบทห่างไกลเหมือนน้ำ ากกลางสระใหญ่ขุ่น (คืออุทฺทริตนา คำภาชี) แต่น้ำตรงริมขอบสระใหญ่ใส สะอาด (คือปราศจากการชุกตริตจากผู้ปกครองที่ไม่ตั้งอยู่ในธรรม)

ความฝันข้อที่ 10 ข้าวไม่สุก คือ บุรุษคนหนึ่งกำลังนั่งหุงข้าวแต่ข้าวในหม้อเกิดวิปริต สุกบ้าง ไม่สุกบ้าง เปี้ยกและบ้าง และไหม้บ้าง คละเคล้ากันไป พุทธทำนาย ในสมัยที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม เมื่อชนชั้นปกครอง หรือผู้ปกครอง ไม่ตั้งอยู่ในธรรม ข้าราชการ นักรูธุรกิจ ประชาชนแม้กระทั่งนักบวชรวมไปถึงเทวดา ด้วยกันจักไม่ตั้งอยู่ในธรรม ฝนฟ้าตกไม่ทั่วบ้านทั่วเมือง คือบางที่ตกมากเกินไปกลายเป็นฝนชุก ทำให้ ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารเสียหาย บางที่ตกน้อยเกินไปทำให้ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารเหี่ยวแห้ง บางที่ ตกพอดีๆ จึงทำให้ข้าวกล้าพืชพันธุ์ธัญญาหารสมบูรณ์งามดีเหมือนข้าวสารที่บุคคหลุงในหม้อใบ เดียวกันแต่มีผลเป็น 3 อย่าง คือ แฉะ ดิบ และสุกดี เป็นต้น

ความฝันข้อที่ 11 แก่นจันทน์ คือ ชายชราคนหนึ่ง นำเอาแก่นจันทน์แดงที่ถือว่าเป็น ของมีค่าราคา มากไปแลกกับนมโคมาดื่มกินดูเป็นเหมือนคนสิ้นคิดจิตไม่สมประกอบ พุทธทำนาย ในสมัยที่ศาสนาของ ตถาคตเสื่อมลง ภิกษุอลัชชี (ไร้ยางอายุ) จะเห็นแก่ ปัจจัยไทยธรรม แสดงธรรมเพียงเพื่อให้ได้ปัจจัย 4 มาเลี้ยงชีวิตไม่ได้แสดงธรรมเพื่อให้สัตว์หลุดพ้น จากความทุกข์ มุ่งตรงนิพพานเหมือนคนทั้งหลายแลกแก่นจันทน์มีราคาตั้งแสนกับเปรียงเน่า

ความฝันข้อที่ 12 น้ำเต้าจมน คือ น้ำเต้าแห้งแต่กลับจมน้ำ ซึ่งถือว่าเป็นไปได้ยาก แปลกประหลาดและไม่เคยมีปรากฏ แต่กลับเกิดมีปรากฏเป็นไปได้ ประจักษ์แก่สายตาในพระสุบิน ของพระองค์ พุทธทำนาย เมื่อสมัยที่โลกถึงความเสื่อมชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองไม่ให้ยศแก่คนดีหรือคน ที่มีความสามารถแต่กลับให้ยศหรือตำแหน่งแก่คนพาลไม่มีความสามารถในการทำงาน ได้รับหน้าที่ และความคิดเห็นของคนพาลจะได้รับการยอมรับ ความคิดเห็นของคนดีจะไม่เป็นที่ยอมรับเหมือน น้ำเต้าเปล่า ๆ ที่คว้านใส่ออกเหลือแต่เปลือกแทนที่จะลอยอยู่บนน้ำกลับจมนลงในน้ำ

ความฝันข้อที่ 13 ศีลาลอย คือ ทรงนิมิตเห็นหินซึ่งหนักแสนหนักแต่กลับลอยน้ำได้ เหมือนกับเป็นสิ่ง ที่ไร้น้ำหนัก ดูประหลาดยิ่งนัก พุทธทำนาย จะเกิดขึ้นในสมัยที่สังคมวิปริตแปรปรวนผู้คนขาดศีลธรรม

พระสงฆ์ผู้ทรงศีล ทรงวินัยไม่ประพฤตินอนอยู่ในพระวินัย ทำให้สังคมาสาระส่ายสับสนุนวายุบรรดาผู้ที่ถือกำเนิดมีชาติ ตระกูลดีถึงพร้อมวิชาความรู้ความสามารถเพียบพร้อมด้วยคุณวุฒิและชาติวุฒิ มีความสามารถในสรรพวิชาการต่างๆ จะไม่ได้รับความเชื่อถืออีกต่อไป แม้จะพยายามอธิบายอย่างไรก็ตาม ผู้คนจะเชื่อ ฟังแต่ถ้อยคำของพวกที่มีชาติตระกูลต่ำ แต่มีอำนาจวาสนาได้เป็นใหญ่เป็นโตเพราะอาศัยการ ประจบประแจง สอพลอเพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้นจะมีแต่คนเคารพยำเกรง เหมือน ศิลาแท่งที่บใหญ่ขนาดเท่า เรือนยอดลอยน้ำได้เหมือนเรือ

ความฝันข้อที่ 14 เขียดขยอกงู คือ ผุ่งกบเขียดตัวเล็ก ๆ ไล่วิ่งกวดงูเห่าตัวใหญ่และมี พิษมาก เมื่อทัน ก็ขบกัดให้ขาดเป็นท่อน ๆ กัดกินอวัยวะต่าง ๆ ของงูนั้นเสียจนหมดสิ้น พุทธทำนาย กล่าวคือเวลาที่โลกมนุษย์ มีแต่ความเสื่อมโทรม สภาพสังคมไร้ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ผู้คนขาดศีลธรรม ผู้ชายมีกิเลสหนา ราคะ แรงกล้า ปลอ่ยตัวปลอ่ยใจ ตกอยู่ใต้ อำนาจของภรรยาสาว ๆ ของตน พวกนางถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ใช้ สามีเหมือนกับทาสข่มเหงด่า ทอตามชอบใจต่าง ๆ ทำให้สามีหมดความสำคัญลงไปเหมือนผุ่งเขียดตัวเล็ก ๆ ขนาดเท่าดอกมะเขือง ว่างไ่กวดงูเห่าตัวใหญ่ ๆ แล้วได้กัดกินลงไป ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 15 หงส์ทองล้อมกา คือ พญาหงส์ทอง ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงแต่กลับ ยอมมอบตนเข้า เป็นพวก เคารพบนอบให้เหล่ากาเป็นหัวหน้าเพื่อจะได้พรรคพวกเป็นกา พุทธทำนาย ในสมัยที่ผู้ปกครองของ ประเทศเป็นผู้ไร้ความสามารถทางวิชาชีพและการ ยุทธ์ ขนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองจึงไม่ตั้งผู้ดีมีชาติตระกูล ให้เป็นใหญ่เพราะกลัวว่าจะสูญเสียราชสมบัติ แต่กลับมอบความเป็นใหญ่ให้กับข้าทาสบริวารที่รับใช้อยู่ใกล้ตัว เมื่อผู้มีความรู้ความสามารถไม่ได้รับ การเลียงดูจากราชตระกูลหรือผู้ปกครองแล้วก็ไม่สามารถเลียงชีพได้ จึง ยอมมอบตัวเป็นบริวารของผู้ มีอำนาจซึ่งมีฐานะต่ำกว่าเหมือนพระยาหงส์ทองบินห้อมล้อมกาตัวที่เที่ยวหากิน ตามบ้าน ฉะนั้น

ความฝันข้อที่ 16 เสือดาว เสือโคร่งกลัวแพะจริง ๆ คือ พวกแพะวิ่งไล่ล่าเสือโคร่ง โดยวิ่งไล่ตามมาติด ๆ เมื่อไล่ทันแล้วก็รุมกัดกินเสือดาวนั้นทันทีทำให้สัตว์ร้ายอื่นๆ หวาดกลัวพากันวิ่งหนีหลบเข้าป่าไปเพื่อให้รอด จากฝูงแพะร้าย พุทธทำนาย ในสมัยที่มีชนชั้นปกครองหรือผู้ปกครองของประเทศไม่ตั้งอยู่ในธรรม ผู้ที่เกิดใน ตระกูลต่ำมีโอกาสได้เป็นข้าราชการส่วนผู้ที่เกิดในตระกูลสูงกลับตกยาก ดังนั้น ผู้ที่เกิดในตระกูลต่ำให้ ชนชั้น ปกครองหรือผู้ปกครอง เชื่อถือถ้อยคำของตนเป็นใหญ่เป็นโต ในหน่วยงานของราชการต่างๆ เช่น ศาลจึงพากันเบียดเบียนบังคับขู่เข็ญทุกวิถีทางเอาทรัพย์สินของผู้ดีมีตระกูลมาเป็นของตน ผู้ดีมีตระกูล เกรงกลัวก็มอบ ให้แก่ข้าราชการเหล่านั้นแล้วพากันหลีกหนีไปด้วยความหวาดกลัว

2. พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมือง แพร่ จังหวัดแพร่

จากการที่ได้ศึกษาพุทธทำนายในหลาย ๆ ประเด็น จะเห็นได้ว่าพุทธทำนายของพระพุทธเจ้าท่านนั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะ วัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตีมนมลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็ก เลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดา

มารดา บุพการี พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านจริยธรรม จากการที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น และพุทธศาสนิกชนทั่วไป พบว่า เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ในด้านจริยธรรมที่ประพุดิตร่วมกันในสังคมดังต่อไปนี้

ปรากฏการณ์ตามพุทธทำนายข้อที่ 2 สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความประพฤติของมนุษย์ในการวางตัว ระวังใจในเรื่องรักใคร่หรือทางกามารมณ์ ในอนาคตกาล ภายภาคหน้า

ปรากฏการณ์ตามพุทธทำนายข้อที่ 3 นั้น ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นทุกข์ประการหนึ่งของสังคม เป็นสภาพที่สังคมไม่พึงปรารถนา เพราะหลักพระพุทธศาสนาถือว่าความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีอุปการคุณ เป็นเครื่องหมายแห่งคนดี

ปรากฏการณ์ตามพุทธทำนายข้อที่ 6 คือ ผู้ดีมีสกุลเหล่านั้นต้องตระกำลำบาก ความเป็นอยู่ตกอับ อดคัดขัดสน แต่พวกที่ไม่มีตระกูลกลับมีความเป็นอยู่สุขสบายเสวยสุขแทน ทำให้ผู้ดีซึ่งเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตจำต้องถอนใจ นอบน้อมต่อผู้ที่ไม่มีสกุลรุนชาติ

ปรากฏการณ์ก็ตามพุทธทำนายข้อที่ 14 ได้ กล่าวคือเวลาที่โลกมนุษย์ มีแต่ความเสื่อมโทรม สภาพสังคมไร้ความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีแต่ความสับสนวุ่นวาย ผู้คนในสังคมพากันละเลยหลักศีลธรรม ไม่ประพฤติปฏิบัติตามที่บรรพบุรุษคนโบราณยึดถือปฏิบัติ

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แม้ในพุทธทำนายได้กล่าวถึงสุบินนิมิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ในข้อที่ว่า หุงหม้อหนึ่งแต่ข้าวสุกไม่ทำมีทั้งข้าวสุกและข้าวแฉะ ซึ่งมีพุทธทำนายไว้ว่าในภายภาคหน้าฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และตกไม่ทั่วถึง ทำให้พืชผลการเกษตรไม่ได้ผลดีเหมือนดังที่เคยเป็นมาส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อน จากพุทธทำนายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในพุทธทำนายข้อที่ว่าหงส์ทองกลายเป็นบริวารแวดล้อมกา พระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้ว่า ภายหน้าชนชั้นปกครองจะไม่เฉลียวฉลาดทรงอุปถัมภ์คนไม่มีสกุล คนมีสกุลจึงพากันไปรับใช้คนมีสกุลเหล่านั้นเพื่อเลี้ยงชีพ และคนไม่มีสกุลและพระพุทศิลจะขึ้นมามีอำนาจต่างกดขี่ข่มเหงเอาทรัพย์สินสมบัติจากคนมีสกุล จากพุทธทำนายดังกล่าวนี้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนจังหวัดแพร่ ได้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ให้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

3. วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

เนื่องจากความฝัน (สุบิน) ของพระเจ้าปเสนทิโกศลสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดต่อคนหมู่มากเป็นสังคมจึงแบ่งสภาพของปรากฏการณ์ในสังคมไทย สังคมโลก สามารถวิเคราะห์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ เช่น คนขาดความรู้ประสบการณ์ แต่ได้รับแต่งตั้งให้ปกครอง บ้านเมืองเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน ผู้มีอำนาจ รับ

สินบน ปกครองคนอย่างไม่ชอบธรรม ก็มีให้เห็นอยู่ทั่วไปคนรวยยิ่งรวยเพราะมีช่องทาง และโอกาสเอาเปรียบ คนจน เหมือนตุ่มใหญ่ที่คนตักน้ำไปใส่จนเต็มล้นแต่กลับปล่อยตุ่มเล็กให้ว่างเปล่า จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา ปรากฏการณ์ด้านนี้มีความสอดคล้องกับความฝันของพระเจ้า ปเสนทิโกศลข้อที่ 4 โคสามัญ คือการแต่งตั้งคนไม่ดีมาปกครอง ข้อที่ 5 ม้าสองปาก หมายถึง ผู้วินิจฉัยคดีรับสินบน ข้อที่ 9 สระโบกขรณี หมายถึง เมืองจะโรยรา ข้อที่ 8 ตุ่มนา หมายถึง ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ข้อที่ 15 หงส์ล้อมกา หมายถึง คนดีเป็นบริวาร คนเลว ข้อที่ 16 เสือกัวแกะ หมายถึง คนดีกลัวคนชั่ว

อภิปรายผล

1. ความเป็นมาของพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์เถรวาท

ในคัมภีร์อรุทธกถา ขุททกนิกาย เอกกนิบาตชาดก เล่ม 56 ข้อ 77 ภาคที่ 2 สรุปล ความได้ว่า พระเจ้าปเสนทิโกศลผู้ครองกรุงสววัตถีแคว้นโกศลบรรทมหลับในราตรีกาล เวลาปัจฉิม ยามใกล้รุ่งทรงฝันเห็น 16 ประการเป็นความฝันที่แปลกประหลาดจึงทรงตกพระทัยตรัสเล่าความ ฝัน 16 ประการนั้นให้พราหมณ์บุโรหิตประจำราชสำนักทำนาย พราหมณ์บุโรหิตเหล่านั้นก็ทูลเป็น เสียงเดียวกันว่าเป็นความฝันที่ร้ายแรงและทำนายว่าพระเจ้าปเสนทิโกศลจะต้องทรงประสบอันตราย 3 ประการ คือ เสียราชสมบัติ โรคอาพยาธิเปียดเบียนหรือสวรรคตไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งและทูลถวาย คำแนะนำให้ทรงทำพิธีฆ่าสัตว์บูชาโยนิเพื่อสะเดาะเคราะห์ เมื่อพระนางมัลลิกาซึ่งเป็นมเหสีทรงทราบ เหตุการณ์นั้นจึงทูลให้ไปขอคำแนะนำจากพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่าเหตุร้ายต่าง ๆ จัก มีแน่แต่มีไช้แก่พระเจ้าปเสนทิโกศลหรือแคว้นแคว้นของพระองค์แต่เหตุร้ายต่าง ๆ นั้นจักมีแก่สัตว์โลก ทั่ว ๆ ไปและแก่ศาสนาของตถาคตในอนาคตกาล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 216)

2. พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จากการวิจัยเรื่อง “พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” พบว่า

2.1) ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธทำนาย

พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านของความเชื่อ ประชาชนในตำบลบ้านถิ่นนั้นมีความผูกพันอยู่กับวัดมาอย่างยาวนาน มีความศรัทธาเลื่อมใสในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยความเชื่อเกี่ยวกับพุทธทำนายนั้นได้รับรู้มาจากการได้รับฟังพระสงฆ์บรรยายตามโอกาสต่าง ๆ หรือจากการบอกต่อจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นชาวบ้านในตำบลบ้านถิ่นจึงตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม จึงมีความพยายามในการร่วมกันรักษาสืบสานประเพณีความเชื่อของท้องถิ่นไว้ให้ส่งต่อไปถึงชนรุ่นหลังต่อไป

2.2) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายของพระพุทธเจ้าท่านั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับ

พุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตีมนมลูกโค พระพุทธเจ้าทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพฤติต่อกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เช่น ประเพณีงานสงกรานต์ที่บุตรหลานต้องแสดงความกตัญญูโดยการรดน้ำดำหัวขอขมา ขอพรพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น

2.3) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับสังคมของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในด้านจริยธรรม จากการที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์พระสงฆ์ ปราชญ์ท้องถิ่น และพุทธศาสนิกชนทั่วไป พบว่า เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมจังหวัดแพร่ในด้านจริยธรรมที่ประพฤติร่วมกันในสังคมทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.4) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ แม้ในพุทธทำนายได้กล่าวถึงสุบินนิมิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ในข้อที่ว่า หุงหม้อหนึ่งแต่ข้าวสุกไม่ทั่วมีทั้งข้าวสุกและข้าวแฉะ ซึ่งมีพุทธทำนายไว้ว่าในภายภาคหน้าฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล และตกไม่ทั่วถึง ทำให้พืชผลทางการเกษตรไม่ได้ผลดีเหมือนดังที่เคยเป็นมาส่งผลให้เศรษฐกิจฝืดเคือง ประชาชนจะเดือดร้อน จากพุทธทำนายข้อดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ประชาชนชาวจังหวัดแพร่จึงได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนดังกล่าวของ ประชาชนชาวตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ

2.5) พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

พุทธทำนายมีความสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในพุทธทำนายข้อที่ว่าหงส์ทองกลายเป็นบริวารแวดล้อมกา พระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้ว่า ภายหน้าชนชั้นปกครองจะไม่เฉลิยฉลาดทรงอุปถัมภ์คนไม่มีสกุล คนมีสกุลจึงพากันไปรับใช้คนมีสกุลเหล่านั้นเพื่อเลี้ยงชีพ และคนไม่มีสกุลและพระพุทศิลจะขึ้นมามีอำนาจต่างกตขี่ขมเหงเอาทรัพย์สมบัติจากคนมีสกุล จากพุทธทำนายดังกล่าวนี้เกิดผลกระทบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัดในกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามสื่อ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การทุจริตคอร์ปชั่น ปัญหาเหล่านี้ทางประชาชนจังหวัดแพร่ ได้นำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและส่งเสริมให้เยาวชน สังคม ให้นำเอาหลักธรรมเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการครองเรือน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบว่าพุทธทำนายของพระพุทธเจ้าท่านนั้น มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมในเรื่องของความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธทำนายข้อที่ว่า แม่โคตีมนมลูกโค พระพุทธเจ้า ทรงทำนายว่า ภายหน้าเด็กจะไม่เลี้ยงดูผู้ใหญ่คนชราหาเลี้ยงตนเองไม่ได้จะต้องอ่อนวอนขอเด็กเลี้ยงชีพตน ซึ่งขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณีของไทยที่ทางพระพุทธศาสนาสอนให้มีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทศ 6 บทบาทหน้าที่ที่สังคมจะต้องประพุดต่อกันแม้ในพุทธทำนายข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แต่ด้วยคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้บุตรธิดาทุกคนต้องมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ โดยเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย เช่น ประเพณีงานสงกรานต์ที่บุตรหลานต้องแสดงความกตัญญูโดยการรดน้ำดำหัวขอมา ขอพรพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้ประชาชนชาวจังหวัดแพร่ก็ได้น้อมนำเอาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามเหล่านี้มาประพุดปฏิบัติในสังคมก่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ตลอดถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อันเป็นเหตุให้สังคมจังหวัดแพร่ได้รับการชื่นชมว่า คนแพร่นี้ใจงาม ตามปรากฏในคำขวัญของจังหวัดแพร่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์พุทธทำนายที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบ้านถิ่น อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่” มีข้อเสนอจากการวิจัยใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างทัศนคติด้านความเชื่อ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง ยึดเอาหลักธรรมและหลักพุทธทำนายมาปรับใช้ในการประพุดปฏิบัติทำให้คนในสังคมมีความกตัญญูต่อบิดามารดา บุพการี เป็นการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้อยู่คู่กับสังคมไทยไปตราบนานเท่านาน เกิดความร่มเย็นเป็นสุข การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ตลอดถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันของคนในสังคมสืบไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถขยายกว้างมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ในเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความยั่งยืน แล้วให้ผู้คนในสังคมตระหนักถึงการช่วยกันรักษาสืบต่อศาสนา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามไว้ไม่ให้เสื่อมสูญไปตามกาลเวลา ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ พุทธทำนายที่ส่งผลต่อการเมืองการปกครอง
- 2) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ ความเชื่อเกี่ยวพุทธทำนายในสังคมไทย
- 3) ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ การนำพุทธทำนายมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- ตุลาภรณ์ แสนปรน และ ปฐม หงส์สุวรรณ. (2564). “รูปแบบ เนื้อหา และลักษณะเด่นของวรรณกรรมพุทธทำนายในสังคมไทย”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 9(6), 2616-2629.
- วาสนา กาญจนะคุหะ และคณะ. (2562). “วรรณกรรมการพยากรณ์”. วารสารเกษมบัณฑิต. 20(พิเศษ), 1-9.
- ธนบัตร ใจอินทร์. (2563). “พุทธทำนายความฝันพระเจ้าปเสนทิโกศล ฉบับหอสมุดแห่งชาติ : วามสัมพันธ์กับเพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา”. วารสารอักษราพิบูล. 1(2), 38-53.
- พระปลัดอาทิตย์ อธิธิโชโต (ก้อนแก้ว). (2562). “การศึกษาความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของชาวพุทธในล้านนา”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี แก้วผลึก. (2561). “การศึกษาวิเคราะห์เรื่องฤกษ์ตามคัมภีร์โหราศาสตร์ไทยที่มีผลต่อพุทธศาสนิกชน”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2539). ความสำคัญของพระพุทธานุภาพในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2539.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบ้านถิ่น. (2566). ประวัติ/สภาพทั่วไปตำบลบ้านถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2566 จาก <https://www.banthin.go.th/tambon/general>.

การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของ
ประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
THE PROMOTING OF DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE IN ELECTIONS
OF PEOPLE IN WIANG THONG SUB-DISTRICT, SUNG MEN DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

สุขาวดี ว่างคำ¹, สมจิต ขอนวงศ์², สายัณห์ อินนันใจ³
Sukhawadee Wangkham¹, Somjit Khonwong², Sayan Innanjai³
องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่¹,
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²
วิทยาลัยสงฆ์แพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³
Phrae Province Administrative Organization¹,
Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,
Phrae Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³
Email: sukhawadeewang@gmail.com

(Received: May 16, 2023; Revised: June 1, 2023; Accepted: June 1, 2023)

บทคัดย่อ

การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสำหรับประชาชนในพื้นที่เป็นกระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นการสร้างสรรค์และยกระดับการเมืองในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง ความรู้ในระบอบประชาธิปไตย พฤติกรรมทางการเมือง ทักษะคิดที่มีต่อการเมือง และการสร้างจิตสำนึกที่มีต่อการเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวทางส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคม สำหรับการส่งเสริมที่เหมาะสมแก่การยกระดับและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองควรสร้างความรู้ความเข้าใจในความเป็นการเมือง สร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นแนวทางเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆระดับอีกด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, การเลือกตั้ง

Abstracts

The creative of Politics awareness for the local people is a process of promoting a creative political culture and enhancing the efficiency of local politics. which approaches to creating political knowledge, knowledge in democracy, political behavior, attitude towards

politics and creating awareness towards democratic politics as a way to promote political culture in society or the appropriate promotion to upgrade and develop political culture, knowledge should be created. understanding of politics Raise awareness of political participation It is a guideline to develop the process of political promotion of the people in a democratic system. It also allows people to participate in politics at all levels.

Keywords: Politics cultural, Democracy, Election

บทนำ

ประเทศไทยที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นระบอบการปกครองในลักษณะที่ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนประชาชนเข้ามาปกครองในระดับต่าง ๆ กล่าวคือ ประชาชนมีสิทธิในการกำหนดสิทธิและเป้าหมายในการเลือกบุคคลเพื่อทำหน้าที่ตัวแทนประชาชนเข้าไปส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ซึ่งประเทศไทยตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน จะกล่าวได้ว่ารูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยมีลักษณะการปกครองที่ซับซ้อนวุ่นวาย การไม่มีความมั่นคงทางการเมืองทำให้เกิดการปกครองในลักษณะประชาธิปไตยแบบกึ่งเผด็จการ (ทิพาพร พิมพิสุทธิ์, 2541: 82-83) กล่าวคือ หากมีความวุ่นวายทางการเมืองเกิดขึ้นภายในประเทศก็จะเกิดภาวะการปกครองแบบกึ่งเผด็จการโดยทหารที่เข้ามามีบทบาทในการบริหาร สาเหตุเพราะปัญหาและความขัดแย้งภายในสังคมไทย โดยเฉพาะการสนองตอบต่อประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์โดยมิชอบจนก่อให้เกิดเผด็จการยึดอำนาจหลายครั้งสลับกัน ระบอบกึ่งประชาธิปไตยแอบแฝง เช่น การแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญและการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลหรือตัวบุคคลที่บริหารงานอยู่ในขณะนั้น (วิเชษฐ์ เทพเฉลิม และ สุรพันธ์ ทับสุวรรณ, 2545 : 13) หรือไม่ก็เพื่อพวกพ้องนายทุนของตนเองมากกว่าที่จะเอื้อประโยชน์แก่ประชาชน นับวันปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น แต่หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้กำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายโดยเสมอภาค

วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการ กล่อมเกลางานการเมือง (Political Socialization) ซึ่งการ กล่อมเกลางานการเมืองเริ่มต้นที่ครอบครัว ญาติพี่น้อง หมายถึง บุคคลในสังคมเริ่มได้รับการกล่อมเกลางานการเมืองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ในสังคมที่สมัยใหม่ขึ้น สถาบันการ ศึกษาเป็นตัวแทนที่สำคัญยิ่งในการขัดเกลากุศลกรรมควบคู่ไปกับครอบครัว อีกทั้งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันอันดับแรกหรือเรียกได้ว่าเป็นชั้นปฐมภูมิของการเรียนรู้ทางการเมือง ครอบครัวใดที่สมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัว มีความสนใจทางการเมือง เมืองไม่ว่าจะเป็นการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การ พูดคุยติดต่อสื่อสาร ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะผู้นำของครอบครัวที่ให้ความสนใจมากย่อมทำให้สมาชิกของ ครอบครัวซึมซับรับเอาวัฒนธรรมนั้นเข้าไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งย่อมแตกต่างกับครอบครัวที่มีความสนใจทางการเมืองน้อย รวมทั้งครอบครัวที่ไม่มีเวลาจะอยู่ด้วยกัน

พร้อมหน้าหรือครอบครัวที่มีปัญหา การซึมซับรับเอาวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีน้อยหรือไม่มีเลย สิ่งเหล่านี้เป็นกระบวนการในการกล่อมเกลารวมทางการเมือง (Political Socialization) ซึ่งอาจจะก่อให้เกิด “วัฒนธรรมทางการเมือง” (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2545 : 315-318) นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีสำคัญต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ได้แก่ ความเจริญของสังคม สภาพแวดล้อมของสังคมผู้นำในสังคม ระดับการศึกษาของคนในสังคม และสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ขาดความพร้อมย่อมจะส่งผลให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองไม่ดีเท่ากับสังคมที่มีความพร้อม ส่วนรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองนั้น Gabriel A. Almond and Sidney Verba ได้เสนอรูปแบบไว้ 3 รูปแบบ (Almond, G. A., & Verba, 1965 : 261) คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial Political Culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ไพร่ฟ้า (Subject Political Culture) และ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant Political Culture) ทั้ง 3 แบบนี้ เป็นลักษณะเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่บริสุทธิ์ คือโครงสร้างทางการเมืองนั้นเข้ากันได้ดีกับวัฒนธรรมการเมืองในสังคม เมื่อ วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนโครงสร้างทางการเมืองไม่สามารถปรับตัวได้ทันการรวมเข้ากันของโครงสร้างทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองจึงไม่สมบูรณ์ จึง เกิดวัฒนธรรมผสมขึ้นในภายหลังได้ ซึ่งจะทำให้มีความ ยืดหยุ่น และสามารถนำมาปฏิบัติและสอดคล้องกับความ เป็นจริงภายในสังคม

วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นนามธรรม เน้นความคิดเห็น ค่านิยมและทัศนคติในทางการเมือง ถือว่า เป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมทางการเมือง มีบทบาทสำคัญในการทำให้ระบบการเมืองในสังคมทั้ง หลายมีลักษณะแตกต่างกันไป วัฒนธรรมจึงเป็นสื่อความคิด (Concept) ประการหนึ่งในการศึกษาทางการเมือง เป็นสิ่งที่มีลักษณะซับซ้อนอยู่ในระบบสังคมการเมือง การที่ ระบบการเมืองของสังคมหนึ่งๆ จะดำรงอยู่ หรือพัฒนาขึ้น ไปได้ย่อมต้องอาศัยการที่คนในสังคมนั้นๆ มีวัฒนธรรมที่ เอื้ออำนวยในการดำรงอยู่ หรือการพัฒนาของระบบของ สังคมนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองการปกครอง (Political Socialization) ต้อง สอดคล้องกับระบบการเมืองการปกครองที่เป็นอุดมการณ์ของสังคมนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากสังคมนั้น ๆ จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากประสบการณ์กับกระบวนการทางการเมือง สถาบันสำคัญๆ ที่มีส่วนกล่อมเกลารวมหรือจิตใจของคนเรา นอกจากสถาบันครอบครัวแล้วยังมีสถาบันการศึกษา ชุมชน สถานที่ทำงาน สื่อมวลชน และระบบการปกครองของสังคม (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2543 : 213)

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและบำบัดความต้องการของตนเองเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองหรือการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกจะไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์และนโยบายไปเป็นแนวนโยบายในการบริหารประเทศ (จิระโชค (บรรพต) วีระสัย, และคณะ, 2540 : 255) และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรจำนวนมากซึ่งต้องมีการสร้างสรรค์และส่งเสริมแนวทาง

สำหรับการเลือกตั้งให้เกิดเป็นรูปลักษณะที่ถูกต้องตามหลักของกฎหมายและความเหมาะสมของพื้นที่ (วิทยากร เชียงกูล, 2565) สำหรับตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่เป็นตำบลที่มีพื้นที่ติดกับเขตอำเภอเมืองแพร่ ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองแพร่ไปทางทิศใต้เพียง 3 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอสูงเม่น ไปทางทิศเหนือประมาณ 10 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางในการคมนาคม 2 เส้นทาง คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 (ถนนยันตรกิจโกศล) และทางหลวงชนบทหมายเลข พร 4004 (สายบ้านทุ่ง – สุพรรณ) ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเวียงทองจำนวน 9,335 คน (กรมการปกครอง) ถือได้ว่าเป็นตำบลที่มีจำนวนประชากรมากตำบลหนึ่ง รวมทั้งมีผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมีจำนวนถึง 8,080 คน และสิ่งที่น่าสนใจคือ ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งเหล่านี้มีความร่วมมือทางด้านการเมือง คือ ความร่วมมือในการออกเสียงเลือกตั้งทั้งการเมืองท้องถิ่น และการเมืองระดับประเทศไม่ครบตามจำนวนสิทธิ์ สำหรับการสร้างความเข้าใจทางด้านการเมืองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองตามระบบประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง โดยที่ประเด็นสำคัญคือการเข้าถึงประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง รวมถึงประชาชนที่มีรายชื่อในระบบฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยแต่มีการทำงานในต่างพื้นที่ ซึ่งประเด็นปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจและต้องการศึกษาแนวทางการส่งเสริมเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองระบบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนในด้านกระบวนการสร้างความรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย (ก่อแก้ว พรหมกลสิกร , 2559: บทคัดย่อ) ทศนคติพฤติกรรมและการมีสิ่งที่ทำซ้ำ ๆ ในกิจกรรมทางด้านการเมืองทำให้เป็นวัฒนธรรมทางการเมือง รวมถึงลักษณะและแนวทางการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีให้กับประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในพื้นที่ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยมีการศึกษาแนวคิดพื้นฐานของพื้นที่เป้าหมาย การส่งเสริมกระบวนการทางวัฒนธรรมทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความรู้ทางการเมือง ทศนคติทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงการมีสิ่งที่ทำซ้ำ ๆ จนก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง และมีการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านวัฒนธรรมทางการเมืองสำหรับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแนวคิดการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทองอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการปลูกฝังจิตใต้สำนึกที่ดีให้กับประชาชนและชนรุ่นหลังให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จาก แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 382 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรของ Taro Yamane มีการพัฒนาเครื่องมือวิจัยตามกรอบงานวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ตอน มีการตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และมีความเชื่อมั่นของเครื่องมือ หลังจากการทดลองใช้ (Tryout) ทั้งฉบับ คือ .811 การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ มีการใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน พระพุทธศาสนา ผู้นำชุมชน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์ ที่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย รวมจำนวน 15 รูปและคน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 62.57 และเป็นเพศหญิง มีจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 มีอายุ 18-30 ปี และอายุ 51-60 ปี มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.13 อายุ 31-40 ปี มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.61 และอายุ 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57 มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาโท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.87 และ การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57 มีอาชีพค้าขาย/นักธุรกิจ มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 37.43 และเกษตรกรรวม จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสารณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบ ประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้แก่ หลักสารณีย ธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.688)

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.681)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ ค่อนข้างน้อย ($R=.228^{**}$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการสร้างความรู้ทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับ น้อยมาก ($R=.020$) ด้านความรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ น้อยมาก ($R=.104$) ด้านพฤติกรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ ค่อนข้างน้อย ($R=.193^*$) ด้านทัศนคติทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ น้อยมาก ($R=.153$) ด้านการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ น้อยมาก ($R=.137$)

5. ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อยู่ระดับค่อนข้างน้อย ($R=.228^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อประยุกต์หลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนเกิดวัฒนธรรมในการเลือกตั้งในระดับน้อย จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.2.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์หลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่าการประยุกต์หลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.688) ซึ่งมีการจำแนกพิจารณาหลักสาราณียธรรมออกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านเมตตาทายกรรม คือ การกระทำทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.678) ซึ่งการแสดงออกซึ่งความเคารพ นับถือการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอย่างเหมาะสม การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นกิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียง การเป็นสมาชิกและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมืองหรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง (Robert, G, K,

1971 : 145) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังได้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นเรื่องของกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรวมบทบาทในการสร้างอิทธิพลผลักดัน ให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นที่สนับสนุนและให้เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติด้วย (ceremonial and support activities) ส่วนผู้ที่ยอมรับรัฐบาลก็แสดงออกโดยการประพฤติกรรมตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ไม่เห็นด้วยก็พยายามสร้างอิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาใหม่ ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นทั้งการต่อต้าน เช่น การเดินประท้วง การก่อกวน และทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียด่า การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น (Lester W, Milbrath and M, L, Goal, 1977 : 12) การให้ความช่วยเหลือสังคมในด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมโดยเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, 2550 : 28,61-62)

ด้านเมตตาวาจาธรรม คือ การมีวาจาที่ดี สุภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.657) ซึ่งการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การเข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึงผู้กระตือรือร้น (active) หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ (activists) เช่นผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง และการให้ความสนใจต่อปัญหาสาธารณะ (Weiner, Myron, 1971 : 161-163) นอกจากนั้นยังรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับต้น ๆ ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ซึ่งถือเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจน้อยมาก) หรือการไม่ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แต่มีการพูดคุยกับเพื่อนบ้านในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการแสดงความคิดเห็นและการแสดงประชามติทางการเมือง รวมทั้งการให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน การมีส่วนร่วมช่วยชี้แนะเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ตามสื่อต่าง ๆ ร้านกาแฟ บ้านเรือน สถานที่สาธารณะ ฯลฯ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติแล้ว รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการเสมอ เช่น การสร้างท่อก๊าซ การสร้างเขื่อนการสร้างสนามบิน ฯลฯ นอกจากนี้ การแสดงออกที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือการประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานออกมาให้มากที่สุด (วรทิพย์ มีมากและชีวินทร์ ฉายาขวลิต, 2547 : 48-49) การมีส่วนร่วมในการเตือนคนอื่นในสิ่งที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย

ด้านเมตตาตามโนกรรม คือ ความคิดที่ประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยภาพรวม อยู่ใน

ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.686) การมีความมุ่งมั่นในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การแสดงออกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นั้นหมายถึงผู้นำทางการเมืองจะมีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่นั้น หรือจะดำรงอยู่ได้นานเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการให้ฉันทานุมัติจากประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2549 : 452) การมีมุมมองที่ดีต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การแสดงออกต่อคนอื่นด้วยความปรารถนาดีต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการแสดงออกที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือการประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานออกมาให้มากที่สุด

ด้านสาธารณภคกิจ คือ การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.692) การแบ่งปันความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น การร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่นในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสมการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ และการให้ความร่วมมือรวมถึงการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลตั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับประชาชนด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ถูกต้อง (ชัยณรงค์ฤทธิ์ วาปีสิน และคณะ, 2560 : บทคัดย่อ) การแสดงความรู้อันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยที่การกระทำนั้นเป็นไปทั้งถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงกิจกรรมที่การร่วมรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้ง การรวมตัวกันเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้ความรุนแรง (Samuel Huntington and Jorge I, Dominguez, 1975 : 33)

ด้านศีลสามัญญตา คือ ความรักใคร่สามัคคี รักษาดีลอย่างเคร่งครัดเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.694) การยอมรับผู้อื่นที่มีความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง (Robert, G, K, 1971 : 145) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังได้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นเรื่องของกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรวมบทบาทในการสร้างอิทธิพลผลักดัน ให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นที่สนับสนุนและให้เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติด้วย (ceremonial and support activities) ส่วนผู้ที่ยอมรับรัฐบาลก็แสดงออกโดยการปรับพฤติกรรมตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ไม่เห็นด้วยก็พยายามสร้างอิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาใหม่ การมีความประพฤติดีงามเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น การประพฤติตนที่เหมาะสมเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น

ด้านทฤษฎีสัมพันธภาพ คือ การมีความเห็นร่วมกัน ไม่เห็นแก่ตัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.714) การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น แนวคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในชุมชนการเมืองที่เป็นแบบแผนของความเชื่อและทัศนคติที่เกี่ยวกับเป้าหมายอันเดียวกัน ซึ่งปรากฏขึ้นใน (Jarol, B, Manheim, 1975 : 30) ระบบการเมืองนั้น ๆ ในแง่ที่ว่าจะต้องมีผลประโยชน์ร่วมกัน ในขั้นพื้นฐาน และการประเมินค่าที่ เหมือนกัน ตลอดจนการมีความเห็นพ้องต้องกัน จาก การได้รับประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างเดียวกัน ความเชื่อมั่นในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบบประชาธิปไตย การมีมุมมองที่เป็นกลางต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่อผู้อื่น โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังได้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นเรื่องของกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล (จันทนา สุทธิจารี, 2544 : 410) ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรวมบทบาทในการสร้างอิทธิพลผลักดัน ให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น

5.2.1.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.681) ซึ่งมีการจำแนกพิจารณาหลักสารณียธรรมออกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านกระบวนการสร้างความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.585) การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยโดยกระบวนการติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมแก้ปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมลักษณะนี้มักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเข้าร่วมประชุมหรืออบรมเพื่อรับทราบถึงระบบการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการกระทำที่สมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อที่จะคัดเลือกผู้ปกครองและกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การชุมชนทางการเมือง การช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้แทนราษฎร ยังรวมถึงลักษณะที่กระตือรือร้นทางการเมืองพิจารณาจากการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ (McClosky, Herbert, 1968 : 252-253) การช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินในการหาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัคร

ด้านความรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.709) ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย การวิเคราะห์ความรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบ

ประชาธิปไตย

ด้านพฤติกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.705) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ การติดตามข้อมูลการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การถกเถียงปัญหาการเมือง หรือการสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งการกระทำอาจจะถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรง การกระทำต่าง ๆ อาจโดยสำนักทางการเมืองหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้เช่นกัน และต้องสะท้อนการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลเรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตนเอง” (Autonomous Participation) การมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายโดยอ้อม เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม” (Mobilization Participation) (ทิพาพร พิมพิสุทธิ, 2555 : 185) การร่วมวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยตามโอกาสอันควรการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ (สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2541 : 156-157) ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันไปด้วย รวมถึง ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสมัครใจ

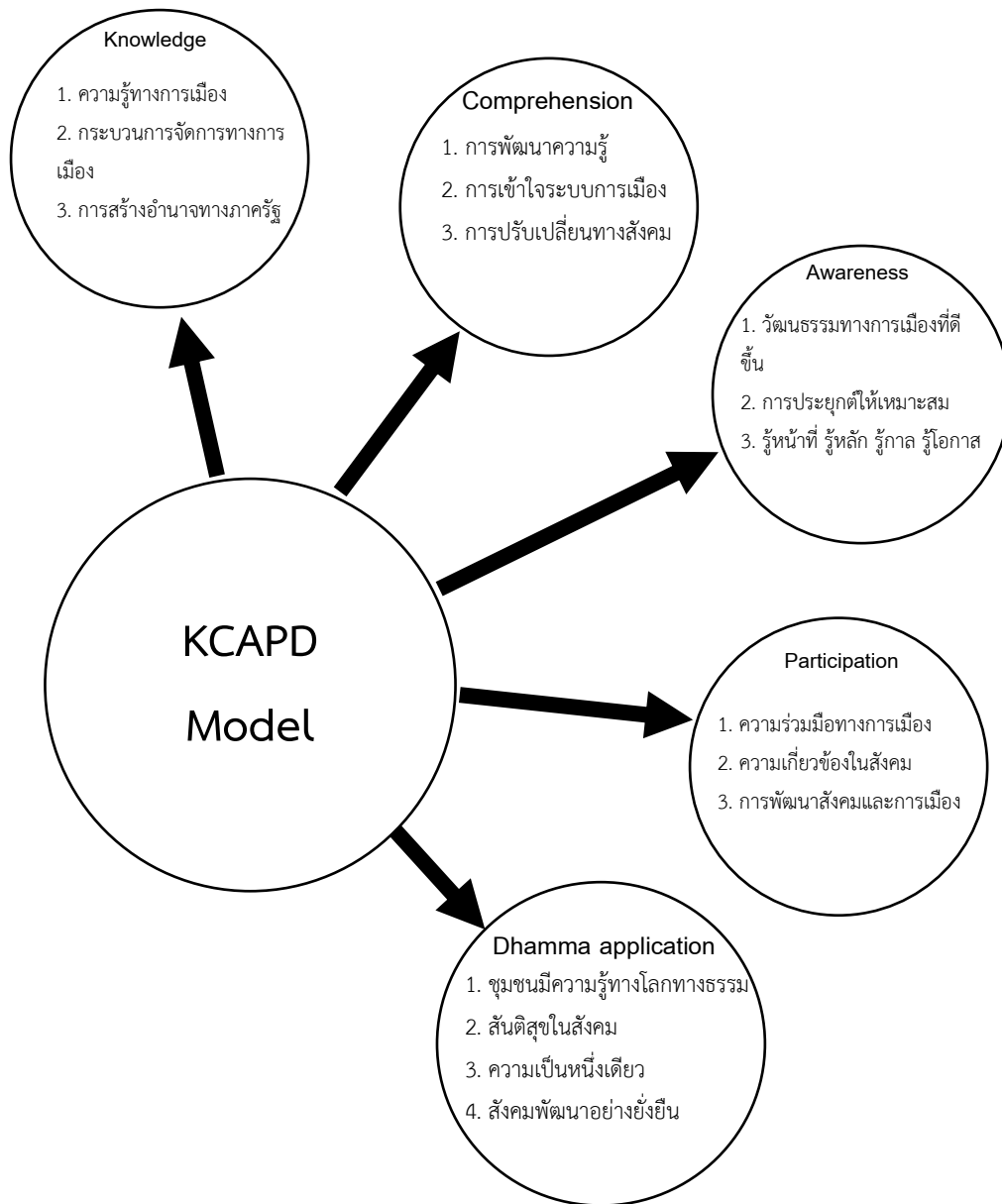
ด้านทัศนคติทางการเมือง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.713) การนำเสนอเนื้อหาและประเด็นการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในโอกาสอันเหมาะสม การเป็นต้นแบบที่ดีในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (จรรยา สุภาพ, 2527: 110) ยังหมายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (จันทนา สุทธิจารี, 2544: 410)

ด้านการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.693) ความตระหนักรู้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย โดยสร้างความตระหนักรู้ความสนใจ การแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การยอมรับในสิทธิในการเลือกตั้ง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549: 254-255) การปฏิบัติตามระเบียบได้อย่างถูกต้อง และเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย และยอมรับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นกระบวนการที่ผู้มีสิทธิ์ทางการเมืองต้องเรียนรู้ ปฏิบัติเพื่อให้วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดขึ้นในสังคม เพื่อจะได้พัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ

ประชาธิปไตยให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยได้ KCAPD ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการส่งเสริมทางการเมืองตาม KCAPD

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย เป็น KCAPD สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ทางการเมือง (Knowledge) คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมือง การปกครอง รวมถึงการจัดการด้วยกระบวนการทางสังคม โดยเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจและการปกครองทางภาครัฐเพื่อให้เกิดการปกครอง การดูแล การจัดการให้สังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นธรรมและเป็นระเบียบ โดยสามารถมองได้ว่า การเมืองเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม

ต้องมีการศึกษาเรียนรู้ในเนื้อหาทางการเมือง

2. ความเข้าใจทางการเมือง (Comprehension) คือ การได้รับการพัฒนาความรู้ทางการเมืองเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งหลังจากกระบวนการเรียนรู้ที่นำมาไปสู่การสร้าง ความเข้าใจทางการเมือง เนื่องจากความรู้ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาพัฒนา เป็นกระบวนการที่กำหนดขึ้น แต่ การเข้าใจเป็นสิ่งที่ได้รับการประยุกต์ ปรับเปลี่ยนไปตามพื้นที่ทางสังคมและสถานการณ์

3. ความตระหนักในหน้าที่ (Awareness) คือ การเข้าใจเข้าถึงสังคมเป็นกระบวนการที่เหมาะสม สำหรับการจะพัฒนาพื้นที่สังคมให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีขึ้นได้ ซึ่งการนำความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดในสังคมเป็นสิ่งที่เหมาะสม รวมทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักเป็นอย่างดีในสังคม เรื่องการเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญด้วย เพราะสิ่งที่จะสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีในสังคมคือ ความตระหนักใน หน้าที่ รู้หลัก รู้กาล รู้โอกาส ซึ่งเป็นสิ่งที่พัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี

4. การมีส่วนร่วมในการเมือง (Participation) คือ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี สังคมเป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือ ความสามัคคีกันในสังคม เนื่องจากการที่ต้องเกี่ยวข้องกัน ใน หลายด้าน ความร่วมมือถือเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมควรนำมาพิจารณา เพราะหากสังคมไม่สร้างความร่วมมือกัน แล้วย่อมส่งผลให้การพัฒนาสังคม การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมือง การเข้าใจกันในสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ยาก

5. การประยุกต์ใช้หลักธรรม (Dhamma application) คือ ในกระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรม ทางการเมืองเป็นสิ่งที่เน้นย้ำในประเด็นว่าชุมชนเกิดมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก รวมถึงการมีส่วนร่วม ทางด้านการเมืองจากคนในสังคมเป็นอย่างดี การสร้างความเข้าใจในหลากหลายประเด็นเป็นปัญหาที่ เกิดขึ้น อาจถึงขั้นเกิดไม่เข้าใจกันขึ้นจึงต้องอาศัยหลักธรรมในศาสนาเพื่อสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความสงบสุขให้ เกิดขึ้น เช่น หลักสัพปุริสธรรม หลักสารณียธรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักอภิธานิยธรรม เป็นต้น ซึ่ง หลักธรรมในทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการกำกับสังคมให้เกิดความสงบสุข ไม่วุ่นวาย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมจนพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของ ประชาชน ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาสำหรับการ ส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องและ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่และสร้างสรรค์วัฒนธรรมอันดีต่อสังคม การสร้างความตระหนักต่อความ รับผิดชอบหรือหน้าที่ต่อสังคมของทุกคนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีทางการเมืองในท้องถิ่น การเป็นจิตอาสาเสียสละเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่รับผิดชอบให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการเป็นแบบอย่างที่ดีใน ด้านการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน การเสียสละ การสร้างความยอมรับในสังคม การวางตน ซึ่งจะมีส่วนทำให้ เกิดวัฒนธรรมที่ดีทางการเมืองในพื้นที่อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2563). *สำนักทะเบียน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่*.
- ก่อเกื้อ พรหมกลีกร, (2559), *วัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง, การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
- จรูญ สุภาพ, (2544), *หลักรัฐศาสตร์ฉบับพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช*.
- จันทนา สุทธิจारी, (2544), *การมีส่วนร่วมของประชาชน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, กรุงเทพฯ : วี,เจ,พริ้นติ้ง*.
- จิรัช (บรรพต) วีระสัย, และคณะ, (2540), *รัฐศาสตร์ทั่วไป, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- ชัยณรงค์ฤทธิ วาปีสิน และคณะ, (2560), *แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีให้มากขึ้นของเทศบาลตำบลท่าพระ : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองไช่ ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543), *ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์*.
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, (2555), *การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ = Public policy formulation and analysis, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, (2541), *พัฒนาการเมือง (Political development), กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รามคำแหง*.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, (2550), *ราชกิจจานุเบกษา*.
- วรทิพย์ มีมากและซีวินทร์ ฉายาขวลิต, (2547), *หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, กรุงเทพฯ: رأไทยเพรส จำกัด*.
- วิเชษฐ์ เทพเฉลิม และสุรพันธ์ ทับสุวรรณ, (2545), *วัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกวุฒิสภาไทย (พ.ศ. 2524), กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- วิทยากร เชียงกุล, *หลักการของระบอบประชาธิปไตย*, (ออนไลน์, แหล่งที่มา :<http://>
- สมบัติ อารังธัญวงศ์, (2549), *การเมืองการปกครองไทย: ยุคเผด็จการ-ยุคปฏิรูป, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: เสมาธรรม*.
- ....., (2546), *วัฒนธรรมทางการเมืองของคนชั้นกลางในสังคมไทย, กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- สิทธิพันธ์ พุทธทูน, (2541), *ทฤษฎีการเมืองและจริยธรรม 3, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- Almond, G, A., & Verba, S., (1965), *The civic culture*, (Boston: Little Brown.
- Jarol, B, Manheim, *The Politics Within*, New Jersey : Prentice-Hall.
- Lester W, Milbrath and M, L, Goal, (1977), *Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics*, Chicago : Rand McNally College Publishing Company.
- McClosky, Herbert, (1968), "political Participation", *In International Encyclopedia of the Social*

Science, Vol, 12, New York : McMillan and Free Press.

Robert, G, K , (1971), *A Dictionary of Political Analysis*, London : Longman.

Samuel Huntington and Jorge I, (1975), *Dominguez, Political Development: in the handbook of the political science : Macro political theory*, edited 2, Fred Greenstein and Nelson P, Reading, Mass : Addison-Wesley.

Weiner, Myron, (1971), *Political Participation : Crisis of the Political Process*, In Leonard, Binder and others, *Crisis on Sequences in Political Development*, Princeton: Princeton University Press.

การพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชน
ตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
FOOD CURRICULUM DEVELOPMENT TO SUPPORT COMMUNITY HEALTH
TOURISM IN MAE YOM SUBDISTRICT MUEANG PHRAE DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

จุฬารณณ์ ดวงตา¹, ปาริฉัตร กุลเกลี้ยง²

Chulaporn Duangtadam¹, Parichat Koonkleang²

วิทยาลัยชุมชนแพร่¹, วิทยาลัยชุมชนแพร่²

Phrae Community College¹, Phrae Community College²

E-mail: Chulaporn@phrcc.ac.th

(Received: September 20, 2023; Revised: September 30, 2023; Accepted: October 2, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารของชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ วิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ แม่บ้านที่มีความสนใจ และประกอบอาชีพค้าขายอาหาร/อาหารท้องถิ่น เครื่องมือวิจัยคือการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) แบบสอบถามความต้องการ และ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง หลักสูตร(IOC) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ตำบลแม่ยมทั้ง 4 หมู่บ้าน มีกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ คือ 1) กลุ่มกล้วยฉาบ 2) กลุ่มน้ำพริกถาบ ซึ่งกลุ่มตำบลแม่ยมมีความ ต้องการพัฒนาอาหารในท้องถิ่น จึงระดมความคิดจากตัวแทนกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่ยม อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ,อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงาน ได้พัฒนาโครงร่างหลักสูตร จำนวน 3 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น และ 3) หลักสูตรการส่งเสริม การตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาหารและโภชนาการ ตรวจสอบหลักสูตร พบว่า หลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เหมาะสมสอดคล้องในทุกประเด็นทั้ง 5 ด้าน โดยหลักสูตร ที่มีค่าความสอดคล้อง(IOC)มากที่สุด คือ หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมา คือ หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 0.92 และอันดับสุดท้าย คือ หลักสูตร การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 0.88 ซึ่งหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทชุมชนตำบลแม่ยม สามารถนำหลักสูตรไป ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อสร้างอาชีพเสริมในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ในครัวเรือน สนับสนุนความ เข้มแข็งของเศรษฐกิจฐาน

รากของชุมชนตำบลแม่ยม

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, อาหารเพื่อสุขภาพ

Abstract

The research is objective. To develop food courses for communities in Mae Yom Sub-District Mueang Phrae District, Phrae Province Combined Research sample group Selected by using a specific method (Purposive sampling) of 30 people using the selection criteria are housewives who are interested in and have a career in food/local food trade. The research tool was Focus group Discussion, needs questionnaires and The Curriculum Correspondence Index (IOC) assessment form analyzed the data by descriptive statistics.

The results showed that All 4 villages in Mae Yom sub-district have 2 food processing groups, namely 1) Banana Chips Group 2) Laab Chili Paste Group The Mae Yom Sub-district group has a need to develop local food. therefore, brainstorming ideas from representatives of the Mae Yom Sub-district Housewives Group Mueang Phrae District, Phrae Province, advisors and working groups developed 3 curriculum outlines, namely 1) Local Food Course for Supporting Health Tourism 2) Course on Food Product Processing from Local Raw Materials and 3) Promotion Course. Community Product Marketing Then bring it to the course and teaching experts. and experts in food and nutrition Checking the curriculum, it was found that all 3 courses had the corresponding values (IOC) which were appropriate and consistent in all 5 areas. The courses with the most consistent values (IOC) were the courses for local food to support health tourism. The opinion was equal to 1.00, followed by the course on food product processing from local ingredients. The opinion was equal to 0.92 and the last place was the Community Product Marketing Promotion Course. The opinion was equal to 0.88. All 3 courses were appropriate and consistent with the context of Mae Yom Sub-District community. The course can be used for training to create additional careers in the community. generate household income Supporting the strength of the basic economy of Mae Yom Sub-District community

Keywords: curriculum development, healthy food

บทนำ

อาหารเป็นเครื่องสื่อถึงความเป็นมาของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอาหาร จึงเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ อันจะส่งผลทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวอย่าง ต่อเนื่อง ผลของการท่องเที่ยวเชิงอาหารเกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเชิงอาหารก่อให้เกิด

การกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น และยัง สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน แต่ปัญหาส่วนใหญ่ของคนในชุมชนคือขาดความรู้ ขาดทักษะ ทำให้เกิดการว่างงาน ไม่มีรายได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชน แต่ถ้าหาก ประชาชนมีความรู้ มีทักษะ มีอาชีพ มีรายได้หาเลี้ยงครอบครัวได้ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งไม่เกิดการว่างงาน (พรรณี สนวนเพลงและคณะ, 2559 : 38-45) การส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต่อชุมชน การสร้างความรู้ ทักษะ และความเข้าใจทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การสอนงาน การศึกษาจากเอกสาร หนังสือคู่มือต่างๆ เป็นต้น (วิชัย ดิสสระ, 2535 : 148-149) ดังนั้น ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเริ่มจากการวิเคราะห์งาน ละเอียดแล้วจึงกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หัวข้ออบรมแต่ละครั้งพิจารณาเรียงลำดับการสอนว่าจะสอนอะไรก่อน สอนอะไรรองลงมา แล้วอะไรจะสอนเป็นตอนสุดท้าย นอกจากนี้ การฝึกอบรมจะเป็นการต่อยอดความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาความชำนาญเฉพาะทาง ในวิชาชีพ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการขับเคลื่อนพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้มีมาตรฐานและเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การจัดทำวิสาหกิจชุมชน การเพิ่มผู้ประกอบการอิสระรายย่อยในชุมชน หรือปรับเปลี่ยนตนเองเป็นผู้ประกอบการตาม ความสนใจและความถนัด เพื่อดำรงตน และครอบครัวอยู่อย่างมีความสุขได้ ในระยะยาวยังสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศและสร้างมูลค่าทาง เศรษฐกิจได้อีกด้วย

จากลงพื้นที่ชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยมีผลผลิตหลัก คือ ข้าว ข้าวโพด ใบายาสูบ และยังมี ผลผลิตจากต้นจ๊วที่เป็นสัญลักษณ์อาหารของภาคเหนือ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ปลูก เพื่อปรับทัศนียภาพบริเวณรอบหนองบัวลอย (บึงยมหลง) (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยม อำเภอเมือง จังหวัด, 2564) นอกจากนี้ ชุมชนยังมีกลุ่มแปรรูปอาหาร มีการแปรรูปอาหาร อยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกล้วยฉาบ กลุ่มดอกจ๊ว พบว่า ปัญหาของกลุ่มแปรรูปอาหาร คือ ไม่มีตลาดรองรับ และบรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดความสนใจ ทำให้การรวมกลุ่ม เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง และยังพบว่าไม่มีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่น่าสนใจดึงดูด นักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้อ และทักษะให้กับประชาชนตำบลแม่ยม อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยและคณะจึงพัฒนาหลักสูตรอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ เพื่อสร้างรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับคนในชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารของชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่ง เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากนั้น ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- ประชากร ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 742 คน จาก 4 หมู่บ้านในตำบลแม่ยม

- กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ แม่บ้านที่มีความสนใจและประกอบอาชีพค้าขายอาหาร/อาหารท้องถิ่นในตำบลแม่ยม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยมีหัวข้อ การสนทนาเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่และความต้องการเกี่ยวกับการอบรมด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของตำบลแม่ยม

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะของแบบ สอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (1.00 – 5.00) มีส่วนประกอบดังนี้ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความ ต้องการ ความสนใจ ในการเข้ารับการอบรมด้านอาหาร และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และ 2) แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องหลักสูตร (IOC)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านชุมชน ตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มและแจกแบบสอบถาม ความต้องการเกี่ยวกับการอบรมด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ผ่านการ ตรวจสอบแล้วให้กลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำ คะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผล จากการสำรวจความต้องการ นำมาสู่การร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาหารและโภชนาการ พร้อมกับตัวแทนกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงาน จำนวน 15 คน จากการเลือกแบบเจาะจง จะได้โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมด้านอาหาร นำโครงร่างหลักสูตรไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อพิจารณาวิพากษ์ความเหมาะสมของหลักสูตร ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องหลักสูตร (IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) แล้วทำการสรุปผลของข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ 1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วทำการแปลผลที่ได้จาก การวิเคราะห์ข้อมูล 2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความ คิดเห็น ด้านส่วนประกอบของหลักสูตรฉบับร่างโดยคำนวณค่า IOC ซึ่งได้ค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 แสดงว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร เหมาะสมสำหรับการนำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญให้มีการตรวจสอบ และปรับปรุงการใช้ภาษา

ผลการวิจัย

โดยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารของชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากประชาชนชาวบ้านและผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนตำบลแม่ยม มีกลุ่มแปรรูปอาหารอยู่ 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มกล้วยฉาบเริ่มก่อตั้งกลุ่ม โดยมีนางศรีวันนา จันตะ ปะตุ เป็นประธานกลุ่ม และจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ในปี พ.ศ. 2559 ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 นางศรีวันนา จันตะปะตุ ได้เลิกทำและส่งต่อให้กับ ส่งต่อให้ นางอรรวรรณ ข้ามแปด เป็น ประธานกลุ่ม จนถึงปัจจุบันและมีสมาชิกทั้งหมด 13 คน โดยมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นกล้วยฉาบ และดอกจิวสวรรค์ และ กลุ่มที่ 2 กลุ่มน้ำพริกลาบ หมู่ 2 เริ่มก่อตั้งกลุ่ม โดยมี นางนงคาร บุตร ชา เป็นประธานกลุ่ม และจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในปี พ.ศ. 2549 ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 ได้เลิกทำ ปัจจุบันกำลังจะเริ่มรวมตัวกันอีกครั้ง โดยมีสมาชิกทั้งหมด 20 คน จากการตอบแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการอบรม พบว่า

ตารางที่ 1 แสดงความต้องการในการเข้ารับการอบรม

วันที่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้		
จันทร์ – ศุกร์	4	13.3
เสาร์ – อาทิตย์	18	60.0
ทุกวัน	8	26.7
รวม	30	100.0
เวลาที่สะดวกเข้ารับการฝึกอบรม	25	83.3
ตอนเช้า (09.00 – 12.00 น.)	2	6.7
ตอนบ่าย (13.00 – 16.00 น.)	1	3.3
ตอนเย็น (16.30 – 19.00 น.)	2	6.7
ตลอดวัน (09.00 – 16.00 น.)	30	100.0
รวม	30	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการในการเข้ารับการอบรม สะดวกที่จะเข้ารับการอบรมในวันเสาร์ – อาทิตย์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 และเวลาส่วนใหญ่ที่ สะดวกเข้ารับการฝึกอบรม คือ ตอนเช้า(09.00 – 12.00 น.) คิดเป็นร้อยละ 83.3

ตารางที่ 2 แสดงความต้องการ ความสนใจ ในการเข้ารับการอบรมการแปรรูปดอกจิว เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ(%)
ระดับความต้องการในการได้รับความรู้		
มาก	15	50.0
ปานกลาง	15	50.0
น้อย	0	0.00
รวม	30	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามความต้องการของหลักสูตรอบรมการแปรรูปดอกงิ้วเป็นผลิตภัณฑ์อาหารท้องถิ่น มีความสนใจในการเข้ารับการอบรมในระดับมาก ร้อยละ 50.0 และระดับปานกลาง ร้อยละ 50.0

จากการสำรวจความต้องการด้านอาหารของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนตำบลแม่ยม นำมาสู่การยกย่องหลักสูตรร่วมกัน โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาหารและโภชนาการ ตัวแทนกลุ่ม แม่บ้านตำบลแม่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะทำงาน ได้โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมด้านอาหาร จำนวน 3 หลักสูตร ดังนี้ 1) หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเวลาเรียนรู้ 18 ชั่วโมง 2) หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เวลาเรียนรู้ 18 ชั่วโมง และ 3) หลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน เวลาเรียนรู้ 18 ชั่วโมง นำโครงสร้างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารวิพากษ์หลักสูตร จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณ ชันสี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา ลำปาง
2. อาจารย์สังวาลย์ ชมภูจา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา ลำปาง
3. อาจารย์จรรยา โทะนาบุตร มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา ลำปาง
4. อาจารย์ภานุรักษ์ นันตระกูล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา ลำปาง
5. อาจารย์จุฬารณย์ ดวงตา คำ วิทยาลัยชุมชนแพร่ ผลการวิพากษ์หลักสูตร ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็น	คะแนนความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. เนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. กิจกรรมการอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5. การวัดผลประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
โดยรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรอาหารจากดอกงิ้วเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชุมชน มีความสอดคล้องในทุกประเด็น มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 1.00 หลักสูตรมี ความเหมาะสมในการนำไปฝึกอบรมต่อไป

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร จากวัตถุดิบในท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็น	คะแนนความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	0	+1	0.80	เหมาะสม
3. เนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. กิจกรรมการอบรม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
5. การวัดผลประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
โดยรวม	+1	+1	+1	+1	+1	0.92	เหมาะสม

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร จากวัตถุดิบในท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบ ในท้องถิ่นมีความสอดคล้องในทุกประเด็น มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 0.92 หลักสูตรมีความ เหมาะสมในการนำไปฝึกอบรมต่อไป

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรการส่งเสริมการตลาด ผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็น	คะแนนความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. สาระสำคัญ	+1	+1	+1	0	+1	0.80	เหมาะสม
2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. เนื้อหาสาระ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. กิจกรรมการอบรม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
5. การวัดผลประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	0	+1	+1	0.80	เหมาะสม
โดยรวม	+1	+1	+1	+1	+1	0.88	เหมาะสม

จากตารางที่ 5 ผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความ สอดคล้องในทุกประเด็น มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 0.88 หลักสูตรมีความเหมาะสมในการนำไป ฝึกอบรมต่อไป

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร

ชื่อหลักสูตร	IOC	สรุปผล
หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ	1.00	เหมาะสม
หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น	0.92	เหมาะสม
หลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน	0.88	เหมาะสม

จากตารางที่ 6 พบว่า หลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร มีค่าความสอดคล้อง(IOC)เหมาะสม สอดคล้องในทุกประเด็นทั้ง 5 ด้าน โดยหลักสูตรที่มีค่าความสอดคล้อง(IOC)มากที่สุด คือ หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมา คือ หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีความคิดเห็น มีค่าเท่ากับ 0.92 และอันดับสุดท้าย คือ หลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน มีความคิดเห็นมีค่าเท่ากับ 0.88 ซึ่งหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ บริบทชุมชน ตำบลแม่ยม สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการฝึกอบรมต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้า การสร้างเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรด้านอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ครั้งนี้ พบว่า จากการศึกษาความต้องการที่จะอบรมคนในชุมชน นำมาสู่การร่างหลักสูตรโดย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านอาหารและโภชนาการ พร้อมกับตัวแทน กลุ่มแม่บ้านตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ , อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงาน จำนวน 15 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จะได้โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมด้านอาหาร โดยมี องค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ 1. ปัญหาและความสำคัญ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหาสาระ 4. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 5. กิจกรรมการฝึกอบรม และได้โครงร่างหลักสูตร 1. หลักสูตรสำหรับอาหารท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2. หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น 3. หลักสูตรการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง(IOC)ของโครงร่างหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร อยู่ในระดับเหมาะสม ซึ่งมี ความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการฝึกอบรมต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาได้หลักสูตร ฝึกอบรมทักษะวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ปารีชาติ บัวเจริญ และคณะ, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยในด้านโภชนาการ เพราะในแต่ละ ช่วงวัยมีความต้องการโภชนาการอาหารที่แตกต่างกัน
2. สามารถต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อที่จะทำหลักสูตรการอบรมไปใช้ เพื่อพัฒนาชุมชน พัฒนาบุคลากร

ด้านอาหาร

3. ควรมีการส่งเสริมให้มีก่อตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ปาริชาติ บัวเจริญ, นพรัตน์ เตชะพันธ์รัตน์กุล และ รัตนาภาล คำสอน. (2559). การพัฒนาหลักสูตร ผักอบรม
ทักษะวิชาชีพ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัย
รังสิต ประจำปี 2559 (RSU National Research Conference 2016)*.

พรรณี สอนเพลงและคณะ. (2559). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร. *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว*. ปีที่ 4(2).

วิชัย ดิสสระ. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:สุวีริยาสาส์น.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยม อำเภอเมือง จังหวัดแพร่. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570)*.

ปัญหาการสอนและทักษะการพูดของครูยุคใหม่

TEACHING PROBLEMS AND SPEAKING SKILLS OF MODERN TEACHERS

दनัย ทองบุญมา¹, เกศแก้ว คงคล้าย², นัชพล คงพันธ์³

Danai Tongboonma¹, Katekaw Kongklay², Natchaphon Kongpan³

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²,

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³

Buddhachinnaraj Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹,

Buddhachinnaraj Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,

Buddhachinnaraj Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³

E: mail: natchaphon951@gmail.com

(Received: August 30, 2023; Revised: September 30, 2023; Accepted: October 2, 2023)

บทคัดย่อ

การพูดมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของครู เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยการพูดทั้งสิ้น การพูดจึงเป็นการสื่อสารที่ช่วยสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องใช้ทักษะการสื่อสารหลายทักษะร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และนอกเหนือจากการสอนแล้ว ครูต้องทำงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษาด้วย จะเห็นได้ว่าการทำงานของครู จะต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ปัญหาการพูดของครูที่พบเห็นในปัจจุบันนี้ ครูออกเสียงไม่ถูกต้องทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายผิด หรือมีปัญหาในการออกเสียง เช่น พูดเร็วและรัว หรือพูดเสียงเบาใช้เสียงต่ำเกินไป ครูจึงต้องพูดจาให้ถูกต้องชัดเจน เพราะหากครูสื่อสารเรื่องใดไม่ชัดเจนแล้วก็อาจเกิดผลเสียแก่นักเรียนได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจถึง ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงประเด็นต่อไปนี้ 1. ครูกับทักษะการใช้ภาษาและความสำคัญของภาษาสำหรับครู 2. การใช้ภาษาในการสื่อสารของครู ดังนี้ 1) ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสำหรับครู 2) ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาเหมาะสมกับสถานภาพของตน 3) ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาที่สุภาพและหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม และ3. ปัญหาการใช้ภาษาไทยสำหรับครู สิ่งเหล่านี้เป็นประสบการณ์ตรงของครูที่ได้เรียนรู้ ทั้งจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจริง ต่อไป

คำสำคัญ: ปัญหาการสอน; ทักษะการพูด, ครู

Abstract

Speech is essential to a teacher's daily life. Because in carrying out various activities, all need to be spoken. Speaking is a communication that helps build understanding of teaching and learning. Teachers must use a combination of communication skills. To provide learners with knowledge, skills, and desirable characteristics as defined and in addition to teaching Teachers have to work in other areas of the school as well. It can be seen that the teacher's work must rely on communication skills which includes "listening, speaking, reading and writing" Teacher's speech problems that are encountered today the teacher's pronunciation was wrong causing the students to misunderstand the meaning. or have trouble pronouncing, such as speaking quickly and hurriedly or speaking in a low and low voice Teachers must speak clearly and accurately. Because if the teacher communicates something unclearly, it may have a negative effect on the students. The purpose of this article is written for young people, students, and the general public to study and understand the meaning, importance, and types of communication. It also addresses the following issues: 1. Teachers and language skills and the importance of language. for teachers 2. The use of language in teacher communication as follows: 1) Language is an important communication tool for teachers 2) Language helps teachers use language appropriate to their situation 3) Language helps teachers use language that is polite and avoids forbidden words and 3. Problems in using Thai language for teachers These are the teachers' direct experiences that have been learned. Both from theory and actual practice.

Keyword: Problems with teaching, Speaking skill, Teacher

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติและข้อบังคับให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครูสอน จะต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราว ความรู้สึก ความต้องการของแต่ละฝ่าย ผู้ส่งสารจะส่งสารโดยแสดงพฤติกรรมในรูปของการพูด การเขียน หรือด้วยท่าทาง ส่วนผู้รับสารจะรับสารด้วยการฟัง การดูหรือการอ่าน การสื่อสารหรือรับสารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เป็นสะพานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การศึกษาของเยาวชนไทยที่มีมากขึ้นนั้นมีความต้องการทางด้านการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นประเด็นสำคัญหลักต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของคนรุ่นใหม่ ปัจจุบันเยาวชนไทยหันมาศึกษาในระดับต่าง ๆ มากขึ้นโดยมองจากภาพรวมทั้งประเทศและทุกสถาบันการศึกษาแล้ว ที่ให้บริการด้านการการศึกษาแห่งประเทศไทยซึ่งภาครัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้านการศึกษาและได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศไว้ รัฐธรรมนูญว่าด้วยระบบการศึกษา

เพราะเยาวชนไทยรุ่นใหม่เป็นอนาคตของประเทศชาติเป็นสำคัญ ทั้งนี้จึงมีกฎหมายบังคับให้เยาวชนไทยได้มีการศึกษาที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชนไทยให้มีความเลือกในการศึกษาเรียนรู้มากยิ่งขึ้นและสามารถเลือกได้หลากหลายสาขาอาชีพ เพื่อเยาวชนไทยรุ่นใหม่จะเป็นสังคมที่จะพัฒนาประเทศไปในอนาคตที่ยังไม่มาถึง แต่ก็จะต้องมีการส่งเสริมในเรื่องการศึกษาเป็นจุดประเด็นสำคัญต่ออนาคตของชาติหรือประเทศ (พรทิพย์ ไชยโส และคณะ, 2553)

ในปัจจุบันมีการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ การสื่อสารสองทางโดยการใช้เสียงและภาษากายประกอบ การจัดการเรียนการสอน คือการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยและตั้งใจเรียน ปัญหาหนึ่งของครูที่ดูเป็นความยากลำบากมากกว่า คือการที่ครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง Active นั้น กิจกรรมจะต้องมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียน ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มีใจที่จดจ่อกับสิ่งที่ทำ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งที่ครูมีอาชีพต้องให้ความสำคัญและจะต้องสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วุฒินันท์ อบอุ่น, 2544) ดังนั้น ครูผู้จัดการเรียนรู้ต้องพยายามหารูปแบบวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจความหมายที่ตรงกัน การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมหากผู้ใช้ภาษามีความรู้เรื่องการใช้ภาษาไม่ดีพอ อาจทำให้การติดต่อสื่อสารเกิดความผิดพลาดสื่อสารได้ไม่ตรงความต้องการ หรือสื่อความได้แต่ไม่เหมาะสมทำให้ขาดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความผิดพลาดหรือความไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นดังกล่าวล้วนมีสาเหตุมาจากการใช้ภาษาที่บกพร่องหรือไม่คำนึงถึงการใช้ภาษาครูที่สอนในเรื่องการสอนทักษะการพูด ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับการสอนทักษะการพูดน้อยมากมักสนใจเรื่องการอ่านและการเขียนเป็นส่วนใหญ่ (จิรวัดน์ เพชรรัตน์ 2563)

กล่าวสรุปได้ว่า การพูดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครู ครูจึงต้องพูดให้เป็น โดยอาศัยศิลปะในการใช้ภาษา เลือกถ้อยคำโวหาร มีกลวิธีในการเรียบเรียงคำพูด และคิดไว้เสมอว่า พูดอย่างไรจึงจะให้ ถูกใจผู้ฟัง ครูแต่ละคนย่อมพูดได้แต่จะพูดได้ดี พูดได้เหมาะสมหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน เพราะแต่ละคนย่อมมีอุปนิสัยใจคอ มีพฤติกรรมการพูดแตกต่างกัน บทความนี้ผู้เขียนใช้แนวคิดทฤษฎีการใช้ภาษาในการสื่อสารวิชาชีพครูที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งจะช่วยให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมได้ความรู้ทักษะ และเป็นครูที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานศึกษา สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง เป็นต้น

ความหมายของการพูด

การพูดมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครู เนื่องจากครูเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องมีทักษะและศิลปะในการพูด ครูที่ดีจะต้องพูดให้เป็น และรู้จักเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โน้มน้าวใจ ในบทนี้ได้นำเสนอความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพูด โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ความหมายของการพูดความสำคัญของการพูด จุดมุ่งหมายของการพูด องค์ประกอบของการพูด หลักและทฤษฎีการพูดและการแบ่งประเภทของการพูด

เพื่อให้ผู้พูดได้ศึกษา เข้าใจในทฤษฎี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพูดต่อไป นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “การพูด” สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

จิวพร ตันตระกูล, (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การพูด คือ การใช้ความสามารถทางด้านภาษารวมถึงท่าทาง ความรู้สึกนึกคิดที่จะถ่ายทอดให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป การพูดที่มีประสิทธิภาพนั้นผู้พูดต้องเลือกใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมถึงอากัปกิริยาในการพูด ประกอบการพูดให้สอดคล้องได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกับโอกาสและวัฒนธรรมตลอดจนประเพณีนิยมของสังคม ขณะที่ วีระเกียรติ รุจิรกุล, (2556) ได้กล่าวว่า การพูด คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนความต้องการของผู้ออกมา โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาอาการประกอบกันเป็นสื่อ เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด นอกจากนี้ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และคณะ, (2556) ได้กล่าวว่า การพูด คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการของผู้พูด เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้ฟัง โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง และอากัปกิริยาท่าทางจนเป็นที่เข้าใจกันได้ การพูด มีความสำคัญต่อมนุษย์และมีบทบาทในการศึกษา ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มนุษย์ใช้ทักษะการพูดมากที่สุดในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ เนื่องจากการพูดทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายการพูดอย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่ผู้พูดและส่วนรวม ขณะที่ ฉัตรวรรณ ตันนระรัตน์ (2546) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพูดไว้ในหนังสือการพูดเบื้องต้น พอสรุปได้ว่า “การพูดได้” กับ “การพูดเป็น” นั้น ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ การพูดได้เป็นพัฒนาการของมนุษย์ส่วนการพูดเป็นนั้น จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้และฝึกฝน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คนเราส่วนใหญ่จะพูดได้ แต่ยังไม่พูดเป็น การที่เราจะเป็นคนที่ “พูดได้และพูดเป็น” นั้น จึงต้องเรียนการพูด

กล่าวสรุปได้ว่า การพูด คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ ความต้องการของผู้พูด โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง เป็นสื่อในการสื่อสาร โดยแสดงกิริยาอาการประกอบเพื่อให้ผู้ฟังหรือผู้รับสารได้เข้าใจและรับรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย และการแลกเปลี่ยนบทบาทกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง เป็นต้น

ความสำคัญของการพูดสำหรับครู

การเป็นครูที่ดี คือต้องพูดดีและพูดเก่ง กล่าวคือ พูดดี คือ การพูดจาได้ดี มีคารมคมคายอันลึกซึ้งกินใจคนฟัง มีคำพูดเฉียบคม หรือสั่งสอนด้วยคำพูดที่สามารถกระตุ้นเตือนให้นักเรียนเชื่อฟังคำสอนนั้นได้ พูดเก่ง คือ การพูดจาฉะฉาน พูดคล่องแคล่วว่องไว พูดมีไหวพริบปฏิภาณ พูดอย่างมีชั้นเชิงในทุกสถานการณ์ ทำให้คนฟังเชื่อถือและประทับใจ ครูจึงต้องมีวาทศิลป์ที่ดีโดยพื้นฐาน การพูดจึงมีความสำคัญต่ออาชีพครู ผู้เขียนสามารถสรุปได้ ดังนี้ (พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และนันทพล คงพันธ์, 2565)

1. การพูดช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้การพูดเป็นหัวใจสำคัญในการสอน ครูจึงต้องพูดให้เป็น พูดเก่ง รู้จักปรับปรุงการใช้เสียงในการสอน ใช้ภาษาและคำพูดให้ถูกต้อง มีวิธีการการถ่ายทอดที่น่าสนใจ

สรุป การพูด คือ การใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการถ่ายทอดความคิด เป็นต้น

2. การพูดเป็นเครื่องมือในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ครูต้องใช้คำพูดด้วยความไพเราะจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเป็นที่ยอมรับชมชอบแก่คนรอบข้างนอกจากนี้ การพูดยังเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงความ

เฉลียวฉลาด บุคลิกภาพตลอดจนอุปนิสัยใจคอของผู้พูด

สรุป แสดงออกซึ่งความสนใจอย่างจริงจัง และมีความจดจ่อต่อการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เป็นต้น

3. การพูดมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การพูดมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของครู เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยการพูดทั้งสิ้น ในแต่ละวันครูต้องใช้การพูดตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน เช่น เมื่อมาถึงโรงเรียนก็ต้องมีการทักทาย สนทนากับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ระหว่างวันอาจมีการประชุมสัมมนา โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้คำพูด จนกระทั่งกลับถึงบ้านก็อาจมีการสนทนากับคนในครอบครัว

สรุป ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์และพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ เริ่มหาหนทางแนวทางในการพูดใหม่ ๆ ที่ดีมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่าคำพูดสื่อถึงนิสัยและพื้นฐานของผู้พูดได้เป็นอย่างดี ดังเช่น แสงธรรม บัวแสงธรรม (2557) ได้ยกทฤษฎีของอาจารย์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ว่าถ้อยคำ คือ ความคิด ดังนั้น เราจะพูดสิ่งใดต้องระมัดระวัง เพราะเป็นการเผยความคิดของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้เพราะฉะนั้นก่อนจะพูดอะไรออกไปผู้พูดจะต้องถ่วงถ่วงความคิดก่อนว่าเรื่องใดอยากให้ผู้ฟังรับรู้และเรื่องใดไม่ควรให้ผู้ฟังหรือผู้อื่นรับรู้

ประเภทของการพูด

การแบ่งประเภทการพูด สามารถแบ่งเป็นประเภทของการพูดที่ครูควรศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การถามและการตอบ เป็นลักษณะการพูดเพื่อค้นหาและชี้แจงสิ่งที่ต้องการรู้ในการสอนของครู มีความเกี่ยวข้องกับการถามตอบอยู่ตลอดเวลา เช่นครูซักถามนักเรียนให้ตอบคำถามในบทเรียน นักเรียนถามข้อสงสัยในการเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังใช้การถามตอบเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ในเวลารวดเร็ว ดังนั้นครูจึงควรมีศิลปะในการถามตอบ กล่าวคือครูต้องรู้จักถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นชัดเจน ครูยังอาจใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อีก เช่น การถามตอบในการสัมภาษณ์ การถามตอบในการประชุม เป็นต้น ความสำคัญของการถาม ในแง่ของการเรียนการสอน การถามมีความสำคัญ ดังนี้ (1) กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เกิดความสนใจอยากเรียนรู้ (2) ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างทั่วถึง (3) ทำให้ครูทราบความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิมของนักเรียน เนื่องจากคำตอบของนักเรียนจะเป็นสื่อไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนบทเรียนใหม่ให้นักเรียนได้ (4) เสริมสร้างความสามารถทางความคิดให้แก่ นักเรียน ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดหาคำตอบ หาเหตุผล หรือแก้ปัญหา และหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (5) ช่วยให้ทราบความคิดเห็นของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนพยายามค้นคว้า

2. การพูดเล่าเรื่อง การเล่าเรื่องเป็นการนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือเรื่องที่ได้อ่านหรือได้ฟังมาเล่า ในชั้นเรียน ครูอาจใช้การเล่าเรื่องมาช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเล่าประสบการณ์ การเล่าข่าวและเหตุการณ์ การเล่าประวัติที่มา หรือการเล่าเรื่องบันเทิงคดีก่อนเริ่มบทเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน การเล่าแต่ละอย่างดังที่กล่าวมานี้ใช้วิธีการบอกเล่าแตกต่างกัน ข้อควรคำนึงในการพูดเล่าเรื่อง (1) ครูไม่ควรเล่าเรื่องของตนเองมากเกินไป (2) เรื่องที่นำมาเล่าหากเป็นเรื่องดีงาม (3) การ

เล่าเรื่องที่มีขนาดยาว (4) ภาษาที่ใช้ในการเล่าเรื่องควรเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ (5) ผู้เล่าไม่ควรกั้นหน้ากั้นตาอ่านบทหรือเนื้อหาที่จะเล่า (รัชณี ศรีไพรวรรณ, 2545)

กล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของการพูดที่ได้กล่าวมา สามารถแบ่งได้ตามหลักหลายลักษณะซึ่งในแต่ละลักษณะก็ขึ้นอยู่กับเหตุผลและความจำเป็นของการพูดเป็นสำคัญ หลักเกณฑ์ของการพูดในแต่ละประเภท จะช่วยให้ผู้พูดสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้พูดได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีโอกาสได้เตรียมความพร้อมก่อนถึงเวลาพูดอีกด้วย

ครูกับทักษะการใช้ภาษาและความสำคัญของภาษาสำหรับครู

การใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องถ่ายทอดให้แก่นักเรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง แม่นยำและชัดเจน การใช้ภาษาไทยจึงมีความสำคัญสำหรับครู ผู้เขียนสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ (พระอธิการภูมิสิทธิ์ ปิยสีโล และนัชพล คงพันธ์, 2565)

1. การช่วยให้ครูสามารถเลือกใช้คำประโยคที่ใช้ในการส่งสารและการรับสารได้อย่างดีและถูกต้อง มีหลักเกณฑ์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งช่วยเสริมบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป

2. การช่วยให้ครูสามารถเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ อันแสดงถึงมนุษยสัมพันธ์และความสุภาพของครูอีกด้วย เช่น การใช้คำทักทาย คำขอบคุณ คำขอโทษ การใช้คำสรรพนาม และคำลงท้ายในการสื่อสาร

3. การช่วยให้ครูสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเข้าใจหลักและกฎเกณฑ์ของภาษาเป็นอย่างดี จนได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้มีการศึกษาและมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา

4. การใช้ภาษาไทยของครูได้อย่างสละสลวย ถูกต้องตามบุคคล และกาลเทศะย่อมส่งเสริมบุคลิกภาพของครูให้น่าเชื่อถือ น่ายกย่อง และแสดงถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมทางภาษา (โชษิตา มณีใส , 2555)

กล่าวสรุปได้ว่า การใช้ภาษาได้ดีทำให้สามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะ ชีวิตจิตใจ และวัฒนธรรม เป็นต้น

การใช้ภาษาในการสื่อสารของครู

ครูผู้สอนต้องคำนึงเสมอว่า ภาษาที่ใช้สื่อสารกับนักเรียนอาจสะท้อนมุมมองทางความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติบางอย่างที่อาจไม่ตรงกับนักเรียนก็เป็นได้ ภาษาจึงมีความสำคัญต่อครู ดังต่อไปนี้ ชันธชัย อธิเกียรติ (2555) ได้อธิบายไว้ว่า

1. ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสำหรับครู คุณสมบัติข้อหนึ่งของการเป็นครูที่ดี คือ การใช้ภาษาดีและใช้ภาษาเก่ง การใช้ภาษาดี คือ การใช้ภาษาที่สื่อความหมายลึกซึ้ง จับใจผู้ฟัง มีสำนวนคมคาย หรือสั่งสอนด้วยภาษาที่สามารถกระตุ้นเตือนให้นักเรียนเชื่อฟังคำสอนนั้นได้ สรุปได้ดังนี้ 1) การช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การพูดเป็นหัวใจสำคัญในการสอน ครูจึงต้องพูดให้เป็น พูดเก่งและมีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักปรับปรุงการใช้เสียงในการสอน ใช้ภาษาและคำพูดให้ถูกต้อง มีวิธีการถ่ายทอดที่น่าสนใจ

2) เครื่องมือในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ครูต้องใช้คำพูดเพื่อติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ เช่น ลูกศิษย์ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง หากครูใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ พูดด้วยความไพเราะจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 3) ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การพูดมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของครู เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยการพูดทั้งสิ้น

2. ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาเหมาะสมกับสถานภาพของตน ครูมักถูกสังคมคาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาแก่เยาวชน หากครูใช้ภาษาสื่อสารกับนักเรียนไม่เหมาะสมกับสถานภาพ ดังจะเห็นจากข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ที่เผยแพร่เหตุทะเลาะวิวาทระหว่างครูกับนักเรียน หรือครูกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากการที่ครูใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานภาพของตน นอกเหนือจากการสอนแล้วครูต้องทำงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษาด้วย จะเห็นได้ว่า การทำงานของครูจะต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน ครูจึงต้องมีบุคลิกที่เหมาะสมทั้งบุคลิกภายในและภายนอก

3. ภาษาช่วยให้ครูใช้ภาษาที่สุภาพและหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม ความไม่สุภาพทางภาษาเป็นพฤติกรรมทางภาษาในเชิงลบ ที่ผู้พูดใช้เพื่อทำลายหน้าหรือสิทธิของผู้ฟัง ทั้งนี้ พฤติกรรมดังกล่าวจะก่อให้เกิดความไม่สุภาพได้นั้น ก็ต่อเมื่อผู้พูดตั้งใจที่จะไม่สุภาพ อีกทั้งผู้ฟังก็เข้าใจเจตนาของผู้พูดที่ต้องการจะทำลายหน้าหรือสิทธิของตน ดังนั้นในการแสดงความไม่สุภาพทางภาษานั้น ผู้พูดจึงต้องสรรถวลวิธีที่เชื่อว่า จะทำลายหน้าและสิทธิและอยู่ในการรับรู้ของผู้ฟัง ครูจึงต้องเลือกใช้ภาษาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะและผู้ฟัง คำว่า สุภาพ มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) อธิบายไว้ว่า เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม ส่วนคำต้องห้าม หมายถึง คำที่ห้ามพูดในสังคม เพราะเป็นคำที่หมายถึง สิ่งต้องห้าม อาทิ สิ่งที่คนกลัว สิ่งดูร้าย สิ่งที่น่าละอาย ” Culpeper (2005) ได้กล่าวว่า “ความไม่สุภาพทางภาษานั้นเป็นกลวิธีการสื่อสาร ที่สร้างขึ้นเพื่อโจมตีหรือทำลายหน้า (Face) หรือสิทธิ (Rights) ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่แสดงต่อสังคมของอีกฝ่าย อันนำซึ่งข้อพิพาทและความแตกแยกระหว่างกัน” แม้ว่าความสุภาพและความไม่สุภาพจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันก็ตามแต่ Culpeper (2012) เห็นว่าลักษณะบางประการก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่ ความเข้าใจที่ว่าความมีอยู่ของความสุภาพ คือ ความไม่มีอยู่ของความไม่สุภาพนั้น คงไม่จริงเสมอไป เช่นการกล่าวถ้อยคำว่า “ขอบคุณ” ด้วยน้ำเสียงสุภาพเกินความจริงมากไป ก็อาจกลายเป็นความไม่สุภาพได้ เพราะผู้ฟังประเมินค่าแล้วว่าผู้พูดไม่จริงใจ หรือแสร้งสุภาพ (Mock- Politeness) เป็นต้น กล่าวสรุปได้ว่า ภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการในการเรียนการสอนในโรงเรียน ในโอกาสที่เป็นทางการ และในการสื่อสารมวลชน ภาษาจะมีลักษณะแตกต่างกันตามธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น

ปัญหาการใช้ภาษาไทยสำหรับครู

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยจะเกิดจากผู้สอนและผู้เรียนเป็นหลักเสมอ นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาการใช้ภาษาไทยที่เกี่ยวกับการพูด ดังที่นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญกล่าวให้ข้อคิด และให้ข้อเสนอแนะไว้พอสรุปได้ดังนี้ พรทิพย์ พุกผาสุก, (2556) กล่าวถึงปัญหาการใช้ภาษาไทย สรุปได้ว่า อาจเกิดจากปัญหาด้านต่าง ๆ อาทิ การออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ผิด การเลือกคำมาใช้ผิด จะทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร และการใช้สำนวนจะต้องใช้ให้ถูกต้อง

ตามความหมาย และใช้ตามสำนวนที่มีมาแต่เดิม โดยไม่เปลี่ยนแปลงถ้อยคำ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์, (2556) กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนที่เกิดจากตัวผู้เรียน คือ ผู้เรียนจะมุ่งที่ผลการเรียนการสอนมากกว่ากระบวนการเรียนการสอน มุ่งที่การสอบมากกว่ากิจกรรมในการเรียนการสอน ผู้เรียนจำนวนมากไม่สนใจเรื่องที่จะทำให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ แต่สนใจในเรื่องที่จะเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับการสอบเป็นหลักใหญ่เป็นต้น

ปัญหาการพูดของครูที่พบเห็นในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การออกเสียงไม่ถูกต้องและพูดไม่ชัดเจน ครูออกเสียงไม่ถูกต้อง ได้แก่ การออกเสียงคำ ตัวอักษร ร ล คำควบกล้ำต่าง ๆ ผิดเพี้ยนไปทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายผิด หรือมีปัญหาในการออกเสียง เช่น พูดเร็วและรัว หรือพูดเสียงเบาและใช้เสียงต่ำเกินไป ทำให้ไม่ได้ยินผู้เรียนอาจเบื่อหน่ายหรือง่วงนอน การพูดอะไรไม่ชัดเจนนั้นมักจะเกิดปัญหาในการสื่อสาร ครูจึงต้องพูดจาให้ถูกต้องชัดเจน เพราะหากครูสื่อสารเรื่องใดไม่ชัดเจนแล้วก็อาจเกิดผลเสียแก่ตัวนักเรียนได้
2. การพูดขาดชีวิตชีวา ครูใช้เสียงพูดระดับเดียวกันตลอด ไม่มีการปรับเสียงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สถานการณ์ การพูดที่ขาดชีวิตชีวาและปราศจากอารมณ์ ทำให้นักเรียนไม่สนใจอยากฟัง
3. การใช้คำไม่ตรงความหมาย ทำให้การสื่อสารผิดพลาด เพราะภาษาไทยนั้นมีคำที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่มาก หากครูใช้คำไม่ตรงความหมายหรือผิดหน้าที่ก็จะทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้
4. การเรียบเรียงประโยคและแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง ครูอาจมีปัญหาในการเรียบเรียงประโยค เช่น วางคำขยายผิดตำแหน่ง วกวน กำกวม หรือบางครั้งใช้คำฟุ่มเฟือย และปัญหาการแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้องทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด
5. ไม่มีความรู้จริงในเรื่องที่จะพูด เช่น อาจเป็นเรื่องที่ยากเกิน เรื่องไกลตัวที่ผู้พูดไม่ถนัดและผู้พูดไม่ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทำให้การพูดลุ่มเหลวได้
6. ขาดทักษะและความมั่นใจในการพูด โดยเฉพาะนักศึกษาฝึกสอน หรือผู้ที่เป็นครูใหม่ ๆ อาจมีอาการประหม่าเมื่อต้องยืนสอนหน้าชั้นเรียน เช่น ตัวสั่น ปากสั่น หัวใจเต้นแรงหน้าซีด หลงลืม เขินอาย เป็นต้น (ประยูร ทรงศิลป์, 2553)

บทสรุป

ครู ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน การใช้ภาษาครูจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องพูดสื่อสาร ถ่ายทอดให้นักเรียนเข้าใจ การใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กันนั้นภาษาไม่ได้มีหน้าที่เพื่อสร้างสัมพันธภาพ ความกลมเกลียว ความปรองดองระหว่างกันเพียงอย่างเดียว การพูดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูที่ต้องพูดให้ ครูแต่ละคนย่อมพูดได้แต่จะพูดได้ดี พูดได้เหมาะสมหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เพราะแต่ละคนย่อมมีอุปนิสัยใจคอ มีพฤติกรรมการพูดแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การพูดเป็นการสื่อสารที่มีทั้งผู้ส่งสาร ผู้รับสาร หากผู้ส่งสารสื่อเรื่องราวให้กับผู้รับสารไม่เข้าใจ ถือเป็นความล้มเหลวในการสื่อสาร ดังนั้น การทำให้ผู้ฟังโดยเฉพาะนักเรียนเกิดความเข้าใจและได้รับความรู้ จึงเป็นสิ่งที่ครูทุกคนควรตระหนักและพัฒนาการสื่อสารให้ทันยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2563). ปัญหาการสอนทักษะการพูดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 17(2).
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และคณะ. (2556). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์. (2546). *การพูดเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โชษิตา มณีใส. (2555). *การใช้ภาษาไทยเพื่อประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธวัชพร ตันตระกูล. (2555). “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยใช้บทฝึกการสนทนาภาษาอังกฤษ”. (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาและวัฒนธรรมนานาชาติ. มหาวิทยาลัยศรีพระทุม.
- ประยูร ทรงศิลป์. (2553). *หลักและการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พรทิพย์ ไชยโส และคณะ. (2553). “การพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ”. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ พุกผาสุก. (2556). “ปัญหาการใช้ภาษาไทย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารหน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระอธิการภูมิลิขิต ปิยสีโล, และนัชพล คงพันธ์. (2565). การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 7(1), 188-199.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. (2556). “ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 9-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชนี ศรีไพรวรรณ. (2545). *ครูกับการใช้ภาษา*. *เอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษาไทย 1 หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วุฒินันท์ อบอุ่น. (2544). “ความต้องการแก้ปัญหาการสอนที่เน้นเรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แสงธรรม บัวแสงธรรม. (2557). *พูดได้ พูดเก่ง พูดเป็น พูดดี*. นนทบุรี: ริงค์ ปิยอนด์บุ๊คส์.
- Culpeper, J. (2005). Impoliteness and entertainment in the television quiz show: The weakest link. *Journal of Politeness Research*. 1.

Culpeper, J. (2012). Politeness and impoliteness. In Andersen, G. and Aijmer, K. Editor. *Pragmatics of Society*. Berlin: Mouton de Gruyter

การบริหารจัดการกับการบูรณาการตามหลักโลกธรรมของนักการเมือง
MANAGEMENT AND INTEGRATION ACCORDING TO THE SECULAR
PRINCIPLES OF POLITICIANS

วินัย หริมเทศ

Winai Rimtes

โรงเรียนวังกรดพิทยา

Wangkrotpittaya School

E: mail: chumgai3436@wkps.org

(Received: June 28, 2023; Revised: July 6, 2023; Accepted: July 10, 2023)

บทคัดย่อ

การเมืองไทยในปัจจุบันมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่ผ่านมาปัญหานี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ซึ่งมีความเห็นทั้งต่อต้านและสนับสนุน จึงทำให้การเมืองไทยวุ่นวายไม่มีที่จะยุติลงได้ทำให้ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากและทำให้เสื่อมลงเรื่อย ๆ จนไม่สามารถแก้ไขปัญหาดูได้อย่างทันทั่วทั้ง ทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมและคำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาทางโลก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงได้สอนให้มนุษย์ต้องยอมรับสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองให้ได้ เป็นต้น การบริหารจัดการชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาผู้ผ่านการบ่มเพาะและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของกฎธรรมชาติได้ยอมไม่หวั่นไหวไปตามการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการบริหารจัดการชีวิตเพื่อความสุขตามแนวทางโลกวิถีเป็นบรรทัดฐานของสรรพชีวิตทั้งหลายเป็นการพัฒนาและบริหารชีวิตให้เป็นไปตามความต้องการของกิเลส จะมีการบริหารไปอย่างไม่มีวันสิ้นสุด บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอมุมมองนักการเมืองกับการบูรณาการการบริหารจัดการชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงในหมู่มนุษย์ ไม่ยั่งยืนมีความแปรปรวนเป็นธรรมดา นับว่าเป็นหลักธรรมที่นักการเมืองต้องยึดมั่นโดยยึดเป็นหลักพื้นฐานในการประกอบกิจต่าง ๆ ในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ต่อไป

คำสำคัญ: นักการเมือง, การบริหารจัดการชีวิต, โลกธรรม

Abstract

Thai politics nowadays has events that have occurred continuously in the past. This problem is caused by conflicts between political groups. which has both opposing and supportive opinions Therefore causing chaos in Thai politics that will never end, causing these problems to have a huge impact and deteriorate steadily to the point that they cannot be

solved in a timely manner In Buddhism, there are principles and explanations about worldly problems. Buddhist principles therefore teach human beings to accept the various events that occur to themselves, etc. Management of life according to Buddhist principles, those who have cultivated and adapted to the changes of natural laws will not be shaken by the changes. Therefore, managing life for happiness according to the worldly way is the norm of all living beings, developing and managing life according to the desires of desires. There will be an endless administration. This article has the purpose of this article is to present a view of politicians and the integration of life management according to Buddhist principles. All of these things are impermanent among men. Unsustainable, there is normal variability. It is considered a virtue that politicians must adhere to by adhering to the fundamental principles in conducting various activities in society, economy and politics.

Keyword: politician, life management science, Worldly Vicissitude

บทนำ

เมื่อพูดถึงการเมืองหลายคนจะรู้สึกเบื่อหน่ายไม่ยากสนใจ ไม่อยากข้องเกี่ยวจะเห็นการเมืองเต็มไปด้วยการทุจริตโกงกิน การกอบโกยผลประโยชน์ การแย่งชิงตำแหน่ง การซื้อเสียง การเล่นพรรคเล่นพวก การใช้อำนาจโดยไม่ชอบ แต่ถ้าหากพิจารณาให้ดีแล้ว เราจะเห็นว่า สิ่งที่เราเบื่อหน่ายนั้น คือ พฤติกรรมของนักการเมืองบางคนต่างหาก ตราบเท่าที่มนุษย์ยังต้องอยู่รวมกันเป็นสังคมเมื่อต้องมีการเมือง หนีการเมืองไม่พ้น และการเมืองก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แทนที่เราจะเบื่อการเมือง ไม่สนใจการเมือง เรากลับต้องคิดว่าจะทำอย่างไรการเมืองถึงจะดีขึ้นจะอย่างไรกับระบบการจตุรผลประโยชน์ในสังคมจึงจะดีขึ้น และเป็นธรรมขึ้น พระ จุณน้อยสุวรรณ และสุชัย สิริวิภูถ (2564) ได้กล่าวว่า การนำพาชีวิตไปสู่ความสุขที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายที่สูงสุดของสรรพชีวิต ทุกกิจกรรมของชีวิตเป็นไปเพื่อการแสวงหา จัดการ และบริหารชีวิตเพื่อให้เข้าถึงวิถีทางแห่งความสุข ความปรารถนาแห่งความสุขที่แท้จริง ทำให้เราทุ่มเทและแสวงหาแนวทางต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ อันเป็นสรรพวิทยาการอย่างมากมาย ทั้งทางวัตถุและจิตใจเพื่อให้ถึงจุดหมาย คือความสุขที่แท้จริงตามวิถีทางและความเป็นไปของโลก

การเมือง มีความหมายตามแนวทางของศาสนาว่า การเมือง คือ การจัดอย่างถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ มนุษย์จะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก สิ่งที่เรียกว่าการเมือง คือ ระบบศีลธรรม คำว่า การเมือง ในทางรัฐศาสตร์ คำนวล คำมณี, (2547) ได้กล่าวว่า การเมือง คือ การใช้อำนาจเพื่อสาธารณประโยชน์ กล่าวได้ว่าการเมือง จึงเกี่ยวกับอำนาจและการปกครอง นอกจากนี้ ไพบูลย์ สุขเจตณี, (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองเป็นการดูแลจัดการให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม เป็นระเบียบ โดยแยกให้ความหมาย คือ การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครอง การบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจที่ได้มาสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนรวมไปถึงความหมายที่ว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อที่จะกำหนดแนวทาง ข้อบังคับ นโยบายให้คนในสังคมปฏิบัติตามและอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ดังที่ พระอธิการ

ภูมิสิทธิ์ ปิยสีโล และนัชพล คงพันธ์, (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนา สิ่งที่เราเรียกว่า การเมือง มีความหมายตามแนวทางของศาสนาว่า การเมือง คือ การจัดอย่างถูกต้องตามกฎหมายของธรรมชาติ คนจะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ปัจจุบันการที่จะหาทางให้คนเรานับถือศาสนาต้องใช้วิธีการเผยแพร่ แต่พระพุทธศาสนาใช้วิธีการเผยแพร่ คือ การประกาศแต่สิ่งที่ดีที่ชอบให้ทราบ โดยไม่คำนึงว่าจะมีใครหันมานับถือให้เป็นเรื่องเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นสัจจะแห่งชีวิตให้ทราบ สุตแล้วแต่อุปนิสัยของแต่ละคนว่าจะทำตามหรือไม่

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชีวิตมนุษย์บนโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ชีวิตเราจะต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนอยู่เสมอ บางครั้งสมหวัง บางครั้งผิดหวัง ซึ่งเป็นธรรมดาของโลก การเมืองปัจจุบันมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเกิดความขัดแย้งทั้งต่อต้านและสนับสนุน กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนากับการเมืองอยู่คู่กันมาช้านาน ทั้งในด้านการปกครองตนเอง การปกครองหมู่คณะและการปกครองประเทศหรือสังคมโดยส่วนรวม เป็นต้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอมุมมองนักการเมืองกับการบูรณาการบริหารจัดการชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงในหมู่มนุษย์ ไม่ยั่งยืนมีความแปรปรวนเป็นธรรมดา นับว่าเป็นหลักธรรมที่นักการเมืองต้องยึดมั่นโดยยึดเป็นหลักพื้นฐานในการประกอบกิจการต่าง ๆ ในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ต่อไป

ความหมายของการบริหารจัดการชีวิต

การบริหารจัดการชีวิตในศาสตร์การบริหารนั้น หากจะกล่าวถึงศาสตร์การบริหารโดยตรงนั้นไม่มีศาสตร์การบริหารจัดการชีวิตโดยตรง การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร ของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน และแนวคิดของนักวิชาการได้กรอบแนวคิดการบริหารดังนี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “บริหาร หมายถึง การออกกำลัง เช่น บริหารร่างกาย ปกครอง เช่น บริหารส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดการ เช่น บริหารธุรกิจ” พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (2549) ได้กล่าวถึง การบริหาร ว่าเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จมี 5 ประการตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

1. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางองค์กร

2. O คือ Organizing หมายถึง คือการจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

3. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

4. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

5. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายใน

องค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการชีวิต เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความพยายามของคนที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ รวมทั้งประสบการณ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคนเดียวสามารถทำได้สำเร็จได้

หลักการบริหารตน

หลักการบริหารตน หรือ หลักการครองตนนั้นมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้เสนอแนวคิดหลักการได้อย่างน่าสนใจ สามารถสรุปจากการศึกษาได้ ดังนี้ พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา/วันจันทร์, 2559) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารตน หรือ การครองตนที่จะให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมั่นคงต้องให้สอดคล้องกับฐานะตัวเอง คำว่า “ฐานะ” หมายถึง 1. ความรู้ความสามารถรวมทั้งความถนัด 2. ทรัพย์สินเงินทอง 3. ตำแหน่งหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ และ 4. สภาพแวดล้อมทางสังคมประเทศชาติที่ตนอาศัยอยู่ ถ้าไม่สอดคล้องกับฐานะดังกล่าวนี้ ชีวิตย่อมไม่ราบรื่น โดยหลักการวิธีการบริหารตนที่ถูกต้อง คือ 1) ใจกว้างเหมือนท้องฟ้าอากาศ 2) หนักแน่นมั่นคงเหมือนขุนเขา และ 3) เยือกเย็นเหมือนน้ำในมหาสมุทร ความสำเร็จของการบริหารตนขึ้นอยู่กับ การควบคุมตนเอง การบริหารตนเองถ้ายึดถือตามหลักการบริหารโดยทั่วไปแล้ว ก็หมายถึง การทำให้งานต่าง ๆ ที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ให้เสร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นต้น โดยที่ (อนุสรณ์ ยกให้, 2549) ได้อธิบายถึงการบริหารตนไว้ว่า การเป็นต้นแบบที่ดี องค์ประกอบที่เป็นกิจกรรมการบริหาร คือ การเรียนรู้จากการทำงานเพื่อสร้างทักษะการบริหาร การเรียนรู้จากความผิดพลาดเพื่อสร้างความรับผิดชอบ การเรียนรู้จากคนอื่นเพื่อสร้างบุคลิกภาพ และการเรียนรู้จากการฝึกอบรมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์

มนุษย์สามารถบริหารตนเองไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนาได้ ตามลำดับความสำคัญของการสำเร็จ (วรภาส ประสมสุข, 2543) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารตน หมายถึง ดูแลตนเองให้ดี บำรุงรักษาร่างกายให้มีพลานามัยแข็งแรงพร้อมรับภาระในความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ 1) พอใจชีวิต ไม่ว่าจะมียาไรได้ ตำแหน่งงานระดับใด ครอบครัวอย่างไรก็ยิ่งทำให้คุณมีความสุขอย่างมั่นคงมีกำลังในการต่อสู้งานและชีวิต 2) ลิขิตชีวิตตนเองได้มีอิสระในการใช้ชีวิต ไม่ติดยึดสิ่งใดจนขาดความเป็นตัวของตัวเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มนุษย์ควรเรียนรู้เพื่อให้เกิดการ รู้จักและเข้าใจตนเองเสียก่อน ควรเข้าใจถึงสภาพทางร่างกายและจิตใจของเราเอง เข้าใจอารมณ์และความรู้สึก นึกคิดของตนเอง นอกจากนี้ การปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารด้านการครองตน การครองคน และการครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องรู้จักบูรณาการพุทธศาสตร์กับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อเป็นพลังเชิงสร้างสรรค์ในยุคใหม่ จึงควรมีการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารด้านการบริหารตน เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

การบริหารจัดการชีวิตเพื่อให้อยู่ในโลกได้อย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งที่จะทำให้ชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างมีความสุขนั้น ชีวิตย่อมอยู่ในธรรมที่เรียกว่าโลกธรรม ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปเกี่ยวกับโลกธรรม 8 ประการ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

โลกธรรม หมายถึง โลกธรรม 8 ประการ ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกก็หมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการ คือ “คู่ที่หนึ่ง มีลาภ, เสื่อมลาภ, คู่ที่สอง มียศ, เสื่อมยศ, คู่ที่สาม มีนินทา, มีสรรเสริญ คู่ที่สี่ มีสุขและมีทุกข์ หรือ โลกธรรม คือ สิ่งที่มีความแน่นอนสำหรับสัตว์โลก” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โลกธรรม หมายถึง ธรรมประจำโลก ธรรมเหล่านี้ในหมู่มนุษย์ ล้วนไม่เที่ยง ไม่มั่นคง มีความแปรผันเป็นธรรมดา ท่านผู้มีปัญญาดี มีสติ รู้ธรรมเหล่านี้แล้วย่อมพิจารณาเห็นว่า มีความแปรผันเป็นธรรมดา ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกก็หมุนไปตามโลกธรรม โลกธรรม 8 ประการ ได้แก่ 1. ลาภ 2. เสื่อมลาภ 3. ยศ 4. เสื่อมยศ 5. นินทา 6. สรรเสริญ 7. สุข 8. ทุกข์ ธรรมเหล่านี้ในหมู่มนุษย์ ล้วนไม่เที่ยงไม่มั่นคง มีความแปรผันเป็นธรรมดา ท่านผู้มีปัญญาดี มีสติ รู้ธรรมเหล่านี้แล้วย่อมพิจารณาเห็นว่า มีความแปรผันเป็นธรรมดา อภิธรรมมณ (อารมณ์ที่น่าปรารถนา) จึงย่ำยีจิตของท่านไม่ได้ ท่านย่อมไม่ยินร้ายต่ออภิธรรมมณ (อารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนา) ความยินดีหรือความยินร้ายท่านขจัดปิดเป่า จนไม่มีอยู่ ท่านรู้ทางที่ปราศจากธุลี ไม่มีความเศร้าโศก เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งภพ ย่อมรู้แจ้งชัด โดยถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โลกธรรม หมายถึง ธรรมที่มีประจำโลกเป็นสิ่งที่ เป็นธรรมดาของโลกธรรมที่ครอบงำสัตว์โลก มี 8 อย่าง ได้แก่ คู่ที่หนึ่ง มีลาภ – เสื่อมลาภ คู่ที่สอง มียศ – เสื่อมยศ คู่ที่สาม มีสรรเสริญ – มีนินทา และคู่ที่สี่มี สุข – มีทุกข์ เป็นต้น

โลกธรรม 8 หมายถึง ธรรมดาของโลก เรื่องของโลก ธรรมชาติของโลกที่ครอบงำสัตว์โลกและสัตว์โลกต้องเป็นไปตามธรรมดานี้ 8 ประการ อันประกอบด้วย

1. โลกธรรมฝ่ายอภิธรรมมณ คือ ความพอใจของมนุษย์ เป็นที่รักเป็นที่ปรารถนา ประกอบด้วยต้องการอยากได้ อยากมี อยากพบเห็น ได้แก่ กามคุณ 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ดีชวนให้รักให้ชอบใจ และโลกธรรมในส่วนที่ดี 4 คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ดังนี้

1) คำว่าลาภ แปลได้ว่า การได้ หมายถึง การได้สิ่งที่ตนปรารถนา

2) คำว่ายศ หมายถึง ชื่อเสียง ความเป็นใหญ่ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ อสิริยศ ความมียศ มีตำแหน่งสูงเกียรติยศ ความเป็นผู้มีชื่อเสียงในด้านดี มีคนรู้จักบริวารยศ ความเป็นผู้มีมิตร สหาย หรือ บริวารมาก

3) คำว่าสรรเสริญ หมายถึง การกล่าวถึง ความดีของคนอื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง

4) คำว่าสุข หมายถึง ความสบายกาย สบายใจ เป็นต้น

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ ได้ลาภ ได้ยศ ได้รับสรรเสริญและได้สุข ไว้ดังนี้ 1) ได้ลาภ คือ ได้ผลประโยชน์ ได้ทรัพย์สินเงินทอง ได้บ้านเรือนหรือที่สวนไร่นา 2) ได้ยศ คือ ได้รับแต่งตั้งให้มีฐานะันดรสูงขึ้น ได้ตำแหน่งในภาษาไทย คำว่า เกียรติยศ มาคู่กับอสิริยศ 3) ได้รับสรรเสริญ คือ ได้ยิน ได้ฟัง คำสรรเสริญ คำชมเชย คำยกยอ 4) ได้สุข คือ ได้ความสบายกาย สบายใจ ได้ความเบิกบาน ร่าเริง ได้ความบันเทิงใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โลกธรรมฝ่ายอภิธรรมมณ คือ ความสุข ความสบายกาย สบายใจ มนุษย์ทุกคนต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น แต่ต้องการความสุขไม่เหมือนกัน สำหรับมนุษย์ที่ปล่อยวางโลกแล้ว ความสุขที่ต้องการ คือ การหมดกิเลส ส่วนมนุษย์ทั่วไปซึ่งยังไม่ปล่อยวางโลก ความสุขที่ต้องการที่แท้จริง คือ ความอยู่ดี

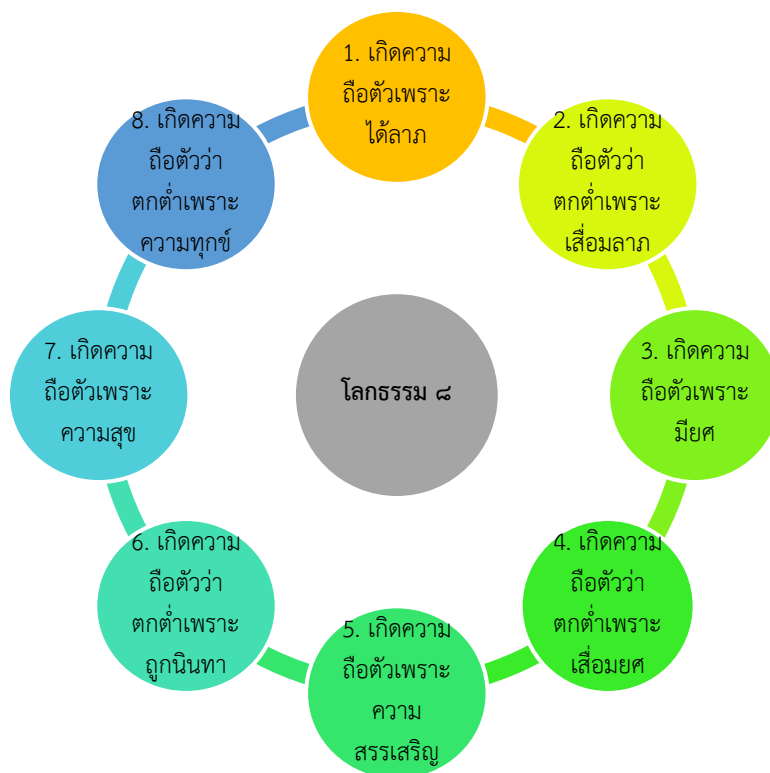
กินดี มีลาภ มียศ มีสรรเสริญ เป็นต้น

2. ส่วนโลกธรรมฝ่ายอนิฏฐารมณ คือ ความไม่พอใจของมนุษย์ไม่เป็นที่ปรารถนา ประกอบด้วย ได้แก่ กามคุณ 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ไม่ดี ไม่ชวนให้รักให้ชอบใจ และโลกธรรมในส่วนที่ไม่ดี 4 ประการ คือ เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ อนิฏฐารมณ เป็นสิ่งที่เกิดได้แก่ทุกคน แม้ไม่ต้องการ แต่มีความจริงว่าอนิฏฐารมณ เป็นสิ่งไม่เที่ยงทนอยู่ในสภาพนั้น ๆ ไม่ได้นาน มีความแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดา เกิดมีได้ก็กลับกลายเป็นอื่นไปได้เช่นเดียวกับสิ่งที่เป็น บุคคลใดถูกฝ่ายนี้ครอบงำก็ทำให้เกิดความทุกข์ได้แก่

- 1) เสื่อมลาภ คือ การไม่ได้สิ่งที่ปรารถนา หรือสิ่งที่เคยได้มาเสื่อมสลายไป
- 2) เสื่อมยศ คือ ไม่มียศ ถูกลดความเป็นใหญ่
- 3) นินทา คือ การกล่าวถึงส่วนที่ไม่ดีของคนอื่นลับหลัง หรือถูกตำหนิติเตียนว่าไม่ดี
- 4) ทุกข์ คือ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ได้รับความทุกข์ทรมานกาย ทรมานใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า โลกธรรม ฝ่ายอนิฏฐารมณ เป็นหลักธรรมคู่ตรงกันข้ามกันกับ โลกธรรมฝ่ายอิฏฐารมณ ซึ่งควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ความไม่เที่ยงแท้ เปลี่ยนสภาพไปได้ตลอดเวลา มาสร้างเสริมกำลังใจให้มีกำลังใจต่อสู้กับโลกธรรมที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจที่กำลังประสบอยู่ สรรพสิ่งนี้ไม่อาจจะอยู่ได้ตลอดไป โลกธรรมฝ่ายอนิฏฐารมณ ที่ตนกำลังเผชิญอยู่สักวันก็ต้องมีเปลี่ยนแปลงไปได้ เป็นต้น

ผู้เขียนสามารถสรุปโลกธรรม 8 ประการ เป็นแผนภาพได้ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 โลกธรรม 8 ประการ

ดังพระสูตรที่ผู้เขียนได้ยกมากล่าวแล้วนั้น ล้วนเป็นพุทธวิธีในการบริหารจัดการชีวิตในคัมภีร์พระพุทธานุศาสตร์ เพื่อความสงบแห่งใจ ไม่หวั่นไหวต่อชีวิต ไม่เพเลิดเพลินในลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และไม่ให้ศรัทธาเสื่อมเสียกับการเสื่อมลาภ เสื่อมยศ การนินทา และความทุกข์เมื่อต้องประสบกับปัญหานั้น ๆ การหมั่นพิจารณาธรรมเพื่อให้เห็นรู้ตามความเป็นจริงของชีวิตและโลกนั้น บางครั้งต้องอาศัยกัลยาณมิตรในการชี้แนะนำก่อน เพราะมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ส่วนมากเป็นแค่ผู้รู้ธรรม แต่ไม่เคยนำธรรมมาปฏิบัติให้รู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง (จันทร์ธิดา แสงทรัพย์ และคณะ, 2560)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการชีวิตที่ดีย่อมทำให้เราอยู่กับโลกธรรมได้อย่างเป็นปกติสุข แต่หากเราบริหารจัดการชีวิตไม่ดีย่อมทำให้เราย่ำแย่กลางโลกธรรมอย่างไม่ปกติสุข หรือมีความทุกข์นั้นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดในชีวิตได้ การบริหารจัดการชีวิตทุกอย่ำนั้นล้วนส่งผลต่อธรรมข้อหนึ่งที่เราเรียกว่าโลกธรรม เพราะถ้าเราสามารถบริหารจัดการชีวิตได้ดีแล้ว ก็จะทำให้เราได้รับโลกธรรมในฝ่ายที่ดี แต่หากเราบริหารจัดการชีวิตได้ไม่ดี ก็จะทำให้เราได้รับโลกธรรมในฝ่ายที่ไม่ดี ซึ่งโลกธรรมจะมีความสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์เรามาก เป็นต้น

การบูรณาการการบริหารจัดการชีวิตผ่านอริยธรรมและฝ่ายอนิยธรรม

คู่ที่ 1. ได้ลาภ – เสื่อมลาภ ลาภ คือ สิ่งที่ทุกคนอยากได้ เป็นสิ่งที่ชอบพอใจ และปรารถนา รวมไปถึงความเข้าใจของบุคคลคนทั่วไปว่า การได้โดยไม่คาดคิดมาก่อน หรือได้สิ่งของนั้นมาโดยไม่ต้องลงทุนออกแรง ถือว่าเป็นลาภอันประเสริฐ เป็นสิ่งที่คนอยากได้ใครมีและพยายามแสวงหามาเป็นของตน เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการได้ลาภ คือ ให้มีสติ เห็นว่าลาภ มีความเป็นธรรมดา ไม่ยินดีในลาภ และให้เห็นว่าลาภเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์อย่ายินดีลาภสักการะ ไม่ประมาทในลาภ ไม่ยึดถือว่าลาภเป็นของเรา ไม่ควรติดใจ ไม่อาศัย ไม่ทะเยอทะยาน ไม่ตระหนี่ในลาภ การไม่ตระหนี่ในลาภ การสละสิ่งของและความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการเสื่อมลาภ ให้มีสติ เมื่อเราเสียลาภไป ไม่อาจดำรงอยู่ได้ เราควรบริหารจัดการชีวิตให้มีสติ เห็นว่ามีความแปรผันเป็นธรรมดา ไม่ยินดี เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มนุษย์อยู่ในโลกก็ต้องถูกโลกธรรมกระทบกระทั่ง เราต้องยอมรับความจริงว่าเราอยู่ในโลก ย่อมไม่พ้นสิ่งเหล่านี้ เป็นต้น

คู่ที่ 2. ได้ยศ – เสื่อมยศ ยศ เป็นยศแห่งความเป็นใหญ่หรือสิ่งที่ได้มาด้วยคุณงามความดี ทุกคนที่ประกอบความดีมีสิทธิ์ที่จะได้ยศ ส่วนคนที่ไม่มีความดี มีแต่ความเลวร้ายเรียกว่าคนอัปยศ หรือเรียกว่า เสื่อมยศ เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการได้ยศ ให้มีสติ เห็นว่าการได้ยศมีความแปรผันเป็นธรรมดา ไม่ยินดีในการได้ยศ และให้เห็นว่าการได้ยศเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ยึดถือว่ายศเป็นของเรา ไม่ติดใจ ไม่ยินดี ไม่ทะเยอทะยาน ไม่ตระหนี่ในยศ เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการเสื่อมยศ ให้มีสติ เมื่อมีลาภ ก็เสื่อมลาภ มียศก็เสื่อมยศ มีสรรเสริญก็มีนินทา มีสุขแล้วก็มีทุกข์เป็นสัจธรรมของมนุษย์ที่ใครจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างมัวแต่นิยมชมชอบกับอำนาจที่ได้

เมื่อหลงระเหิงเราจะทุกข์ทรมาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การได้อำนาจเป็นใหญ่เป็นโต การได้ตำแหน่งศักดิ์นาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่คนอยากได้ใคร่มีและพยายามแสวงหามาเป็นของตน เราควรไม่ติดใจ ไม่ยินดี ไม่ทะเยอทะยาน ไม่ตระหนี่ในยศ เป็นต้น

คู่ที่ 3 สรรเสริญ – นินทา การสรรเสริญ และนินทา เมื่อเขาเห็นกิริยาอาการต่าง ๆ ที่น่าชอบ เขาก็ยกยอสรรเสริญชมเชย แต่เมื่อเขาเห็นกิริยาอาการที่น่ารังเกียจเขาก็ติเตียน เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการได้คำสรรเสริญ การได้คำสรรเสริญ ไม่ยินดีในการได้คำสรรเสริญ การได้คำสรรเสริญเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ควรทำความรื่นเริงดีใจ หรือกระหยิ่มใจต่อคนพวกนั้น ไม่ยึดถือว่าคำสรรเสริญเป็นของเรา และไม่ควรไม่ติดใจ ไม่อาศัย ไม่ทะเยอทะยานต่อคำสรรเสริญ เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อการถูกนินทา ให้มีสติ เราถูกกล่าวร้ายนินทา ก็ไม่ควรเดือดร้อนอะไร ให้ปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงทำให้ดูเป็นแบบแผน คือ ทำความดี ไม่สนใจต่อคำนินทาว่าร้ายนั้น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มนุษย์มีทั้งสรรเสริญและนินทา ไม่มีความแน่นอน คำว่าสรรเสริญและนินทาเป็นของไม่มีขอบเขตจำกัด คนในโลกนี้โดยมากเมื่อได้รับสรรเสริญ ก็เข้าใจว่าเป็นของตนจริง ๆ แต่ความจริงสรรเสริญไม่มีตัวตน เป็นต้น

คู่ที่ 4 สุข – ทุกข์ ทุกข์เป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นในทุกข์ ความสุขย่อมเป็นที่ปรารถนาของโลกโดยทั่วไป เมื่อความทุกข์เกิดขึ้นจึงเดือดร้อน เมื่อความสุขหายไปจึงไม่เป็นที่ปรารถนา แต่แท้ที่จริงความทุกข์และความสุขที่เกิดขึ้นแล้วหายไปนั้นมันหากเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา เป็นต้น

การบริหารจัดการชีวิตต่อความสุข ความสุขมีความแปรผันเป็นธรรมดา ไม่ยินดีในการประสບสุข และให้เห็นว่าการประสບสุขเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เราไม่ติดใจในสุข ไม่อาศัยสุข ไม่ยินดีในสุขที่เราประสบรวมถึงการไม่ทะเยอทะยาน การไม่ตระหนี่ในสุข และการละสุข เป็นต้น (สิทธิพร อารมณสุขโช, 2561)

การบริหารจัดการชีวิตต่อการประสບทุกข์ ให้มีสติ เราเกิดมาที่หลังโลกเราจึงมาตื่นทุกข์ตื่นสุขว่าเป็นของตนของตัว ยึดมั่นสำคัญว่าเป็นจริงเมื่อทุกข์เกิดขึ้นสุขก็หายไป หาที่พึ่งอะไรก็ไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงเทศนาว่าโลกอันนี้มีแต่ทุกข์ไม่มีสุขเลย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ไม่มีใครในโลกนี้ที่ต้องการความทุกข์ ทุกคนต่างก็ปรารถนาความสุข สุข ทุกข์เป็นโลกธรรมที่ทุกคนจะต้องพบ เมื่อความทุกข์เข้ามาเราต้องใช้สติปัญญาพิจารณาตามเหตุปัจจัย เราทำได้อย่างไม่ดีพอจึงมีความทุกข์ เรายังไม่เก่งพอจึงมีความทุกข์ เรากำจัดต้นตอความทุกข์ได้ ความสุขก็จะเกิดขึ้น เป็นต้น

บทสรุป

มนุษย์แต่ละคนมีศักยภาพพอสำหรับที่จะชี้แนะตัวเอง มนุษย์ไม่อยู่นิ่งแต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ การที่จะเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเองทั้งในส่วนดีส่วนบกพร่อง รู้จักจุดอ่อนและความสามารถของตนเอง มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเอง การบริหารจัดการชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการชีวิตท่ามกลางโลกธรรม 8 ประการนี้ ต้องใช้สติปัญญาพิจารณาว่าโลกธรรมมีความแปรผันเป็นธรรมดา เป็นของไม่เที่ยง นำมาซึ่งความทุกข์ การบริหารจัดการชีวิตที่

หมุนไปตามโลกและโลกก็หมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายละ 4 ประการดังนี้ 1. ฝ่ายที่เป็นอิฏฐารมณ์ คือ เป็นสิ่งที่คนอยากได้ และพยายามแสวงหามาเป็นของตน มี 4 ประการ คือ 1) ลาก ได้แก่ การได้มาซึ่งสิ่งที่คนปรารถนา 2) ยศ ได้แก่ ตำแหน่งศักดิ์ศรี 3) สรรเสริญ ได้แก่ การได้รับการยกย่องสรรเสริญ และ 4) สุข ได้แก่ ความสบายกาย สบายใจ 2. ฝ่ายที่เป็นอนิฏฐารมณ์ คือ เป็นสิ่งที่ไม่ปรารถนา ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ตน มี 4 ประการ คือ 1) เสื่อมลาภ ได้แก่ การสูญเสียสิ่งที่ได้มา 2) เสื่อมยศ ได้แก่ การถูกถอดยศ 3) นินทา ได้แก่ การถูกตาดินดีเตียน และ 4) ทุกข์ ได้แก่ ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เมื่อเข้าใจในชีวิตดำรงตนอย่างมีสติและใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองก็สามารถอยู่ร่วมกับโลกธรรมได้อย่างไม่มีความหวั่นไหว ไต่ ๆ และสามารถก้าวข้ามความทุกข์ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตามความเป็นไปของโลกและชีวิต เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คำนวล คำมณี. (2547). *ปรัชญาการเมือง*. คณะมนุษยศาสตร์ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- จันทร์ธิดา แสงทรัพย์ และคณะ. (2560). แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่กับโลกธรรมไพเราะ พุทธศาสนาเถรวาท. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 585-600.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีในการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 12, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สัมมาปณฺโญ/วันจันทร์). (2559). *บูรณาการพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างพลังบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการภูมิลิขิต ปิยสีโล และนัชพล คงพันธ์. (2564). พระสงฆ์กับการเมืองไทยในบริบทสังคมปัจจุบัน. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*. 6(2), 33-44.
- พีระ จุณน้อยสุวรรณ และสุชัย สิริวิภู. (2564). การบริหารชีวิตเพื่อความสุขระหว่างโลกวิถิและธรรมวิถิ. *วารสารพุทธศิลป์*. 4(1), 1-14.
- ไพบูลย์ สุขเจตน์. (2562). การเมืองการปกครองตามแนวพุทธ. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 2(2), 163-176. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย 45 เล่ม*. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด.
- วราภาส ประสมสุข. (2543). *หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร

- สิทธิพร อารมณสุขโข. (2561). *การบูรณาการหลักพระพุทธศาสนากับศาสตร์บริหารจัดการชีวิตในสังคมไทย*.
ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ ยกให้. (2549). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์การภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
LEADERSHIP AND ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT UNDER THE ERA
OF TECHNOLOGICAL CHANGE

พระครูอรุณปิยกิจ¹, พระครูอุทัยสุตกิจ², พระสุรินทร์ สุรินโท³, ชลิต วงษ์สกุล⁴

PhraKhru ArunPiyaKit¹, Phrakhru UthaiSutakit², PhraSurin Surintho³, chalet wongskul⁴

วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹,

วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย²,

วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย³,

วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย⁴

Uthai Thani Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University¹,

Uthai Thani Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University²,

Uthai Thani Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University³,

Uthai Thani Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University⁴

E: mail: piyaeak@hotmail.com

(Received: September 5, 2023; Revised: September 30, 2023; Accepted: September 30, 2023)

บทคัดย่อ

ทุกองค์กรต้องการให้องค์กรเติบโตและมั่นคงพนักงานถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาองค์กร องค์กรเป็นเครื่องมือของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต้องใช้ความร่วมมือจากหลาย ฝ่าย ไม่ว่าจะในระดับเล็ก หรือใหญ่ การมีผู้นำที่ดีเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยนำงานและนำคนไปยังเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมกันได้ และพร้อมเผชิญอุปสรรค ช่วยกันแก้ไขปัญหาด้วยกันระหว่างทาง แต่การเป็นผู้นำที่ดี ไม่ใช่แค่การมี ตำแหน่งเป็นผู้นำแต่คือการมีภาวะผู้นำ เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อ กระบวนการกิจกรรมของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น สังคมความเป็นอยู่ การปกครอง เศรษฐกิจ แม้แต่ด้าน การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การทำงานจำเป็นต้องมี ทักษะในการสื่อสารการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะผู้นำแล้วนั้น ยังต้องมีความสามารถในการ สื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีความเข้าใจตรงกัน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงการพัฒนาองค์การและศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กร ภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี วิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและ ภายในองค์กร โดยสามารถสร้างจิตสำนึกให้องค์กรในฐานะที่เป็นผู้นำกับเพื่อนร่วมงานเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การพัฒนาองค์การ, เทคโนโลยี

ABSTRACTS

Every organization wants it to grow and be stable. Employees are the most important thing in organizational development. Organizations are instruments of social change. In working with others that requires cooperation from many parties. Whether on a small or large scale, having a good leader is important to help lead the work and lead people towards the goals set together. and ready to face obstacles Help solve problems together along the way. But being a good leader, it is not just about having a leadership position, but about having leadership. Technology is an important element that affects changes in the process of human activities in many areas such as social well-being, governance, economy, and even politics. Technological change is rapid. Therefore, work requires communication skills in using technology. Especially as a leader the more you must have the ability to communicate correctly and clearly. have the same understanding the purpose of this article is written for young people, students, and the general public to study and understand organizational development and to study the leadership of corporate executives under the technological change era. How to create effective change from both inside and outside the organization. By being able to create awareness for the organization as a leader with colleagues to continue creating new things.

Keywords: Leadership, Organizational Development, Technology

บทนำ

พัฒนาองค์กรให้ก้าวตามยุคสมัยได้นั้นองค์กรนั้นจะถึงการสิ้นสุดภาวะผู้นำและการพัฒนาองค์กรจึงเป็นสิ่งที่สอดคล้องกัน โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาว่าองค์กรนั้นจะต้องพัฒนาไปในทิศทางใด บริบทใด เพื่อให้องค์กรนั้นสามารถประสบผลสำเร็จ ประโยชน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาองค์กร คือ การปรับปรุงคุณภาพและปริมาณของผลิตภัณฑ์ลดอุบัติเหตุในที่ทำงานเสริมสร้างจิตวิญญาณของบุคลากรและการสร้างความมั่นคงในองค์กรลดการกำกับดูแลโดยตรงและโดยอ้อมลดความขัดแย้งลดค่าใช้จ่ายขององค์กรการเสริมสร้างความจงรักภักดีและความสามัคคีของบุคลากรที่มีต่อองค์กรสร้างโอกาสการเติบโตและความสำเร็จในงาน (Monavariyan&Farmani, 2012: 10) การพัฒนาองค์การ (Organizational Development หรือ OD) เป็นกระบวนการบริหารจัดการ องค์การที่ ถูกออกแบบมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์การ เพื่อเกิดการพัฒนาน้องค์การ และการปรับเปลี่ยนองค์การให้เป็นไปตามที่ต้องการ (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2550, น. 365-368) หรือเป็น การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นยุทธศาสตร์ของการศึกษาที่ซับซ้อนที่มุ่งใช้การเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมตลอดจนโครงสร้างขององค์การเพื่อช่วยให้้องค์การสามารถปรับตัวให้ สอดคล้องกับวิทยาการสมัยใหม่และสิ่งท้าทาย โดยอาศัย

ความร่วมมือจากที่ปรึกษาด้านการเปลี่ยนแปลง และมีการใช้ทฤษฎีและเทคโนโลยีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ รวมทั้งแนวคิดเชิงปฏิบัติงานเข้าช่วย

ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การมีเชี่ยวชาญ ปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ การจูงใจบริหารพนักงานให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นสู่เป้าหมายร่วมกันขององค์กร ประกอบกับความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นไปของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อม ส่งผลให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เป้าหมายของการบริหารจัดการนอกจากผลประโยชน์และการเจริญเติบโตของธุรกิจแล้ว องค์กรยังต้องคำนึงถึงความก้าวหน้าอย่างความมั่นคงและยั่งยืนด้วย ถ้าผู้บริหารจะเป็นผู้บริหารที่ดีได้ ต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำแล้ว ก็จะกลายเป็นผู้นำที่ดีของทีมและขององค์กร เพราะฉะนั้นความหมายของคำว่า ผู้นำโดยสรุปก็คือ ผู้ที่มีทักษะในการจูงใจขับเคลื่อนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรม ได้ด้วยความเต็มใจ (พัชสิริ ชมพุดำ, 2552: 25)

กล่าวสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำกับผู้บริหารนั้นมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กันในองค์กรเพราะผู้บริหารคือผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมที่สั่งการบังคับบัญชาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานโดยใช้พลังงานจากประสิทธิภาพของบริษัทเพื่อตรวจสอบ ผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำ คือมีแต่การสั่งการบังคับบัญชาแต่อาจส่งผลให้ผู้มีอำนาจได้ได้ ควบคุมอำนาจบริหารเกิดความไม่พอใจเพราะผู้บริหารไม่มีภาวะความเป็นผู้นำ เป็นต้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนเพื่อให้เยาวชน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและเข้าใจถึงการพัฒนางานองค์กรและศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร โดยสามารถสร้างจิตสำนึกให้องค์กรในฐานะที่เป็นผู้นำกับเพื่อนร่วมงานเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อไป

องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การที่บุคคลมีตำแหน่งใด ๆ ไม่ได้หมายความว่าผู้นั้นต้องมีภาวะผู้นำ ในทางตรงกันข้ามบุคคลอีกหลายคนอาจไม่มีตำแหน่ง แต่ได้รับการยอมรับว่ามีภาวะผู้นำ ตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง จึงมีอำนาจตามสายงาน สั่งงานภายใต้อำนาจหน้าที่ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ ดังนี้ นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2560: 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การควบคุมบุคคลที่มีการบังคับควบคุมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนการ หรือสั่งการ ควบคุมการประสานงานโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและเป้าหมายที่ต้องการ ดังที่ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2561: 32) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจบุคคลในองค์กรให้ทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การร่วมกัน อีกทั้ง ชนาพร พิทยาบุรณ์ (2561: 65) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ควบคุมตามคำสั่งให้สำเร็จลุล่วงตามเหตุผลหลัก คือเป็นการบังคับควบคุมและควบคุมการใช้ให้ทำหน้าที่ที่มีการพูดจูงใจให้เห็นอารมณ์ความรู้สึก และสังเกตการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีประสิทธิภาพ

จากการทบทวนเอกสาร ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, (2550: 25) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำในลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ความเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่มีอิทธิพลและจูงใจบุคคลอื่นให้บรรลุ

เป้าหมายขององค์กรกระบวนการความเป็นผู้นำเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมาย กลุ่ม การจูงใจสมาชิกองค์กรให้ทำงานบรรลุเป้าหมายเหล่านี้มีอิทธิพลต่อกลไกกลุ่มและวัฒนธรรมกลุ่ม ความเป็นผู้นำต้องอาศัยการจูงใจบุคคล จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้นำ เว้นแต่เขาจะจูงใจบุคคลอื่น และสามารถชักจูงบุคคลให้ทำงานได้ สำหรับ สิทธิโชค วรานุสันติกุล, (2546: 31) กล่าวว่า ภาวะผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน ผู้นำในองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงตามการโน้มน้าวในการสั่งงาน ตัวแบบภาวะผู้นำแบบเต็มรูป ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ 3 แบบ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และ ภาวะผู้นำแบบปล่อยเสรี หรือพฤติกรรมความไม่มีภาวะผู้นำ

Stogdill ได้กล่าวว่าผู้นำ คือ ผู้นำเป็นศูนย์กลางของกระบวนการกลุ่มเป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง มีบุคลิกภาพความสามารถเหนือบุคคลทั่วไป สามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ต้องการได้ ใช้อิทธิพลหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมองปัญหา และเผชิญกับสถานการณ์เก่า ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีการให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา (Stogdill, 2004: 7-15)

กล่าวโดยสรุป ความเป็นผู้นำที่ได้รับตำแหน่งใหม่ผู้ใต้บังคับบัญชายังไม่ค่อยศรัทธาและเชื่อถือ คงต้องต้องแสดงความสามารถให้ลูกน้องเห็น นอกจากนี้ยังต้องเป็นคนเข้ากับคนง่าย ไม่ค่อยถือตัว อ่อนน้อมถ่อมตน ดังนั้นในฐานะตำแหน่งนี้ ผู้นำต้องเร่งพัฒนาตนเอง 2 เรื่อง คือ 1) ความสามารถในการทำงาน 2) การมีมนุษยสัมพันธ์ ให้เกิดความศรัทธา หรือความน่าเชื่อถือในพฤติกรรมของตน เป็นต้น

ภาวะผู้นำกับการเปลี่ยนแปลง

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2550:7) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า หมายถึง การให้ความสำคัญของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองเห็นงานในแง่มุมใหม่โดยมีการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาหรือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตาม กระตุ้นชี้แนะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถของผู้ตาม และผู้ร่วมงานไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้นมีศักยภาพมากขึ้นนำไปสู่การบรรลุถึงผลงานที่ สูงขึ้น

แพรวภัทร (2551, น. 6) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นพลังผลักดัน ทำให้เกิดความตระหนักเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ตามจนเกิดกระบวนการทัศนใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์และภารกิจของทีมงานและองค์กรพัฒนาไปสู่ความสามารถที่สูงที่เกิดความสนใจเฉพาะตนไปสู่อุดมการณ์ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในตนเองและองค์กร

จิตรา ททรัพย์โหม (2556,:19) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมายถึง ผู้ที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงทั้งความเชื่อ ทัศนคติ การริเริ่มสิ่งต่าง ๆ รวมถึงความรวดเร็วในการปฏิบัติงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ กระตุ้นความคิด โดยการถ่ายทอด โน้มน้าวความคิด อีกทั้งประสบการณ์อย่างเป็นระบบ

และต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทำตามเกินกว่าที่กำหนด ยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

James, (2010: 20) ได้เสนอความเห็นว่าการแสดงความเป็นผู้นำยังเป็นปัญหาอยู่จนทุกวันนี้ เพราะบุคคลไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องกระบวนการของความเป็นผู้นำ เจมส์อธิบายความเข้าใจในธรรมชาติของความเป็นผู้นำว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำกับอำนาจที่มีส่วนสัมพันธ์กับผู้นำและผู้ตามอำนาจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้นำจัดการบริหารทรัพยากร โดยเข้าไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ตาม เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนหวังไว้ความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจ และนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตามความเป็นผู้นำถือว่าเป็นรูปแบบพิเศษของการใช้อำนาจ

รัตติกมล จงวิศาล 2544: 32) ได้ให้ความหมายว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม หรือสังคม

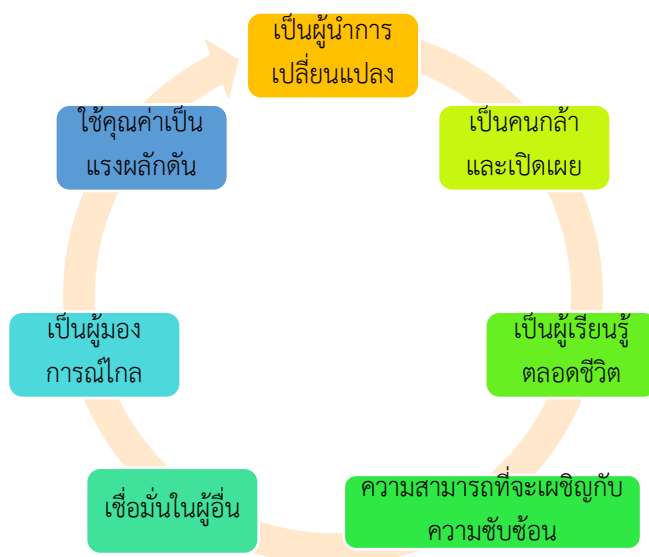
กล่าวสรุปได้ว่า ผู้นำทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีที่จะแก้ปัญหาด้วยกันโดยผู้นำจะสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตามว่าปัญหาทุกอย่างต้องมีวิธีแก้ไข แม้บางปัญหาจะมีอุปสรรคมากมาย ผู้นำจะพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคทุกอย่างได้จากความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้ตามจะได้รับการกระตุ้นให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมของตนเอง ความเชื่อและประเพณีการกระตุ้นทางปัญญา เป็นส่วนที่สำคัญของการพัฒนาความสามารถของผู้ตามในการที่จะตระหนักเข้าใจ และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เป็นต้น

คุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง

นิตยา นาคติลล 2557: 23) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลสำเร็จนั้น ผู้นำต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกล เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน
2. แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ กระตุ้นการเรียนรู้ของครูและผู้ร่วมงานกระตือรือร้น ส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน
4. มีพฤติกรรมที่ดีเป็นแบบอย่าง มีความมุ่งมั่น สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
5. ใช้อำนาจตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรอย่างสูงสุด

Bass & Avolio (1993) อธิบายว่า คุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยทั่ว ๆ ไป ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นดังนี้ (อ้างถึงใน อรรถวิท ชื่นจิตต์. 2557) ผู้เขียนสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 คุณลักษณะของผู้จัดการเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงความสามารถ คือ สามารถนำพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส เป็นต้น

การพัฒนาองค์การ

ธงชัย สันติวงษ์ (2537: 5) ได้กล่าวไว้ว่า องค์การ หมายถึง รูปแบบของการทำงาน ของมนุษย์ที่มีลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มที่มีการประสานงานกันตลอดเวลา ตลอดจนต้องมีการกำหนดทิศทาง มีการจัดระเบียบวิธีทำงานและติดตามวัดผลสำเร็จของงานที่ทำอยู่เสมอด้วย และชัยเสกฐ์ พรหมศรี (2551: 118) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาองค์การ คือ วิธีการอย่างเป็นระบบต่อการปรับปรุงขององค์การที่ประยุกต์ทฤษฎีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และการวิจัยมาใช้เพื่อเพิ่มความเป็นอยู่ที่ดีและความมีประสิทธิภาพของคนและองค์การ ส่วนด้านของณัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551: 265) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาองค์การ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบภายในองค์การ โดยที่มีการวางแผนล่วงหน้าในเรื่องต่างๆ เช่น กำหนดผู้รับผิดชอบขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง ศึกษาผลกระทบวิธีแก้ไขเพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานและมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

สายหยุด ใจสำราญ และสุภาพร พิศาลบุตร (2549 : 49) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาองค์การไว้ว่า กระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะขององค์การอย่างมีแผนไว้ล่วงหน้า จะเน้นกระทำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและกระบวนการของกลุ่มบนรากฐานแห่งความร่วมมือร่วมใจกัน ด้วยความช่วยเหลือของที่ปรึกษาและใช้เครื่องมือทางพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์เข้าช่วยในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การวิจัยการปฏิบัติการเป็นแม่แบบเพื่อให้ได้มาและธำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความมีความสุขสมบูรณ์ขององค์การ เป็นต้น

จิตติมา อัครธิติพงศ์ (2557) กล่าวว่า การพัฒนาองค์การ หมายถึง การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สลับซับซ้อนที่มุ่งใช้การเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ ทศนคติค่านิยม ตลอดจนโครงสร้างขององค์การ เพื่อว่าองค์การจะสามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี การตลาด รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภายในองค์การเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้นำจะต้องเป็นทั้ง ผู้สอน ผู้ฝึกสอน และพี่เลี้ยงแก่บุคลากร รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ การทำงานแบบมีส่วนร่วมหรือเป็นทีม ปลูกฝังวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และสร้างบรรยากาศแห่งความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้วยการสื่อสารกับบุคลากรแบบสองทาง มีการรับฟังความคิดเห็นบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นต้น

องค์การภายใต้ยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ ต่างให้ความสำคัญและนำเครื่องมือการบริหารในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้พัฒนาองค์การ เพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์การสมัยใหม่ (Modern Organization) หรือองค์การสมรรถนะสูง (High Performance Organization) หรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า HPO หรือที่นักวิชาการบางท่านเรียกว่า องค์การที่เป็นเลิศ (Excellence Organization)

(Jui To,2008: 76) อธิบายของค์การสมัยใหม่ (Modern Organization) ไว้ว่า หมายถึง องค์การที่มีการปฏิบัติทางการจัดการในหลายเรื่องหลายองค์ประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติองค์การให้ปรับตัวเท่าทันต่อสภาพแวดล้อมที่ยุ่งเหยิงไร้ระบบ ในอนาคตที่การบริหารจะมีความยุ่งยากมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นการบริหารท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน ใครก็ตามที่สามารถมองอนาคตที่ไม่แน่นอนได้แจ่มชัดมากกว่าย่อมทำให้มีโอกาสประสบผลสำเร็จได้มากกว่า โดยของค์การสมัยใหม่มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ คือ มีผู้บริหารและพนักงานที่มีคุณภาพ โดยที่ผู้บริหารจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้พนักงานมีความรอบรู้แห่งตน มีตัวแบบความคิด มีวิสัยทัศน์ร่วมและการเรียนรู้เป็นทีมงาน

2. มีทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย คือ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย จะเห็นว่าการดำเนินงานขององค์การก่อให้เกิดข้อมูล อันหมายถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจแสดงในรูปของข้อความ ตัวเลข ภาพและเสียง ข้อมูลองค์การที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารองค์การ

3. มีทรัพยากรด้านโครงสร้างและระบบงานที่ยืดหยุ่น กล่าวคือ มีการจัดโครงสร้างองค์การจากแนวตั้งสู่โครงสร้างแนวนอนมากขึ้น มีการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะ มีองค์การแบบเครือข่ายที่มีการบริหารองค์การแต่ละแห่งเป็นอิสระต่อกัน มุ่งสู่การบริหารองค์การแบบศูนย์กำไร มีการลดขนาดองค์การให้เล็ก โดยพยายามที่จะนำพนักงานที่เป็นฝ่ายที่ปรึกษาออกไปจากองค์การ มีการนำเอาเทคนิคการรี้อปรับระบบมาใช้มากขึ้น

กล่าวสรุปได้ว่า การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพสูง การใช้เทคโนโลยีการแก้ปัญหาการบริหารที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สามารถนำพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเป็นต้น

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

การจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงองค์กรซึ่งการที่จะเกิดความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในองค์กรตั้งนั้น Mindset ของทุกคนจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงถ้าหากไม่สามารถทำให้ทุกคนมองเห็นภาพการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันได้ก็ยากที่จะเกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงขององค์กรมักจะมีมาจากวิสัยทัศน์ของผู้นำในองค์กรซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นเจ้าของบริษัทแต่ในความเป็นจริงบุคคลที่จะต้องเป็นคนลงมือทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ทำงานอยู่ในองค์กรตั้งนั้นสิ่งสำคัญคือเราต้องหาคนที่มีความรู้และมีแนวคิดในด้านการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเข้ามามีบทบาทในการจัดการ ก่อนจะทำการเปลี่ยนแปลงสิ่งใดนั้นการระบุสิ่งที่จะทำให้ชัดเจนนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมากเนื่องจาก ถ้ากระบวนการดำเนินการไม่ชัดเจนจะส่งผลให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง นั้นต้องชัดเจนเพื่อให้ภาพของคนในบริษัทมองเห็นได้ตรงกันหากเป้าหมายไม่ชัดเจนจะส่งผลให้ไม่เกิดแรงบันดาลใจ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดไปยังทิศทางที่ถูกที่ควร เป็นต้น

สรุป

ภาวะผู้นำสามารถให้คำนิยามได้หลายแบบ แต่นิยามส่วนใหญ่จะใช้สมมติฐานร่วมกันในแง่ที่ว่า เป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดรวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์กร ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลหนึ่งที่มีความสามารถในการจูงใจผู้อื่น สร้างความเชื่อมั่น เป็นที่ยอมรับนับถือ และสนับสนุนของคนในองค์กร อีกทั้งยังมีอิทธิพลในการกระตุ้นให้บุคคล ร่วมมือและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรวางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน การเปลี่ยนแปลงผู้ที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงทั้งความเชื่อทัศนคติ การริเริ่มสิ่งต่าง ๆ รวมถึงความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ กระตุ้นความคิด โดยการถ่ายทอด โน้มน้าวความคิด อีกทั้งประสบการณ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทำตามเกินกว่าที่กำหนด ยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์อีกด้วย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.

จิตรรา ทรัพย์โฉม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ

- ประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ชนาพร พิทยาบุรณ์. (2560). การสื่อสารของผู้นำกับการเปลี่ยนแปลงสังคม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*. 12(2).
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2551). *คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ*. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2561). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์กร: แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญางาม.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *องค์กรและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. (2550). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนรัชการพิมพ์.
- นิตยา นาคติลก. (2557). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.*
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2560). *ภาวะผู้นำกับการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พัชสิริ ชมพู่คำ. (2552). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แมคกรอฮิล.
- แพรว ภัทรยอดแก้ว. *ทัศนคติ หรือ เจตคติ*. (Attitude).[ออนไลน์]. แหล่งที่มาจาก : <http://gotoknow.org/blog/theories/280647>. สืบค้นเมื่อ: 14 สิงหาคม 2566.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล (2544). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 20(5): 32-50.
- สายหยุด ใจสำราญ และสุภาพร พิศาลบุตร. (2549). *การพัฒนาองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). *จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). *การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความรู้ในองค์กรระยะที่ 3 ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bass & Avolio (1993). Transformative Leadership and Organizational Culture *Public Administration Quarterly*, 17, 112-121.
- Fidler FE. and Garcia JE. (1987). *A new approach to effective leadership: Intellectual resources and organizational performance*. John Wiley & Sons.
- James, M. B., (2010). *Leadership*. New York: Harper Perennial Modern Classics, 1st edition.

- Monavariyan, A.& Farmani, G. (2012). Human Resource Management and Organization Development in Knowledge-Based Era. *Global Journal of Management and Business Research*. 12(7). 9-16.
- Sanai Jui To. (2008). *Modern organization*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Stogdill, R. W. (1974). *Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research*. New York: The Free Press.

ทักษะการอ่านภาษาไทยกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่าน
ของนักเรียนในสังคม

THAI READING SKILLS AND FACTORS AFFECTING THE LEARNING OF
READING SKILLS OF STUDENTS IN SOCIETY

พัชรพงษ์ เต็มยวน¹, ยสินธร นุ่มนึ่ง², พระมหาณัฐวัฒน์ เหมืองอูน³

Patcharapong Termyuan¹, Yasinthorn Numnim², Phramaha Nattawat Muang-aun³

โรงเรียนบวรวิชาลัย¹, โรงเรียนอนุบาลแพร่², โรงเรียนบวรวิชาลัย³

Bowornwitichalai School¹, Anuban Phrae School², Bowornwitichalai School³

Email: nuttawat.mua@gmail.com

(Received: September 20, 2023; Revised: September 30, 2023; Accepted: October 2, 2023)

บทคัดย่อ

การอ่านภาษาไทยเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสังคมไทย โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้และทักษะการอ่าน: การอ่านเป็นทักษะที่ต้องการความรู้และทักษะพื้นฐาน เช่น การรู้เรื่องพยางค์ภาษาไทย การใช้สาระสำคัญของคำ การอ่านคำต่าง ๆ ในบทความ การสร้างความหมายและติดต่อเชิงภาษาศาสตร์ ซึ่งการมีความรู้และทักษะพื้นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและปรับปรุงทักษะการอ่านได้ดียิ่งขึ้น มีกระบวนการส่งเสริมการอ่านที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน โดยอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การแข่งขันอ่านหนังสือ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน รวมทั้งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมทักษะการอ่าน ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ การอ่านควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเองและเป็นกลางในการเรียนรู้

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, การอ่านภาษาไทย, การเรียนรู้, ทักษะการเรียนรู้

Abstract

Reading Thai is an important skill that affects the learning of students in Thai society. There are various factors that affect learning that learners need to have basic knowledge and reading skills: Reading is a skill that requires basic knowledge and skills, such as knowing Thai syllables. use of the essence of the word Reading words in articles, creating meaning and making linguistic contacts Having basic knowledge and skills will help students understand and improve their reading skills. There is a reading promotion process that can be considered

as an important factor in developing students' reading skills. It may use various methods such as storytelling, reading competition, Organizing activities related to reading to motivate and promote reading for students. Including the learning environment is the most important factor in promoting reading skills. The suitable environment for learning to read should create an environment that is friendly and neutral in learning.

Keywords: Reading Skills, Reading Thai, Learning, Learning Skills

บทนำ

ทักษะการอ่านเป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้อ่านกับความคิดที่ได้จากการอ่าน ร่วมกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะมีบทบาทในการอ่าน ถอดความคิดออกมาเป็นตัวอักษร ถ้าไม่มีผู้อ่านการเขียนก็ไม่มี ความหมาย ดังนั้น เข้าใจสรุปคำจำกัดความของการอ่านว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ในการถอดรหัส ความหมายของคำจากผู้เขียนให้เข้าถึงจิตใจของผู้อ่านซึ่งสอดคล้องกับเสาวลักษณ์ รัตนวิชัย กล่าวว่า การอ่าน คือการสร้าง ความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิดและยังเป็นกระบวนการของการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนในด้านของความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ผู้เขียนย่อมจะพยายามใช้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรสื่อความหมายหรือใช้ข้อมูลที่ต้องการสื่อสารแก่ผู้อ่าน และผู้อ่านเองก็ย่อมจะต้องสื่อความหมายจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษร ที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายแก่ตน การอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆ ช่วยให้คนเพิ่มพูนความรู้จากข้อเขียนของผู้อื่น เป็นรากฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ ดังนั้น หลักสูตรจึงเน้นการสร้างสรรคให้แก่นักเรียนมีความพร้อมในการอ่าน รักการอ่าน และ ยังช่วยพัฒนาความคิดของตนเอง และเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในทุกๆด้าน ด้านการอ่านเป็นเครื่องมือ สำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถของแต่ละคน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต มนุษย์ และสอดคล้องกับประเทิน มหาพันธ์ ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการในการแปล ความของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ การอ่านที่แท้จริงผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของเรื่อง ที่อ่านซึ่งจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานด้วย

ความหมายของการอ่าน

กระบวนการในการแบ่งความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกอย่างมีเหตุผลและ เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ตลอดจนการพิจารณาเลือกความหมายที่ดีที่สุดขึ้นไปใช้เป็นประโยชน์ด้วย จะ เห็นได้ว่าการอ่านไม่ใช่การรับเอาความคิดจากหนังสือที่อ่านเฉยๆ ผู้อ่านไม่ใช่ผู้รับแต่เป็นผู้กระทำ สรุปได้ว่าเป็น ผู้ใช้ความคิดไตร่ตรองเรื่องราวที่ตนเองอ่านเสียก่อน แล้วจึงรับเอาใจความของเรื่องที่ตนอ่านไปเก็บไว้หรือนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป (เรวดี อาษานาม, 2537: 77-78) ดังนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจ ความหมายของคำการอ่านในโรงเรียนประถมที่ปรากฏก็คือการที่ครูให้นักเรียนคนหนึ่งอ่านประโยคหรือ ข้อความนำแล้วให้คนอื่น ๆ อ่านตาม ผู้อ่านนำตั้งใจอ่านให้เสียงดังได้ยินทั่วทั้งชั้นเพื่อเพื่อนจะอ่านตามได้ถูก ผู้อ่านตามมีหน้าที่อ่านอย่างเดียว ตาอาจจะมองสิ่งต่าง รอบตัวหูฟัง เพื่อนคุย ฯลฯ อ่านแล้วจำไม่ได้และไม่รู้

ความหมายของข้อความที่อ่าน ถ้าวิเคราะห์ตามความหมายข้างต้นแล้ว ลักษณะแบบนี้ยังไม่เรียกว่าอ่านได้อย่างสมบูรณ์ การที่คนเราจะอ่านหนังสือได้เร็วหรือช้านั้น องค์ประกอบอย่างหนึ่งของการอ่านคือ การเคลื่อนไหวสายตาในการอ่านและความเข้าใจความหมายอย่างถ่องแท้ ในการอ่านจะต้องมีการฝึกอยู่เสมอและถูกต้องตามวิธีการด้วย

ในมุมมองของวิลเลียม สุนทรโรจน์ (2549: 95-96) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายส่วน ดังนี้

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวข่าวสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ หมายถึง การสอนอ่านจะต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละวัย จัดสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ หมายถึง การสอนอ่านจะต้องเข้าใจเสียงฐานที่เกิดเสียงของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เข้าใจหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อนำหลักการเหล่านั้นมาสอนอ่านและเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาทางการศึกษา หมายถึง การนำหลักจิตวิทยามาใช้ทางการศึกษา เช่น ความพร้อมของการอ่าน ความสนใจ แรงจูงใจ การเสริมแรง และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพิจารณาการจัดกิจกรรมการอ่าน

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาการศึกษา หมายถึง การรู้จักเลือกวิธีสอนอ่านที่เหมาะสมกับวัย และระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามขั้นพัฒนาการ เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน

- ส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาด้านการจำและการลืม หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถจำเรื่องและเก็บไว้ในสมอง ถ้ามีโอกาสเล่าให้ผู้อื่นฟังก็สามารถเล่าได้ถูกต้อง แต่การที่ผู้อ่านจะจำข้อความที่อ่านได้ก็จะต้องเข้าใจความหมายของคำ รู้หน้าที่ของคำ อีกทั้งสามารถแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ ออกจากกันได้ อีกประการหนึ่งการที่ผู้อ่านจะจำเรื่องได้มากหรือน้อยนั้นยังขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องนั้นอีกด้วย

ความเข้าใจความหมายของการอ่านมีความหมายต่างๆ กัน เมื่อเอ่ยถึงการอ่านต้องมีความเข้าใจมาเกี่ยวข้องคือ เข้าใจในถ้อยคำที่อ่าน เช่น ถ้ามีเด็กเห็นคำว่า กา แล้วเปล่งเสียงว่ากา ก็เข้าใจว่าเป็นการอ่าน เช่นนี้เป็น การเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เพราะเด็กอาจไม่เข้าใจ กา ที่เปล่งเสียงออกมานั้น หมายถึง นกชนิดหนึ่งที่มีสีดำ ร้อง กา กา กา หรืออาจหมายถึง กาที่ใช้ในการต้มน้ำ หรืออาจไม่เข้าใจทั้งสองความหมายก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงยังไม่เรียกว่าการอ่าน แต่เป็นเพียงการเปล่งเสียงเท่านั้น ดังนั้นสิ่งที่นักเรียนควรเข้าใจกับความหมายของการอ่าน ถ้าเป็นการอ่านที่ต้องเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถอ่านเรื่องและสรุปเรื่องให้ถูกต้อง

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2545: 11) และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุขมีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ และมีความอยากรู้อยากเห็น การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

การอ่านมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา และมีส่วนผลักดันให้สังคมเจริญก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้น การอ่านทำให้คนฉลาด รู้จักคิด และมีโลกทัศน์กว้าง ยิ่งในปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายที่จะช่วยให้การดำรงชีวิตของมนุษย์สะดวกสบาย มีความปลอดภัยและมีความสุข การอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะการอ่านได้ดีหรือไม่ดี อ่านช้าหรือเร็ว ย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ต่อการเป็นนักอ่านที่มีคุณภาพ โดย ศิริพร ลิ้มตระกูล ได้ให้ความสำคัญของการอ่านว่า เพื่อให้เป็นคนที่กำลังทันต่อเหตุการณ์ และโลกปัจจุบันว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตทุกชีวิตในยุคปัจจุบันยิ่งกว่ายุคที่ผ่านมา เพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกที่พัฒนาไปทั้งด้านวัตถุ วิทยาเทคโนโลยีและความนึกคิดของคนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้องสนใจการอ่าน และจำเป็นต้องอ่านเพื่อสามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า ต่าง ได้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับซูลี อินมัน การอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่สำคัญช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นการพัฒนาสติปัญญา การอ่านคือถนนแห่งความรู้ การศึกษาทุกอย่างต้องอาศัยการอ่าน ยิ่งอ่านมากก็ยิ่งรู้มาก และสอดคล้องกับ วรณิ โสมประยูร ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้โดยสรุป ดังนี้

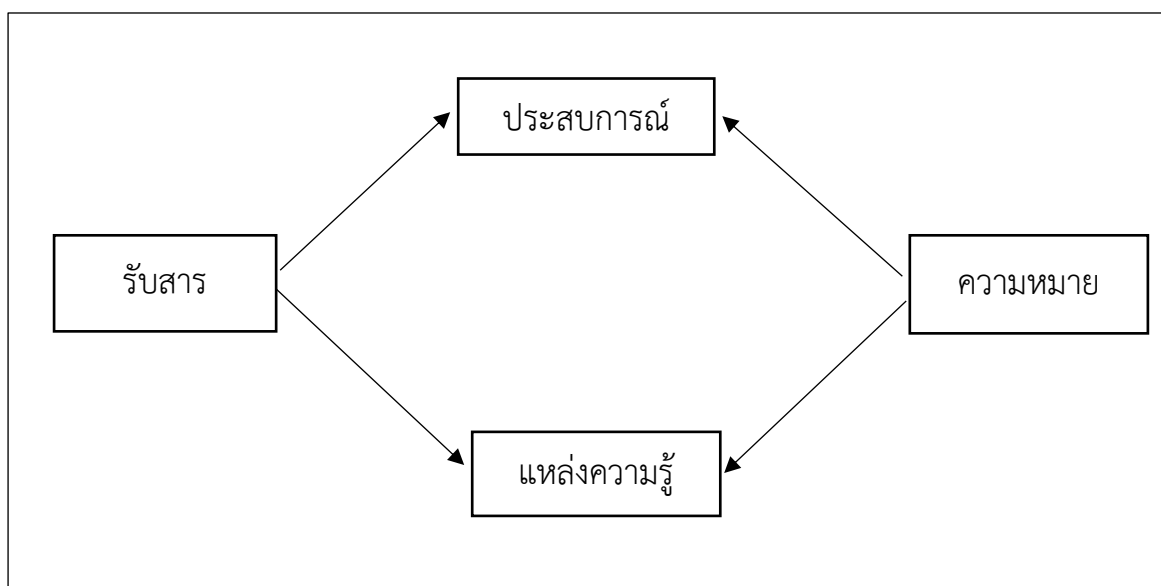
1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระวิชาการต่างๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ
2. ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปคนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำการเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัว และการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ในสังคม
3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไป ปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด
4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติชื่อเสียง ฯลฯ
5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้เกิดความมั่นใจในการปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่างๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพ และความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง
6. การอ่านหนังสือหรือหนังสือพิมพ์หลายชนิด นับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น

อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคล รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่างๆ ในอดีต เช่น ศิลปินกรีก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี วรรณกรรม ฯลฯ จะช่วยให้คนรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

จึงกล่าวได้ว่า การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ การอ่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น การอ่านเพื่อการศึกษาหรือเพื่อค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ก็ตาม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาบุคคลในสังคม พัฒนาเทคโนโลยีวิทยาการที่ทันสมัยและสามารถพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวทันต่อสังคมในยุคปัจจุบัน ดังนั้นควรส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก เพราะการอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

การอ่านถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่มีลักษณะขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสมอง ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพและข้อมูลของประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ซึ่งในการพัฒนาทักษะการอ่าน นักวิชาการได้นำเสนอทฤษฎีที่เหมาะสมสำหรับการอ่าน เช่น ทฤษฎีการอ่านของทราบาสโซ คือผู้อ่านรับรู้ข่าวสารได้โดยใช้สายตารับรู้ ต่อจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมกับสาระที่ได้รับรู้ความหมาย แล้วตัดสินใจหาคำตอบจากความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แผนภูมิลำดับขั้นของการอ่านตามทฤษฎีของ Trabasso

ก. การรับสาร โดยใช้สายตารับรู้ได้แก่การอ่าน

ข. การใช้ประสบการณ์เดิม ความจริงและภาพ ทำการเปรียบเทียบกับสาระที่ได้รับว่าแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่รู้จัก ผู้อ่านจะอ่านทบทวน 2-3 ครั้งจนกว่าจะตัดสินใจว่าอะไรคือคำตอบที่แท้จริง

ค. คำตอบที่ได้จากการเปรียบเทียบ กับประสบการณ์หรือโดยอาศัยความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยตัดสินใจนั้น ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของธอร์นไคด์ ได้กล่าวถึงกฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) ไว้ว่า ภาษาเป็นทักษะ หากได้มีการฝึกฝนและกระทำบ่อยๆ จะทำให้เกิดความคล่องแคล่วและชำนาญ และสอดคล้องกับทฤษฎีของจอห์น ดับบลิว ออเลอร์ กล่าวถึงการอ่านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรับสารเป็นกระบวนการใช้ภาษา ซึ่งผู้ฟังหรือผู้อ่านต่างก็คาดคะเนล่วงหน้าว่า ข้อความที่จะฟังหรืออ่านจะเป็นอย่างไร แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อความที่ฟังหรืออ่านจริง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่าน

ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมองที่พัฒนาขึ้นหลังจากการเรียนรู้วิชาต่างๆจนเกิดความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้วเป็น คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ของการเรียนที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือจากการสอน ซึ่งการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ได้ผลจากการทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างร่วมกัน สามารถชี้วัดได้ว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้เท่าไรแล้ว มีความสามารถในการเรียนรู้ในเรื่องใด อีกทั้งบริบทสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนเองก็มีส่วนเป็นอย่างมากในการสร้างนิสัยรักการอ่านของผู้เรียน รวมถึงมุมมองที่ผู้เรียนได้รับรู้เพื่อสร้างแรงตบสนองต่อภาวะกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งอัลพอร์ต (Allport) ได้กล่าวว่า ทักษะจิตที่มีต่อการเรียนรู้ คือ ความรู้สึก สภาพแวดล้อมทางจิตของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง แล้วแสดงสภาวะของร่างกายและจิตใจ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งต่างๆออกมา ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ เรียกว่า ทักษะจิตที่ดีหรือ ทักษะจิตทางบวก
2. ความพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ เรียกว่า ทักษะจิตที่ไม่ดี หรือ ทักษะจิตทางลบ

ทั้งนี้ การแสดงทัศนคติของตัวบุคคลจะขึ้นอยู่กับกรอบการเรียนรู้ ระเบียบวิธีของสังคมที่มีความแตกต่างกันไป นอกจากนี้การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียนก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งนิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่มีความชื่นชอบการอ่านที่แตกต่างกันไป ฉวีวรรณ คุณาภินันท์ สรุปว่า นิสัยรักการอ่านเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือ โดยเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำจากการฝึกฝน แนะนำ ชักชวน ตั้งแต่เยาว์วัยให้รักการอ่าน ทำให้เกิดการชอบการอ่านจนเป็นนิสัย ได้แก่ การใช้เวลาวางอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือในห้องสมุด การอ่านหนังสือทุกที่เมื่อมีเวลาและโอกาส และรู้จักประโยชน์จากการอ่านหนังสืออย่างเต็มที่ และ สุขุม เฉลยทรัพย์ ได้กล่าวถึงการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไว้ว่า การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน จะเริ่มจากการวางรากฐานในการอ่านหนังสือของเด็ก โดยการสร้างความสนใจในการอ่านที่เกิดจากการเริ่มต้นที่บ้าน เพราะบ้านเป็นสถานที่ที่เด็กจะเรียนรู้ได้ทุกวัน ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือผู้ปกครอง เด็กจะชอบอ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเล่นดู เด็กที่ผู้ปกครองวางรากฐานการอ่านหนังสือตั้งแต่

เยาว์วัย จะมีความชื่นชอบในการอ่านหนังสือเพราะการปลูกฝังจากผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองสามารถสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี และสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กไปพร้อมกับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของเด็กอีกด้วย

สรุป

ทักษะการอ่านภาษาไทยเป็นทักษะสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสังคมไทย ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะการอ่านของนักเรียนมีดังนี้ 1. ความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะพื้นฐาน: การอ่านเป็นทักษะที่ต้องการความรู้และทักษะพื้นฐาน เช่น การรู้เรื่องพยางค์ภาษาไทย การใช้สระสำคัญของคำ การอ่านคำต่าง ๆ ในบทความ การสร้างความหมายและติดต่อเชิงภาษาศาสตร์ ซึ่งการมีความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะพื้นฐานจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและปรับปรุงทักษะการอ่านได้ดียิ่งขึ้น 2. การส่งเสริมการอ่าน: การส่งเสริมการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน โดยอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การแข่งขันอ่านหนังสือ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน เพื่อสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน 3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้: สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมทักษะการอ่าน ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้การอ่าน

เอกสารอ้างอิง

- เรวดี อาษานาม. (2537). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). *นวัตกรรมตามแนวคิด Backward Design*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

วารสาร มจร โกลด์ปริทธรศน์ (Journal of MCU KOSAI Review) ได้กำหนดประเภทของการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ดังนี้

2.1 บทความวิจัย (Research article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักของการศึกษาวิจัยอันที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือนำผลที่ได้มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

2.2 บทความวิชาการ (Academic article) เป็นการนำเสนอเนื้อหาในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนะแนวคิดใหม่ทางวิชาการ โดยอาศัยพื้นฐานทางวิชาการเป็นลำดับต้น มีการศึกษารวบรวม เรียบเรียงอย่างเป็นลำดับ โดยบทความที่เขียนขึ้นเพื่อสร้างความรู้ที่มีประโยชน์ในทางวิชาการสำหรับคนทั่วไป

2.3 บทความปริทธรศน (Review article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จาก ตำราหนังสือและวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้นโดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบกันในลักษณะเฉพาะทาง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย และมีข้อวิพากษ์ที่ชี้ชัดแสดงให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่แต่ละเรื่องจะต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ให้หลีกเลี่ยง การเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทย ในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น เช่น ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่มีคำแปล หรือคำที่ใช่แล้ว ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เขียนปนภาษาไทยให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะสำหรับต้นฉบับภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. ขนาดของต้นฉบับ ใช้กระดาษขนาด A4 พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว และให้ตั้งกระดาษขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่เลขกำกับทางมุมขวาบนของกระดาษทุกหน้า โดยมีระยะห่างระหว่างบรรทัด เป็นแบบ double space เพื่อสะดวกในการอ่านและการแก้ไข

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ชื่อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา
- ชื่อผู้นิพนธ์ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ
- หัวข้อหลักใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- หัวข้อรองใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา
- บทคัดย่อและเนื้อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความ 8 - 10 หน้า รวมตาราง รูป ภาพ และเอกสารอ้างอิง

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ ต้องมีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางของหน้าแรก
2. ชื่อผู้นิพนธ์/ผู้เขียน ต้องมีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหน่วยงาน
3. การเขียนบทคัดย่อ มีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 - 350 คำ ตอบบทคัดย่อ
4. กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ให้กำหนดคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 3 - 5 คำ
5. เนื้อเรื่องของบทความ

5.1 บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระสำคัญ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัย โดยให้สรุปสั้น กระชับ และได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) นำเสนอรูปแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Research Finding) นำเสนอผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ความเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ให้นำเสนอเป็นความเรียงชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และนำเสนอประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7) กิตติกรรมประกาศ (ถามี) เป็นการนำเสนอเพื่อขอขอบคุณหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย ทั้งนี้ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณี ชื่อบทความมีชื่อไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์

8) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการนำเสนอเอกสารที่นำมาใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และต้องเป็นรายการเอกสารอ้างอิงที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

5.2 บทความวิชาการ/บทความปริทรรศน์ ให้เรียงลำดับสาระสำคัญ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ/ระบุงองค์ความรู้ใหม่

4) สรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบคนได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้นิพนธ์/ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิงต่อ 1 บทความ

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ป ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยไขว้กลับ เปิด-ปิด แลวระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของการอ้างอิง มีดังนี้

1.1 การอ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) การอ้างอิงพระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหนา มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “ตุมภิกขุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแกมนุชย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูย์ในภคะทั้งหลาย ตอกาลไม่นานนัก” (อง. จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงชื่อผู้แต่งแลวตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ (พระมหาสุทิตย อาภากร, 2560) ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหนาไว้ด้วย โดยให้พิมพ์ต่อท้ายพิมพ์ค้นด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากร, 2560, น. 201-205)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแลวตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560) ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหนาไว้ด้วยโดยให้พิมพ์ต่อท้ายพิมพ์ค้นด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560, น. 204-207)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างอิงชื่อผู้แต่งรายแรกแลวเพิ่มคำว่า “และคณะ” แลวตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ปัญญา สุนันตา และคณะ, 2560) ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหนาไว้ด้วย โดยให้พิมพ์ต่อท้ายพิมพ์ค้นด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (ปัญญา สุนันตา และคณะ, 2560, น. 21-22)

5) กรณีเนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

1.2 การอ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Sunanta, 2019) ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วยโดยให้พิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (Sunanta, 2019, p. 21) แต่ถ้ามมีการอ้างอิงมากกว่าสองหน้าขึ้นไป ให้อ้างอิงดังนี้ ตัวอย่างเช่น (Sunanta, 2019, pp. 21-22)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Sunanta & Sukjeen, 2019) ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยให้พิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (Sunanta & Sukjeen, 2019, p. 21) แต่ถ้ามมีการอ้างอิงมากกว่าสองหน้าขึ้นไป ให้อ้างอิงดังนี้ ตัวอย่างเช่น (Sunanta & Sukjeen, 2019, pp. 21-22)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างนามสกุลผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al.ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Sunanta et al., 2019) ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรงควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยให้พิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ด้วยเครื่องหมาย (,) เช่น (Sunanta et al., 2019, p. 21) แต่ถ้ามมีการอ้างอิงมากกว่าสองหน้าขึ้นไป ให้อ้างอิงดังนี้ ตัวอย่างเช่น (Sunanta et al., 2019, pp. 21-22)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.2 หนังสือ

รูปแบบ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้น). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จำนง อดิวัฒน์สิทธิ. (2544). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.3 บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ). ชื่อเรื่อง. (เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์.

ที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจจ สุจิณโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร วงศ์วีระ.

ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์.

2.4 บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. (2557). การกำหนดประเด็นปัญหาการตั้งชื่อเรื่องและการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยทางสังคมศาสตร์. มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน. 3(1), 14 - 15.

2.5 บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อสารานุกรม (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนม ครุฑเมือง. (2530). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของไขพื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

2.6 หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์) ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนธุรกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

2.7 สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). สถานที่พิมพ์ : ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา.

ตัวอย่าง :

ทรงวิทย แก้วศรี. (2550). การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2.8 สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พฤศจิกายน 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมายในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช แก้วผลึก, สัมภาษณ์)

2.9 สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่อง. เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญการ คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ 593/2562. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ>

2.10 ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หนา/(วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง :

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก หนา 49 (1 พฤษภาคม).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 97 ง หนา 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างการนิพนธ์บทความวิจัย

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ผู้แต่ง¹, ผู้แต่ง², ผู้แต่ง³ (ภาษาไทย)

Author¹, Author², Author³

สังกัด¹, สังกัด², สังกัด³ (ภาษาไทย)

สังกัด¹, สังกัด², สังกัด³ (ภาษาอังกฤษ)

Mail: (ผู้แต่งหลัก/ผู้รับผิดชอบ)

บทคัดย่อ

บทความเป็นการนำเสนอผลการศึกษจากการวิจัย “.....” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อ.....
2) เพื่อ..... และ 3) เพื่อ..... รูปแบบการวิจัยเป็น.....(การวิจัยเชิงปริมาณ/การ
วิจัยเชิงคุณภาพ/การวิจัยแบบผสมวิธี) มีการใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ..... เป็นกรอบ การ
วิจัย พื้นที่วิจัย คือ..... กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) คือ ..... จำนวน ..... คน ใช้วิธี
คัดเลือกแบบ.....เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี .... ชนิด คือ 1) ..... 2) ..... 3) ..... วิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ ... (สถิติพื้นฐาน/สถิติอ้างอิง ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ... ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหา
แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ
2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ
3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยสรุปสาระสำคัญสั้นๆ

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ..... (จะเป็นประโยชน์หรือนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง ประมาณ 1-

3 บรรทัด)

คำสำคัญ: (3-5 คำ) .....; .....; .....

Abstract

แปลบทคัดย่อจากภาษาไทย

Keyword: (3-5 words) .....; .....; .....

บทนำ

บรรยายหลักการสำคัญ ความเป็นมาเกี่ยวกับหัวข้อเนื้อหา รวมทั้งเกริ่นนำเข้าสู่ความหลักขอ
บทความ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อ...
2. เพื่อ...
3. เพื่อ...

การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรรออธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง
“ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของ
ความรู้นี้ได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบ
ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1. ....
2. ....
3. ....

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการ
วิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและ
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

แสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาทุกข้อ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า .....
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ .....
..... (เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง) .....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า .....

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ .....
..... (เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง) .....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า .....
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ .....
..... (เอกสารสนับสนุน 2-3 รายการอ้างอิง) .....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

ตัวอย่าง

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทักษะการทำงานกลุ่ม ความมีวินัย และความพึงพอใจ ด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ดังแผนภาพ

แผนภูมิ/แผนภาพที่.....

จากแผนภูมิ/แผนภาพที่.....แสดงถึง.....สามารถอธิบาย
โดยสังเขปดังนี้

1. การสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือความสนใจของตัวนักเรียนเอง หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนมา รู้มาแล้วเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่จะศึกษา ในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นใดน่าสนใจ ครูอาจจะจัด กิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อกระตุ้น ยั่วยุ หรือท้าทายให้นักเรียนตื่นเต้น สงสัย ใครรู้ อายากรู้ อยากเห็น หรือขัดแย้ง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา การศึกษาค้นคว้า หรือการทดลอง เช่น สาธิต ทดลอง นำเสนอข้อมูลเล่าเรื่อง/เหตุการณ์ ให้ค้นคว้า/อ่านเรื่อง อภิปราย/พูดคุย สนทนา ใช้เกม ใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ สร้างสถานการณ์/ปัญหาที่น่าสนใจ ที่น่าสงสัยแปลกใจ

2. การสำรวจและค้นคว้า (Explore) นักเรียนดำเนินการสำรวจ ทดลอง ค้นหา และรวบรวมข้อมูล วางแผนกำหนดการสำรวจตรวจสอบ หรือออกแบบการทดลอง ลงมือปฏิบัติ เช่น สังเกต วัด ทดลอง รวบรวมข้อมูล ข้อสนเทศ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3. การอธิบาย (Explain) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและค้นหามาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และอภิปราย พร้อมทั้งนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นรูปวาด ตาราง แผนผัง ผลงานมีความหลากหลาย สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือโต้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนดไว้ โดยมีการอ้างอิงความรู้ประกอบการให้เหตุผลสมเหตุสมผล การลงข้อสรุปถูกต้องเชื่อถือได้ มีเอกสารอ้างอิง และหลักฐานชัดเจน

4. การขยายความรู้ (Elaborate)

4.1 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ลึกซึ้ง หรือขยายกรอบความคิดกว้างขึ้นหรือเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่หรือนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทดลอง เพิ่มขึ้น เช่น ตั้งประเด็นเพื่อให้นักเรียน ชี้แจงหรือร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชักถามให้นักเรียนชัดเจนหรือกระจ่างในความรู้ที่ได้หรือเชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้เดิม

4.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น อธิบายและขยายความรู้เพิ่มเติมมีความละเอียดมากขึ้น ยกสถานการณ์ ตัวอย่าง อธิบายเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เป็นระบบและลึกซึ้งยิ่งขึ้น หรือสมมุติละเอียดขึ้นนำไปสู่ความรู้ใหม่หรือความรู้ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในเรื่องอื่นหรือสถานการณ์อื่น ๆ หรือสร้างคำถามใหม่และออกแบบการสำรวจ ค้นหา และรวบรวมเพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่

5. การประเมิน (Evaluate)

นักเรียนระบุสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและผลผลิต นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ที่ได้ เช่น วิเคราะห์วิจารณ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน คิดพิจารณาให้รอบคอบทั้งกระบวนการและผลงาน อภิปราย ประเมินปรับปรุง เพิ่มเติมและสรุป ถ้ายังมีปัญหา ให้ศึกษาทบทวนใหม่อีกครั้ง อ้างอิง

ทฤษฎีหรือหลักการและเกณฑ์ เปรียบเทียบผลกับสมมติฐาน เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เขียนข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงการเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- แก้ว ชิตตะชบ. (2555). ประวัติความสำคัญของพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุนันทา เอ้าเจริญ. (2562). ประสิทธิภาพการป้องกันภาวะตกเลือดหลังคลอดตามแนวทางสามพรานโมเดล โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปการจัดการ*, 3(2), 125-140.
- สมชัย ศรีนอก. (2561). ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*, 18 เมษายน.
- อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). *ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>.
- Borwornchai, D. (2020). Knowledge management about investigative work that is the best practice of the detective 4.0 era. *Journal of Arts Management*, 4(2), 385-398.
- Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and steps of community management movement for drug problem prevention learning center: A case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok*(Doctoral dissertation). National Institute of Development Administration.
- McNeil, D. W. et al., (1994). *Anxiety and fear*. In Encyclopedia of human behavior. (Vol.1, pp. 151-163). San Diego: Academic Press.
- Schermerhorn, J., Hunt, J., and Osborn, R. (2000). *Organizational Behavior*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ตัวอย่างการนิพนธ์บทความวิชาการ

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

ผู้แต่ง1, ผู้แต่ง2, ผู้แต่ง3 (ภาษาไทย)

Author1, Author2, Author3 (ภาษาอังกฤษ)

สังกัด1, สังกัด2, สังกัด3 (ภาษาไทย)

สังกัด1, สังกัด2, สังกัด3 (ภาษาอังกฤษ)

Mail: (ผู้แต่งหลัก/ผู้รับผิดชอบ)

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความได้ศึกษาเนื้อหาหรือแนวคิดที่เกี่ยวกับ..... โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: .....; .....; .....

Abstract

The concept of this article is study about ..... and the purpose of is to present .....

.....

.....

.....

.....

Keywords: .....; .....; .....

บทนำ

กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นที่จะศึกษา โดยกว้างๆ (มีการอ้างถึงแหล่งที่มาของ

ข้อมูลที่น่าสนใจกล่าวถึงอย่างถูกต้อง) .....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea) .....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปหลักการและเหตุผล (Main Idea).....

.....

.....

.....

.....

..... บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้ (ปรับตามบริบท) .....

.....

.....

.....

เนื้อหาหรือประเด็น 1 .....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหาหรือประเด็น 2 .....

.....

.....

.....

เนื้อหาหรือประเด็น 3 .....

.....

.....

.....

ฯลฯ

องค์ความรู้จากการศึกษา

ให้เขียนระบุงค์ความรู้ซึ่งเป็นการสังเคราะห์จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา ซึ่งอาจมีการนำเสนอในรูปแบบแผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย .....

ตัวอย่าง

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ดังแผนภาพ

แผนภูมิ/แผนภาพที่ .....

จากแผนภูมิ/แผนภาพที่.....แสดงถึง.....สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

1. การสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือความสนใจของตัวนักเรียนเอง หรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม
2. การสำรวจและค้นคว้า (Explore) นักเรียนดำเนินการสำรวจ ทดลอง ค้นหา และรวบรวมข้อมูล

วางแผนกำหนดการสำรวจตรวจสอบ หรือออกแบบการทดลอง ลงมือปฏิบัติ เช่น สังเกต วัด ทดลอง รวบรวม ข้อมูล ข้อเสนอแนะ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3. การอธิบาย (Explain) นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและค้นหาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และอภิปราย พร้อมทั้งนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นรูปวาด ตาราง แผนผัง ผลงานมีความ หลากหลาย สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือโต้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำหนดไว้

4. การขยายความรู้ (Elaborate) ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกขึ้น หรือขยายกรอบความคิดกว้างขึ้นหรือเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่หรือนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า ทดลอง เพิ่มขึ้น เช่น ตั้งประเด็นเพื่อให้นักเรียน ชี้แจงหรือร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซักถามให้นักเรียนชัดเจนหรือกระจ่างในความรู้ที่ได้หรือเชื่อมโยงความรู้ที่ได้กับความรู้เดิม

5. การประเมิน (Evaluate)

นักเรียนระบุสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งด้านกระบวนการและผลผลิต นักเรียนตรวจสอบความถูกต้อง ของความรู้ที่ได้ เช่น วิเคราะห์วิจารณ์แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน คิดพิจารณาให้รอบคอบทั้งกระบวนการ และผลงาน อภิปราย ประเมินปรับปรุง เพิ่มเติมและสรุป ถ้ายังมีปัญหา ให้ศึกษาทบทวนใหม่อีกครั้ง อ้างอิง ทฤษฎีหรือหลักการและเกณฑ์ เปรียบเทียบผลกับสมมติฐาน เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

แก้ว ชิตตะขบ. (2555). *ประวัติความสำคัญของพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุนันทา เอ้าเจริญ. (2562). ประสิทธิภาพการป้องกันภาวะตกเลือดหลังคลอดตามแนวทางสามพรานโมเดล โรงพยาบาลสามพราน จังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปการจัดการ*, 3(2), 125-140.

สมชัย ศรีนอก. (2561). ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*, 18 เมษายน.

อาภรณ์ รัตน์มณี. (9 มิถุนายน 2559). *ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2561, จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/448>.

Borwornchai, D. (2020). Knowledge management about investigative work that is the best practice of the detective 4.0 era. *Journal of Arts Management*, 4(2), 385-398.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and steps of community management movement for drug problem prevention learning center: A case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok* (Doctoral dissertation). National Institute of Development Administration.

McNeil, D. W. et al., (1994). *Anxiety and fear*. In *Encyclopedia of human behavior*. (Vol.1, pp. 151-163). San Diego: Academic Press.

Schermerhorn, J., Hunt, J., and Osborn, R. (2000). *Organizational Behavior*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ

จริยธรรมในการตีพิมพ์

1. เนื้อหาในบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารเป็นการแสดงถึงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป รวมทั้งไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
2. บทความทุกบทความที่นำมาตีพิมพ์ในวารสารต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน ยกเว้นบทความแปลภาษาต่างประเทศที่ผู้เขียนและสำนักพิมพ์ยินยอมให้แปลเป็นภาษาไทย
3. บทความใดที่ได้รับการตีพิมพ์และมีผู้อ่านที่ตระหนักว่ามีการลอกเลียนหรือแอบอ้างโดยปราศจากการอ้างอิงหรือทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นผลงานของผู้เขียน ขอความกรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบทันที
4. บทความทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารต้องได้รับการตรวจและประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน
5. บทความจากผู้เขียนทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ต้องได้รับการตรวจและประเมินในลักษณะ Double blinded

จริยธรรมของผู้เขียน

1. ผู้เขียนต้องรับรองว่าบทความที่ส่งเข้ามายังวารสารยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Cat ในระบบส่งบทความออนไลน์ Thaijo 2.0 ที่ตั้งค่าความซ้ำซ้อนไม่เกิน 25%
3. ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง
4. ผู้เขียนต้องมีชื่อของตนเอง และผู้เขียนร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ Thaijo 2.0 ของวารสาร
5. ผู้เขียนต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่างๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วยการอ้างอิงท้ายกระดาษ (Footnote) และระบุอย่างเป็นหมวดหมู่ในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบ และให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
6. ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงค์ให้สอดคล้องกับผลสรุป
7. เมื่อผู้เขียนได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด

8. กรณีบทความที่ผู้เขียนส่งเข้ามาเป็นการแปลมาจากบทความภาษาต่างประเทศ ผู้เขียนต้องรับรองว่า ผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และสำนักพิมพ์ยินยอมให้แปลเป็นภาษาไทย

9. ผู้เขียนไม่สามารถนำบทความที่ถูกตีพิมพ์ในวารสารแล้วนำไปแก้ไข ดัดแปลง หรือแปลเป็นภาษาอื่นๆ เพื่อนำเสนอลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น และนำเสนอบทความในรูปแบบต่างๆ

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาจากความต้องการทางธุรกิจ

2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิแบบปกปิดรายชื่อ (Double blinded)

3. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Cat ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ในระดับไม่เกิน 25% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนหลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

5. บรรณาธิการสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (peer review) และมีความพร้อมในการชี้แจงความเบี่ยงเบนต่างๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้รับขู่ไว้

6. หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความซื่อสัตย์ที่สามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่นๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ ความใหม่ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียน

2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมิน ที่อยู่ในระบบตอบ

รับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความเป็นนักวิชาการ มีความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว

5. กรณีผู้ประเมินพบว่าบทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

6. ผู้ประเมินต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

